Jose Mauro de Vasconcelos

SEKER PORTAKALI

ROMAN

Türkçesi

AYDIN EMEÇ

BIRINCI BÖLÜM

Günün birinde aciyi kesfeden küçük bir çocugun öyküsü

Nesneleri kesfederken

Elele, acele etmeden sokakta yürüyorduk. Totoca bana hayati ögretiyordu. Ben de, agabeyim elimden tuttugu ve bana birtakim seyler ögrettigi için durumumdan hosnuttum. Nesneleri bana evin disinda ögretiyordu. Çünkü ben evde kesiflerimi tek basima yaparak kendi kendimi egitirken; yalniz oldugum için, yaniliyordum. Yanilinca da eninde sonunda hep dayak yiyordum. Önceleri kimse beni dövmezdi. Ama sonra her seyi ögrendiler ve zamanlarini, benim bir seytan, bir basbelasi, lanet olasica bir sokak kedisi oldugumu söyleyerek geçirmeye koyuldular. Buna aldırdığım yoktu. Sokakta

olmasam sarki bile söylemeye baslardim. Sarki söylemek güzel sey.

Totoca, sarkidan baska bir sey daha biliyordu: islik çalmayi! Ama ben ne kadar ugrasirsam ugrasayim, agzimdan ses çikmiyordu. Totoca isligin tipki böyle çalindigini, ama simdilik bir islikçi agzina sahip olmadigimi söyleyerek beni yüreklendirdi. Yüksek sesle sarki söyleyemedigim için, sarkilari içimden söylüyordum.

Garipti ama, çok da hos olabiliyordu. Pek küçükken annemin söyledigi bir sarkiyi hatirliyordum. Günesten korunmak için basina sardigi bir atkiyla çamasir teknesinin basindaydi. Beline bir önlük baglamisti ve orada saatler boyu, elleri suyun içinde, sabundan bol bol yaptigi köpüklerle oynar dururdu. Sonra çamasiri sikar, ipe kadar tasirdi. Bambulara bagli olan ipe bütün çamasirlari asardi. Evin giderlerine yardim etmek için Dr. Faulhaber ailesinin çamasirlarini yikiyordu. Annem uzun boyluydu, zayifti, ama çok güzeldi. Yanik nefis bir teni, siyah dümdüz saçlari vardi. Çözüp koyverdigi zaman bu saçlar beline kadar inerdi. Sarki söylemesi de çok güzeldi, ögrenmek için yanından ayrılmazdim.

Ey denizcim, denizcim

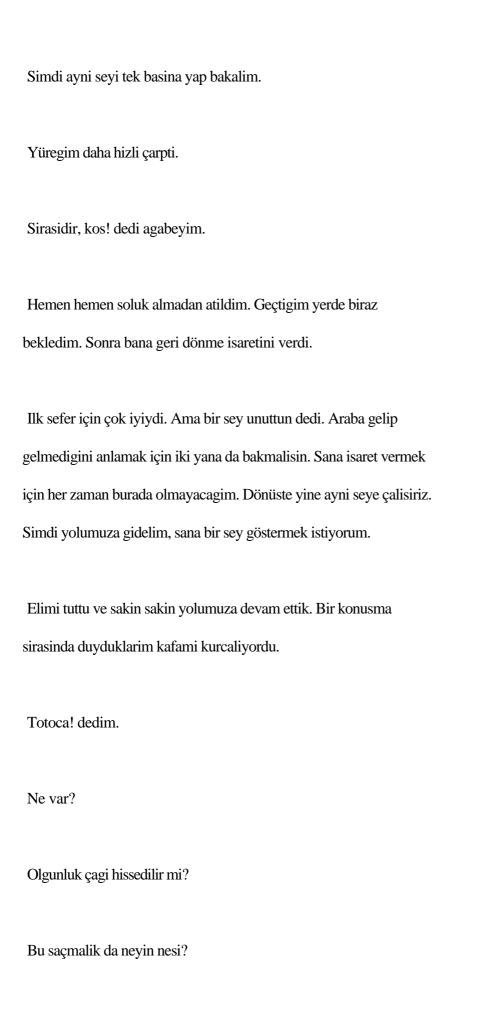
Senin için ah ederim,

Senin için, denizcim

Yarin ölür giderim...

Çok kabarmisti deniz
Kumda kosuyordu dalgalar.
Yola çikti denizcim
Çok sevdigim denizcim
Yazik, denizci aski
Yarim saati geçmez
Gemi demiri aldi
Denizcim uzaklasti
Çok kabarmisti deniz
O an bile bu sarki, nedenini anlamadigim bir hüzünle doldururdu içimi. Totoca bana bir dirsek atti. Ayildim.
Nen var Zeze?
Hiç. Sarki söylüyordum.

Sarki mi söylüyordun?
Evet.
Öyleyse ben sagir olmaliyim.
Insanin içinden de sarki söyleyebildigini bilmiyor muydu yoksa? Bir
sey demedim. Bilmiyorsa bunu ona ögretmeyecektim. Rio-Sao Paulo
yolunun kiyisina varmistik. Yoldan her sey geçiyordu: kamyonlar,
otomobiller, at arabalari, bisikletler.
Dikkat, Zeze! Bu diyecegim çok önemli: Önce sagina, soluna bakacaksin. Sonra, haydi!
Yolu kosarak geçtik.
Korktun mu?
Elbette korkmustum, ama basimi hayir anlaminda salladim.
Bir kere daha birlikte karsiya geçecegiz. Sonra ögrenip ögrenmedigine bakacagim.
Yeniden karsiya geçtik.

Edmundo Dayi söyledi. Yasima göre gelismis oldugumu, yakinda olgunluk çagina girecegimi anlatti. Ama ben kendimde bir fark göremiyorum.

Edmundo Dayi budalanin teki. Kafana abuk sabuk seyler doldurmakla geçiriyor bütün vaktini.

Budala degil o. Edmundo Dayi bir bilgin. Büyüdügüm zaman bilgin ve sair olmak, kelebek boyunbagi takmak istiyorum. Kelebek boyunbagimla resim çektirecegim.

Neden kelebek boyunbagi?

Çünkü insan kelebek boyunbagi olmadan sair olamaz. Edmundo Dayi bana dergilerdeki sair resimlerini gösterdi, hepsinin kelebek boyunbagi var.

Zeze, onun her söyledigine inanmaktan vazgeç. Edmundo Dayi kafadan çatlagin biri; biraz da yalanci.

Öyleyse, boktan herifin biri.

Dinle! Sövdügün için çok tokat yedin. Edmundo Dayi öylesi degil. Kafadan çatlak dedim yalnızca. Yani yari deli.

Yalanci oldugunu da söyledin. Bu da baska bir sey.

Degil. Geçen gün babam, Bay Severino'yla konusuyordu, birlikte escopa ve dört kollu iskambil oynadiklari adamla. Bay Labonne'nin sözü geçince babam söyle dedi: O moruk, boktan herifin biri, pis yalancinin tekidir. Böyle dedigi için kimse babama vurmadi:

Büyükler söyleyebilir, onlar için önemi yoktur.

Bir sessizlik oldu.

Edmundo Dayi, sey... çatlak tam olarak ne demektir Totoca?

Totoca parmagini sakagina dayayip çevirdi ve bu hareketiyle bana belli bir kavrami anlatmak istedi. Hayir, dogru degil. Çok iyidir o! diye bagirdim.

Bana bir sürü sey ögretir o. Simdiye kadar da topu topu bir kere dövdü, pek sert vurmadi ama. Totoca yerinden siçradi.

Seni dövdü mü? Ne zaman?

Çok yaramazlik yaptim, birgün, Gloria da beni Dindinha'lara yolladi. Edmundo Dayi gazetesini okumak istiyor, ama gözlügünü bulamiyordu. Oflaya puflaya her yanda ariyordu. Dindinha'ya sordu, hava aldi tabii. Birlikte evin altini üstüne getirdiler. Bunun üzerine

gözlügün yerini bildigimi, bilye almak için bana yirmi bes kurus verirlerse gösterecegimi söyledim.

Gidip yelek cebinden yirmi bes kurus aldı. Getir gözlügümü, parayi verecegim, dedi. Ben de gittim, kirli çamasir sepetinden gözlügünü çikardim. Bunun üzerine beni azarladı: Yine mi sen sakladın, yumurcak! dedi:

Kiçima bir saplak indirdi, verdigi parayi da geri aldi. Totoca güldü:

Evde azarlanmamak için onlara gidiyorsun, orada da basina ayni sey geliyor. Çabuk olalim, yoksa hiç yetisemeyecegiz.

Edmundo Dayiyi düsünmeye devam ediyordum. Totoca, çocuklar emekli midirler?

Edmundo Dayi hiçbir is yapmiyor ama para aliyor. Yani çalismiyor ama belediye ona her ay para, ödüyor.

Bunda sasilacak ne var?

Çocuklar da bir sey yapmiyorlar; yemek yiyorlar, uyuyorlar, sonra da analariyla babalarindan para aliyorlar:

Emeklilik baska sey, Zeze. İnsan çok çalistigi, saçlari bembeyaz olduğu, artik Edmundo Dayi gibi ağır ağır yürüdüğü zaman emekli

olur. Amma çok karisik seyler düsündük, yeter. Ondan bir seyler ögrenmek istiyorsan yanina kos. Ama benimleyken hayir.

Öbür çocuklar gibi ol. Istersen söv, yalnızca küçücük beynini karisik seylerle doldurmaktan vazgeç. Yoksa, bir daha seninle gezmeye çikmam.

Keyfim kaçmisti, bir daha da canim konusmak istemedi. Sarki söylemek de istemiyordum. Içimde sarki söyleyen kusum havalanmisti. Durmustuk; Totoca bana bir ev gösteriyordu.

Bak! Hosuna gitti mi? dedi.

Siradan bir evdi. Mavi pancurlu beyaz bir ev. Her yani kapli ve sessizdi.

Hosuma gitti. Ama neden buraya tasinmamiz gerekiyor?

Sik sik tasinmak iyidir.

Çitin ardından, bir yanda bir hintkirazi, öbür yanda bir demirhindi agacı olduğu görülüyordu.

Her seyi ögrenmek isteyen sen, evdeki drami farketmedin mi? dedi birden. Babam issiz, tamam mi? Alti aydan çok oluyor, Bay Scottfield'le kavga etti ve onu kovdular. Lala'nin fabrikada çalismaya basladigini görmedin mi? Annemin kente, Ingiliz Degirmeni'nde çalismaya gittigini bilmiyor musun? Eh iste, küçük sersem, bunlarin hepsi para biriktirmek ve yeni evin kirasini ödemek için. Bütün bu aci seyleri bilemeyecek kadar küçüksün. Ama benim de bundan böyle eve yardim etmek için ayinlerde çalismam gerekecek.

Kisa süren bir sessizlik oldu.

Totoca, kara panterle o iki aslani buraya da getirecek miyiz?

Elbette. Kölenizin de kümesi sökmesi gerekecek.

Bana biraz acima ve sevgiyle bakti.

Hayvanat bahçesini söküp buraya kuracagim. Içim rahatlamisti. Çünkü, hayvanat bahçesi olmazsa, küçük kardesim Luis'le oynamak için yeni bir sey kesfetmem gerekecekti.

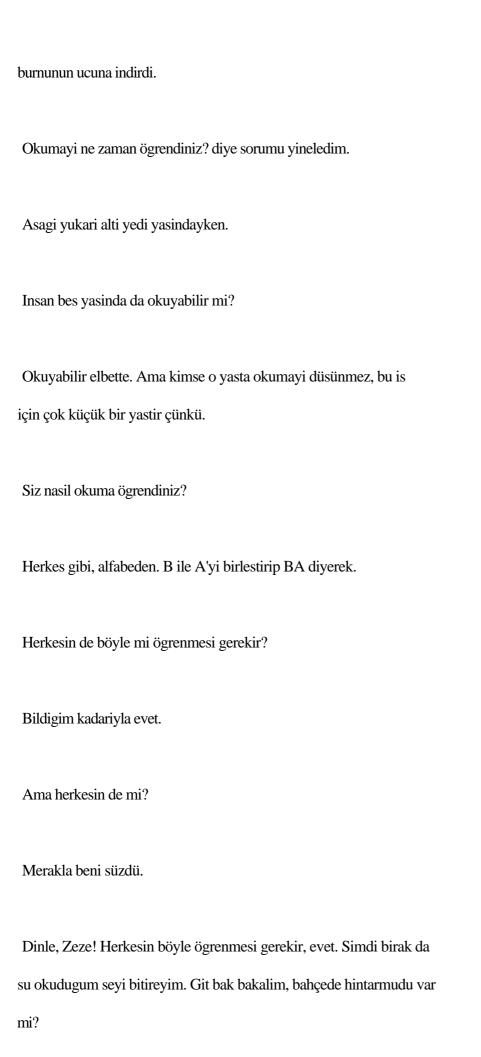
Dostun oldugumu gördün iste, Zeze. Simdi bunu nasil basardigini bana anlatabilirsin sanirim...

Totoca, yemin ederim ki bilmiyorum. Gerçekten bilmiyorum.

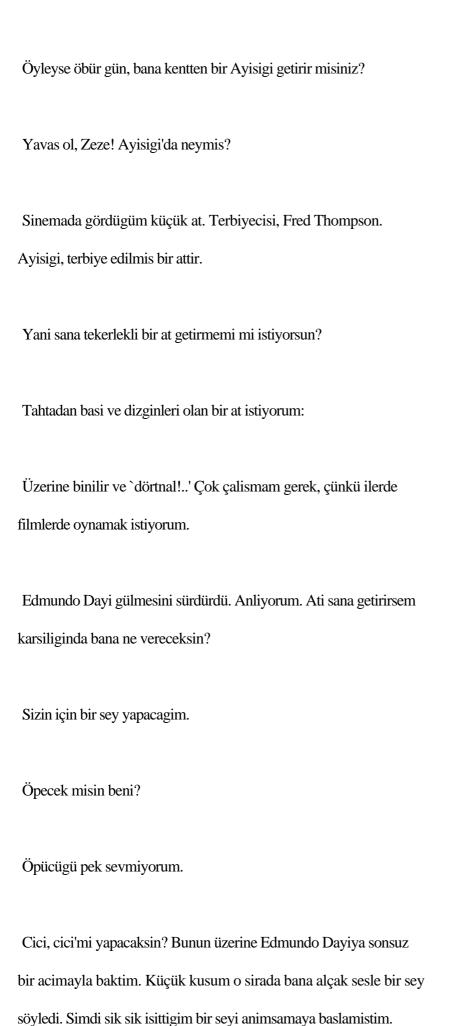
Yalan söylüyorsun. Birinden ögrendin.

Hiçbir sey ögrenmedim. Kimse bana bir sey ögretmedi. Belki de seytan ben uyurken ögretmistir. Jandira, seytanin vaftiz, babam oldugunu söylüyor. Totoca saskindi. Önceleri söylemem için basıma vurmustu. Ama ona ne diyecegimi bilmiyordum. Kimse böyle seyleri tek basına ögrenemez, diyordu. Yine de saskinligi sürüyordu. Çünkü gerçekten hiç kimse o güne dek herhangi birinin bana bir sey ögrettigini görmemisti. Bir sirdi bu. Sözgelisi: Geçen hafta basımdan geçen bir olayi düsünüyordum yeniden. Bütün ailenin agzi açik kalmisti. Dindinha'larda, Edmundo Dayinin yanina gidip oturdugum sirada geçmisti olay. Edmundo Dayi gazete okuyordu. Dayicik! dedim. Ne var yavrum? Okumayi nasil ögrendiniz?

Bütün büyüklerin yaslandiklari zaman yaptigi gibi, gözlügünü

Gözlüklerini yukari itti ve kendini yeniden okudugu seye vermeye	
çalisti. Ama ben yerimden kimildamadim.	
Ne aci! diye bagirdim.	
Bu çigligi öylesine derinden çikarmistim ki gözlügünü yeniden	
burnunun ucuna indirdi.	
Önemi yok, istedigin zaman	
Ben de size bir sey anlatmak için evden buraya kadar deli gibi	
kostum.	
Iyi ya, anlat öyleyse.	
Hayir. Böyle anlatilmaz. Önce emekli maasinizi ne zaman	
alacaginizi bilmeliyim.	
Öbür gün. Sevgiyle gülümsedi.	
Öbür gün ne?	
Cuma.	

Edmundo Dayim karisindan ayri yasiyordu ve bes çocugu vardi... O kadar yalnizdi, öyle yavas yürüyordu ki... Belki çocuklarini çok özlediginden bu kadar agir hareket edebiliyor, diye düsündüm. Ve çocuklari hiç onu görmeye gelmiyorlardi. Masanin çevresini dolandim, bütün gücümle boynunu kollarimla siktim. Beyaz saçlarinin hafiften basima süründügünü duydum.

Bu, at için degil. Yapacagim sey baska. Okuyacagim! dedim.

Okuma biliyor musun Zeze? Bu da ne demek oluyor?

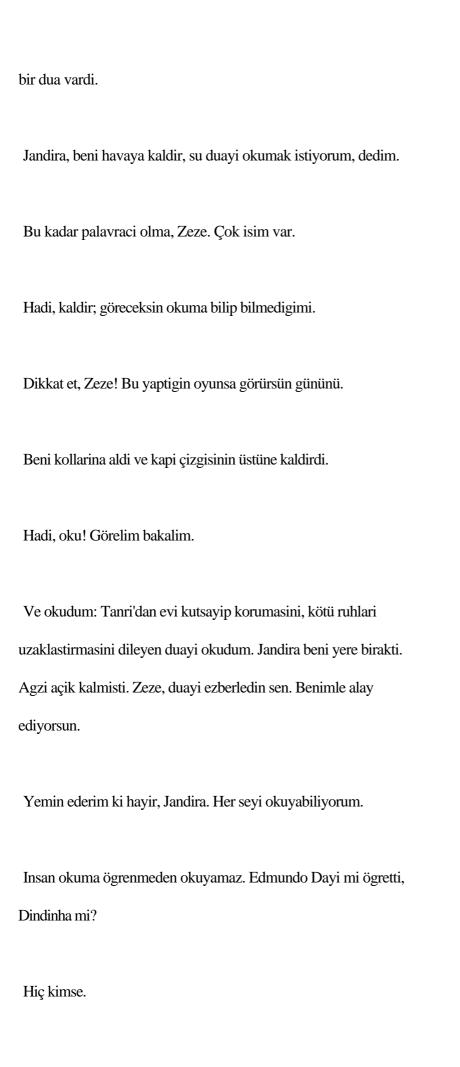
Kim ögretti sana okumayi?

Hiç kimse.

Bana palavra atiyorsun.

Yanından uzaklastim ve kapinin esiginden, Cuma günü bana küçük atimi getirin, dedim. O zaman göreceksiniz okuma bilip bilmedigimi!

Parayi ödemedigimiz için Elektrik Sirketi evin elektrigini kestiginden, aksam hava kararip da, Jandira gaz lambasini yaktiginda, yildiz'i görmek için ayaklarimin ucunda yükseldim. Kagit üzerine yapilmis bir yildizdi bu. Altında da evi kem gözlerden korumak için

Bir gazete yapragi kapip uzatti, okudum. Yanlissiz okudum. Bir çiglik atti ve Gloria'yi çagirdi. Gloria da heyecanlandi ve Alaide'ye kostu. On dakika içinde bütün komsular basarimi görmeye gelmislerdi.

Totoca'nin ögrenmek istedigi sey de buydu. Sana okumayi Edmundo Dayi ögretti, iyi okudugun zaman o da küçük ati alacagina söz verdi.

Dogru degil bu, hayir.

Ona soracagim.

Sor. Nasil oldugunu bilmiyorum, Totoca. Bilsem sana söylerdim.

Peki, hadi gidelim. Göreceksin. Bir sey gereksindiginde...

Cani sikkin bir durumda elime yapisti ve beni dönüs yoluna dogru sürükledi. Ayni zamanda da öç alir gibi bir sey söyledi:

Oh olsun sana, küçük budala! Çok erken ögrendin çünkü. Simdi bu yüzden subatta okula baslaman gerekecek.

Ama bu, Jandira'nin düsüncesiydi. Böylece evde bütün sabah basini dinleyecek, ben de uslu durmayi ögrenecektim.

Gidip, Rio-Sao Paulo yolunda çalisalim. Ders yili boyunca emrinde olacagimi, seni karsidan karsiya geçirmekle zamanimi harcayacagimi sanma. Bu kadar çok sey bildigine göre, karsidan karsiya geçmeyi de çabucak ögrenirsin.

Iste küçük atin. Simdi görelim bakalım, dedi Edmundo Dayi. Gazeteyi açti ve bana bir ilaç reklamindaki cümleyi gösterdi.

Bu ilaç, bütün eczanelerde ve ecza depolarinda bulunur, diye okudum.

Edmundo Dayi gidip bahçeden Dindinha'yi çagirdi.

Ana, eczane'yi bile yanlissiz okudu! diye bagirdi.

Bunun üzerine, bana okunacak seyler vermeye basladilar. Her verileni okuyordum. Anneannem homurdanarak, dünyanin sonunun geldigini söyledi.

Küçük atimi aldım ve yeniden Edmundo Dayımın boynuna atıldım. O ara çenemi tuttu, titrek bir sesle söyle dedi:

Çok yükseleceksin, yumurcak. Adinin Jose olmasi bosuna degil. Sen bir günes olacaksin ve yildizlar çevrende parlayacak.

Onun gerçekten kafadan kontak olduğunu düsünerek, yüzüne anlamadan baktim. Anlayamazsin, dedi. Hazreti Yusuf'un Misir'daki Hikayesi bu. Büyüdüğünde anlatirim. Hikayelere bayiliyordum. Ne kadar karisik olursa o kadar seviyordum anlatilan hikayeyi.

Küçük atimi uzun süre oksadim, sonra basimi Edmundo Dayima çevirip sordum:

Sizce, gelecek hafta büyümüs olur muyum?..

Küçük bir seker portakali fidani

Evde küçük çocuklarin her biri, küçük kardeslerden biriyle ilgilenmek zorundaydi. Jandira, Gloria'ya ve Kuzeyli bir ailenin yanina verilen baska bir ablama bakmisti. Antonio onun gözbebegiydi. Lala'ysa, son zamanlara kadar benimle ilgilenmisti. Sever de görünüyordu beni. Ama zamanla ya bikti, ya da sarkida sözü edilen kisi gibi uzun pantolonlu, kisa ceketli kil bir herif olan sevgilisi bütün zamanini doldurdu. Pazarlari garin orada, footing (sevgilisi böyle derdi) yapmaya gittigimizde bana çok sevdigim sekerlerden alirdi. Sus payiydi bu sekerler. Edmundo Dayima bile bir sey soramazdim, o zaman her sey anlasilirdi çünkü...

Iki küçük kardesim, daha bebekken ölmüstü ve onlarin yalnızca

sözünün edildigini isitmistik. Iki küçük kizilderili olduklari söylenirdi. Simsiyah ve dimdik saçlariyla koyu esmer iki kizilderili. Bu nedenle kiza Aracy, erkege de Jurandyr adini takmislardi.

Küçük kardesim Luis en sonuncumuzdu. Onunla en çok Gloria ilgilenirdi, sonra da ben. Ayrica kimsenin onunla pek ugrasmasi da gerekmiyordu. Çünkü simdiye kadar görülen en güzel, en tatli ve en uslu çocuktu.

Bu yüzden her sözcügü yanlissiz söyleyen incecik sesiyle dönüp bir sey dediginde, artik sokagin dünyasina açilmaya hazirlanan ben, düsüncemi degistirdim.

Zeze, beni hayvanat bahçesine götürür müsün? Bugün yagmur yagmayacak gibi, degil mi?

Ne tatliydi, her seyi yanilmadan söylüyordu. Bence bu küçük, büyüyünce önemli biri olacak ve hayatta çok yükselecekti. Günlük güneslik havaya baktim, gökyüzünde maviden baska renk yoktu. Yalan söyleme yürekliligini kendimde bulamadim. Çünkü arasira, söyledigini yapmayi canim istemediginde söyle derdim:

Deli misin, Luis! Firtinanin yaklastigini görmüyor musun?

Bu sefer minicik elini tuttum, bahçede serüvene atildik.

Alan, üç bölgeye ayriliyordu: Hayvanat bahçesi, Bay Julinho'nun evinin bakimli çitinin yakininda bulunan Avrupa. Neden Avrupa

ama? Küçük kusum bile bunun nedenini bilmiyordu. Bir de teleferik oyunu oynadigimiz köse. Dügme kutusunu alir, bir ucunu çite baglardim, öbür ucunu Luis tutardi. Dügmelerin hepsini yukari toplar ve yavasça birer birer birakirdik asagi dogru. Her vagon tanınmis kisilerle dolu olarak inerdi yerine. İçlerinde kapkara bir tanesi vardi ki, zenci Biriquinho'nun arabasiydi bu. Zaman zaman, komsu bahçeden bir ses duyulurdu:

Çitimi yikmiyorsun ya, Zeze?

Hayir, Bayan Dimerinda. Bakabilirsiniz.

Seni bu halinle seviyorum iste, küçük kardesinle uslu uslu oynarken. Böylesi daha iyi degil mi?

Belki böylesi daha iyiydi ama, Vaftiz Babam seytan, beni avuncuna aldi mi, yaramazlik yapmaktan güzel sey olamazdi...

Noel'de, bana geçen yilki gibi bir takvim verecek misiniz?

Geçen yil verdigimi ne yaptin?

Içeri girip bakabilirsiniz Bayan Dimerinda. Ekmek torbasinin üzerinde asili.

Güldü ve söz verdi. Kocasi, Chico Franco'nun dükkanında çalisirdi. Bir baska oyun da, Luciano'ydu. Baslangiçta Luis ondan çok korkar, pantolonuma asilip eve dönmemizi isterdi.

Ama Luciano dostumdu. Beni görünce tiz çigliklar atmaya baslardi. Gloria da onu hiç sevmiyordu. Yarasalarin, çocuklarin kanini emen vampirler olduğunu söylerdi.

Dogru degil bu, Godoia! diyordum.

Luciano vampir degil, dostumdur. Beni taniyor.

Aman senin de su hayvanlar ve nesnelerle konusma merakin yok mu...

Luciano'nun bir hayvan olmadigina onu inandirmakta epey güçlük çektim. Luciano, Campo dos Afonsos'da uçan bir uçakti.

Iyi bak, Luis! diyordum.

Ve Luciano, ne söyledigimizi anlamis gibi dönüp durdu tepemizde.

Bir uçak bu. Sey yapiyor...

Derken, dilim tutuldu bir ara. Bu sözcügü yinelemesini Edmundo Dayimdan rica etmem gerekecekti. Akorbasi miydi, akrobasi mi, yoksa arkobasi mi? Üçünden biriydi. Küçük kardesime sözcükleri yanlis ögretmemeliydim!

Simdi de hayvanat bahçesine gitmek istiyordu. Eski kümese yaklasmistik. Içerde iki beyaz piliç esiniyordu. Yasli kara tavuk öylesine sakindi ki basini oksayabilirdik.

Önce gidip bilet alalim, dedim.

Elini ver bana, bu insan bollugunda kaybolabilirsin. Pazar günü ortaligin ne kadar kalabalik oldugunu görüyor musun?

Bakiyor ve her yanda insanlarin kaynastigini görmeye basliyor, elimi daha güçlü sikiyordu. Gisenin önüne varinca gögsümü sisirdim, iyice soluklanabilmek için öksürdüm. Elimi cebime soktum ve gisedeki kadina sordum:

Kaç yasına kadar olan çocuklardan para aliniyor?

Bes yasini geçenlerin hepsinden.

Öyleyse bir bilet, lütfen.

Bilet niyetine iki portakal yapragi aldim ve içeri girdik.

Bak yavrum; önce kuslari göreceksin, birer harikadirlar. Su rengarenk papaganlara, dudukuslarina, aras'lara (Çogunlukla Güney Amerika'da görülen bir papagan türü.) bak. Binbir renkli tüyle kapli olanlari, ebemkusagi rengindeki araslardir, diye anlatmaya basladim.

Luis, kendinden geçmis, gözlerini açtikça açiyordu. Her seye bakarak yavas yavas yürüyorduk. O kadar dikkatle bakiyordum ki, biraz ilerde, arkaliksiz iskemlelere oturmus, portakal soyan Gloria'yla Lala'yi gördüm. Lala'nin üzerime dikilen gözleri bir garipti...

Kesfetmisler miydi yoksa? Kesfetmemislerse, bu hayvanat bahçesi gezisi birinin kiçina inecek terliklerle son bulacakti. Bu biri de benden baskasi olamazdi.

Zeze simdi nereyi gezecegiz?

Yeni bir öksürük ve susma!

Maymun kafeslerine geçecegiz. Edmundo Dayi hep `dörtelliler' der onlara.

Muz satin alip hayvanlara attik. Bunun yasak oldugunu biliyorduk; ama ortalik öyle kalabalikti ki, bakicilar farketmezdi nasilsa.

Çok yaklasma, maymunlar muz kabuklarini üzerine atacaklar, yavrum, dedim.

Ben en çok aslanlari görmek istiyorum.
Oraya gidiyoruz.
Portakal emen iki disi maymun'a gözattim. Aslanlarin bulundugu kafesin oradan bile konusmalari duyulabiliyordu.
Geldik. Iki sari aslani ona gösterdim, gerçek Afrika aslanlarini. Luis, kara panterin basini oksamak istediginde;
Sakin ha, yavrum, diye uyardim onu. Bu panter, hayvanat bahçesinin en korkulu yaratigidir. Yalniz burada, tam on sekiz hayvan terbiyecisinin kolunu koparip yemis.
Luis, dehsetle yüzünü burusturdu ve hemen kolunu çekti.
Sirkten mi geliyor?
Evet.
Hangi sirkten, Zeze? Bana hiç anlatmamistin bunu.
Düsündüm, düsündüm. Adi, bir sirk adina benzeyen kimi taniyordum ki?

Hah! Rozemberg sirkinden geliyor, dedim. Iyi ama, orasi firin degil mi? Onu birtakim seylere inandirmak gitgide güçlesiyordu, çok kurnaz olmaya baslamisti. Bu baska Rozemberg. Simdi kahvalti etmek için biraz oturmamiz gerek, çok yürüdük. Oturduk ve yemek yer gibi yaptik. Ama kulaklarimiz kiristeydi. Ablalarimin konusmalarini duyabiliyordum: Ondan örnek almak gerek, Lala. Küçük kardesine nasil da davraniyor, bak! Evet ama, çekilmez bir çocuk olmasına engel degil ki. Çok yaramaz oldugu kuskusuz, ama yine de çok sevimli. Ne yaparsa yapsin, mahallede kimse ona kin beslemez. Bir tekme yemeden geçemez buradan. Bir gün anlayacak. Gloria'ya yalvaran bir bakis firlattim. Beni her zaman kurtarirdi ve

ben de hep, bir daha yapmayacagima söz verirdim ona... Nitekim;

daha sonra, dedi. Simdi olmaz. Çok uslu oynuyorlar...

Demek her seyi biliyordu! Irmak boyunca yürüdügümü ve Bayan Celina'nin bahçesine girdigimi sözgelisi... Üzerinde asili bir yigin kol ve bacagin rüzgarda sallandigi çamasir ipiyle büyülenmistim. Derken, seytan, bir vurusta bütün kol ve bacaklari yere devirebilecegimi fisildadi.

Çok eglenceli olacagini kabul edip ona hak verdim. Irmakta keskin bir cam parçasi aradim, portakal agacina tirmandim ve ipi sabirla kestim.

Her seyin yere indigi an az kalsın ben de düsüyordum. Sonra bir çiglik yükseldi ve herkes kosustu.

Yardima gelin, komsular, ip koptu! diye bagiriyordu kadin.

Ama nereden geldigini kestiremedigim bir baska ses, daha da güçle haykirdi:

Bay Paulo'nun azgin oglu yapti bunu. Elinde bir cam parçasiyla portakal agacina çiktigini gördüm.

Zeze! dedi kardesim.

Ne var, Luis?

Hayvanat bahçesiyle ilgili bu kadar çok seyi nereden bildigimi söyler misin?

Yasadigim sürece çok hayvanat bahçesi gezdim.

Yalan atiyordum oysa. Bütün bildiklerimi Edmundo Dayim anlatmis, hatta bir gün hayvanat bahçesine götürecegine söz bile vermisti. Ama öyle yavas yürüyordu ki, birlikte gitsek oraya vardigimizda geç kalmis olacaktik.

Totoca, bir kez babamla gitmisti.

En sevdigim de, Baron Drummond'un Vila Isabel'deki hayvanat bahçesi, diye ekledim. Baron Drummond kimdi, biliyor musun? Hayir, elbette ki bilmiyorsun. Bunu bilemeyecek kadar küçüksün çünkü. Bu Baron, Tanri'nin büyük dostu olmaliydi. Çünkü jogo de bicho'yi, hayvanlarin piyangosunu ve hayvanat bahçesini kesfetmesine Tanri'nin yardim ettigi kisi oydu. Büyüdügünde...

Ikisi de hala oradaydilar. Büyüdügünde, ne?..

Ah! ne merakli çocuksun. Büyüdügünde, sana hayvanlarin adlariyla numaralarini ögretecegim. Yirmiye kadar. Yirmiyle yirmi bes arasında inek, boga, ayi, geyik ve kaplan olduğunu biliyorum. Sirayla

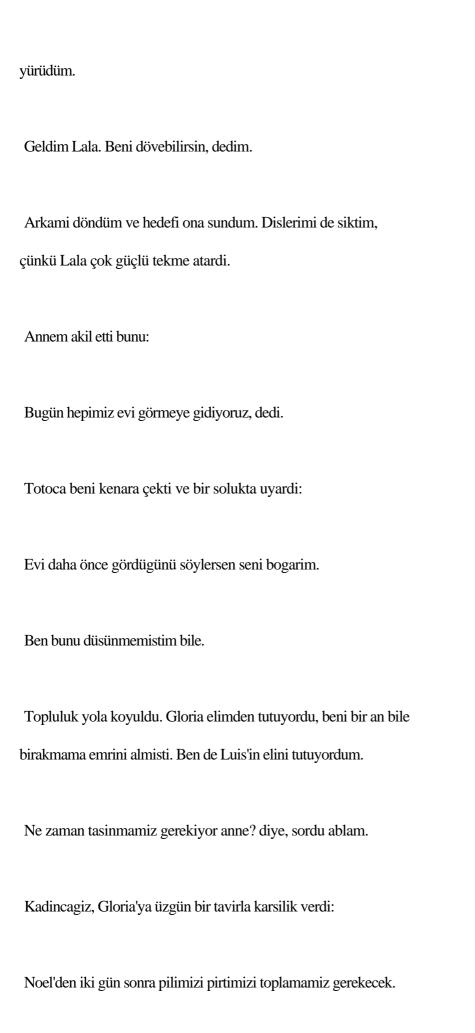
bilmiyorum ama, sana yalan yanlis ögretmemek için ögrenecegim.
Oyundan sikilmisti.
Zeze, bana Casinha Pequenina'yi söylesene, dedi.
Burada, hayvanat bahçesinde mi? Su an çok kalabalik burasi.
Hayir. Herkes gidiyor baksana
Sözleri çok uzun, diye ekledim.
Yalniz senin sevdigin bölümü söyleyecegim.
Bunun, agustosböceklerinden sözeden bölüm oldugunu biliyordum.
Basladim sarkiya:
Nereden gelirim, bilir misin nereden
Tek barinagim olan küçük kulübemden
Yaninda elma biter;
Gösterissiz kulübemden

Tünedigi tepelerden
Altinda deniz parlar
Birkaç satir atladim.
Sirin palmiyeler arasında
Öter agustosböcekleri
Günes battiginda
Kizil ufuk görülür
Bahçede pinar çaglar
Pinarda da bir bülbül
Sustum. Kararli bir görünüsle beni bekliyorlardi. Ansizin aklima bir
sey geldi: Gece ininceye dek sarki söylemeyi sürdürecektim. Bikip
vazgeçeceklerdi sonunda.
Ama bosuna casinha'yi sonuna dek söyledim, yineledim: Geçici

askin için'i ve Ramona'yi bile söyledim. Ramona'nin bildigim iki

degisik biçimini. O kadar. Bunun üzerine korkunç bir umutsuzluk

kapladi içimi. En iyisi bu isi bir an önce bitirmekti. Ablalarima dogru

Alçak ama bitkin bir sesle konusuyordu. Çok aciyordum ona. Annem hemen hemen dogdugu günden beri çalismaktaydi. Alti yasına geldigi siralarda fabrika kurulunca onu ise sokmuslar. Bir masaya oturtmuslar; araçlari temizleyip silmesi gerekiyormus. Ama o kadar küçükmüs ki, tek basına asagi inemediginden, bulundugu yerde altini islatiyormus. Bu yüzden hiç okula gidememis, okuma yazma ögrenememis. Öyküsünü isittigimde öylesine üzülmüstüm ki, sair ve bilgin oldugum zaman ona siirlerimi okuyacagima söz verdim.

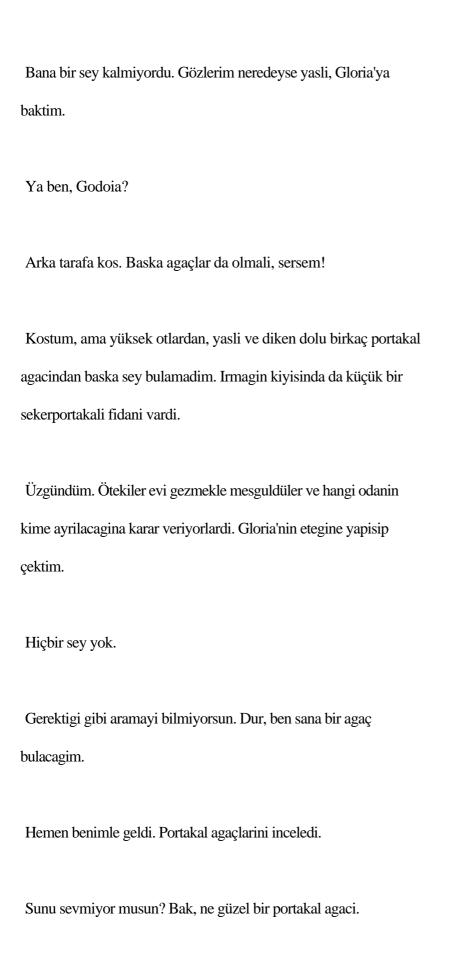
Ve Noel, dükkanlarda, vitrinlerde, yaklastigini belli ediyordu. Bütün vitrinlere Noel Baba resimleri çizilmisti. Insanlar son anda magazalara dolusarak birbirlerini itip kakmamak için Yilbasi kartlarini simdiden satin aliyorlardi. Ben gizliden gizliye, küçük Isa'nin bu kez dogacagini, benim için gerçekten dogacagini umuyordum. Olgunluk çagima geldigimde, belki biraz düzelirdim.

Burasi! dedi biri.

Herkes çok sevinmisti. Ev, ötekinden biraz daha küçüktü. Totoca' nin yardimiyla, kapiyi tutan teli çözdü annem ve saldiri basladi: Gloria elimi birakmisti... Bir genç kiz olduğunu unutmus gibiydi. Kosmaya basladi, hintkirazi agacina sarildi.

Hintkirazi benim. Önce ben dokundum ona.

Antonio, ayni seyi demirhindiye yapti.

Ama ben hiçbirini sevmiyordum. Ne bunu, ne öbürünü, hiçbirini. Çok dikenliydiler.

Bu çirkin seylerin yerine ben sekerportakali fidanini yeglerim.

Nerede? Gösterdim. Ah! Ne güzel bir sekerportakalı fidani! diye bagirdi.

Bak, bir tane bile dikeni yok. Hem de öyle kisilik sahibi ki, uzaktan bile sekerportakali fidani oldugu anlasiliyor. Senin boyunda olsam baska sey istemezdim.

Ama ben büyük bir agaç istiyordum.

Düsün, Zeze! Daha çok genç. Seninle birlikte büyüyecek. Günün birinde büyük bir portakal agaci olacak. Ikiniz, iki kardes gibi birbirinizi anlayacaksiniz.

Su dali gördün mü? Fidanin tek dali oldugu gerçek, ama sanki sirtina binmen için özel olarak yapılmis küçük bir at.

Kendimi yeryüzünün en talihsiz kisisi sayiyordum. Üzerinde Iskoç meleklerinin resimleri bulanan likör siselerini animsiyorum. Içlerinden biri için `Bu benim,' demisti Lala. Gloria bir baskasini göstermisti. Totoca bir üçüncüyü kendine ayirmisti. Ya ben?.. Bana kala kala o en arkadaki, neredeyse kanatsiz olan kalmisti. Görüntüsü bile olmayan dördüncü Iskoç melegi... Evet, ben hep sonuncuydum. Büyüdügüm zaman görecekti onlar. Amazon yöresinde bir orman satin alacaktim, gökyüzüne degen bütün agaçlar benim olacakti. Üzerinde yiginla melek bulunan bir magaza dolusu sise satin alacaktim, kimseye bir kanat ucu bile vermeyecektim.

Somurtuyordum. Yere oturdum ve olanca keyifsizligimle, sekerportakali fidanina yaslandim. Gloria gülümseyerek uzaklasirken:

Bu suratsizlik uzun sürmeyecek, Zeze. Sonunda hakli oldugumu anlayacaksin, dedi.

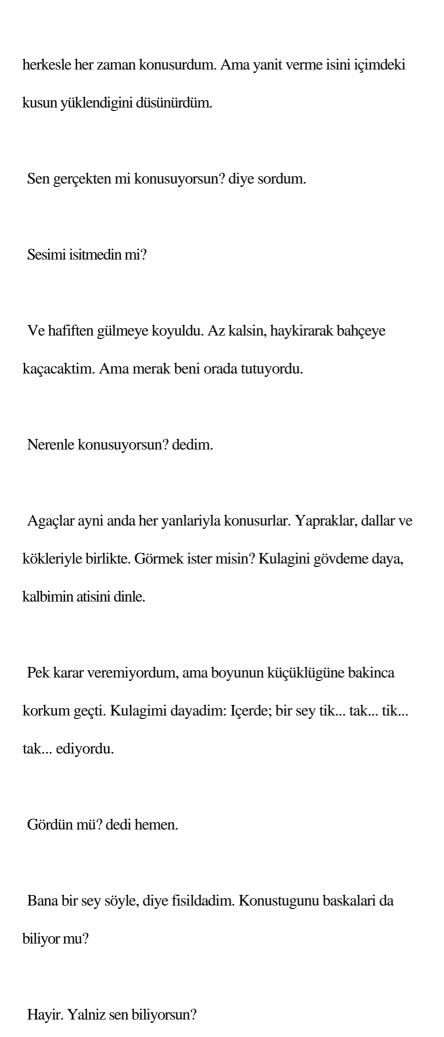
Bir tahta parçasiyla topragi eseliyor ve burun çekmeye basliyordum. Yüregimin yakininda, nereden geldigini anlamadigim bir ses isittim:

Ablani hakli buluyorum!

Herkes her zaman hakli. Bense, hiçbir zaman.

Dogru degil. Bana iyi baksan bunu kesfedersin.

Ürküp basimi kaldırdım ve fidani süzdüm. Garipti, çünkü ben

Dogru mu bu?
Yemin edebilirim. Bir peri, senin gibi küçük bir çocukla dost oldugum gün konusmaya baslayacagimi ve çok mutlu olacagimi söyledi bana.
Bekleyecek misin?
Neyi bekleyecek miyim?
Tasinmami. Daha buraya gelmek için bir haftadan çok var. Bu süre içinde nasil konusuldugunu unutmayacaksin, degil mi?
Bir daha hiç unutmayacagim. Yani yalnızca seninle bir yastık oldugumu görmek ister misin?
Nasil oldugunu?
Çik dalima! Dedigini yaptim.
Simdi sallan ve gözlerini kapa.
Söylediklerini yerine getirdim.

Rahat misin? Hayatinda hiç bu kadar iyi bir atin oldu mu?

Olmadi. Büyük bir zevk verdin bana. Ben de öteki atim `Ayisigi'ni küçük kardesime verebilirim. Biliyor musun onu da, yani küçük kardesimi de çok seveceksin.

Asagi indim, sekerportakali fidanima bayiliyordum.

Dinle, bir sey yapacagim, dedim.

Tasinmamizdan önce de, firsat buldukça gelip seninle gevezelik edecegim... Simdi gitmem gerekiyor, bizimkiler yola çikmak üzere. Ama insan bir dosttan böyle ayrılmaz. Ssst! Ablam geliyor!

Gloria, tam fidani kollarimin arasinda sikarken geldi.

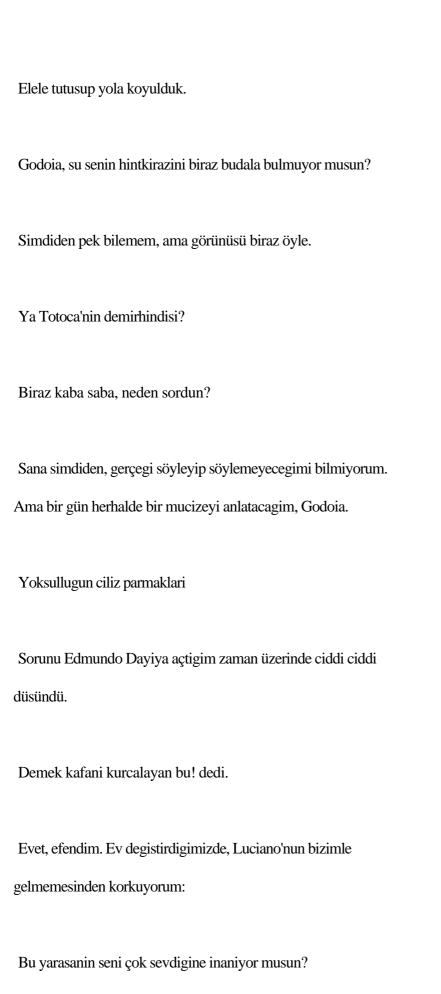
Hosçakal, dostum. Sen yeryüzünün en güzel varligisin!

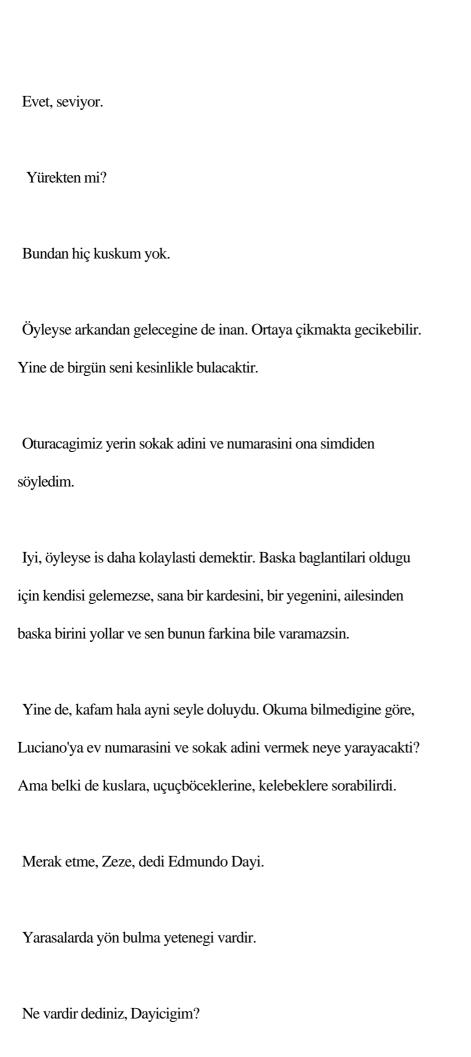
Söylememis miydim? dedi ablam.

Evet, dogru. Simdi, agacima karsilik bana hintkirazini ya da demirhindiyi verseniz de istemem.

Gloria elini sevgiyle saçlarımda gezdirdi.

Ah! Bu minicik beyin, bu minicik beyin!.. diye mirildandi.

Yön bulma yeteneginin ne oldugunu anlatti bana ve bilginligine bir kez daha hayran kaldim. Sorunum böylelikle çözümlenince, bizi bekleyen sonu, yani tasinma isini herkese anlatmak için sokaga firladim. Büyüklerin çogunlugu neseli bir sesle söyle diyordu bana:

Tasiniyor musunuz, Zeze? Ah, ne iyi!.. Ne güzel!.. Ne talih bu!..

Sasirmayan tek kisi, Biriquinho oldu.

O sokaga tasinmaniz, buraya yakin oldugu için bir talih. Ama sana sözünü ettigim hikaye ne olacak?

Yarin saat sekizde, Bangu Gazinosunun kapisinda! Fabrika sahibinin bir kamyon oyuncak ismarladigini söylediler. Gelecek misin?

Evet. Luis'i de getirecegim. Sence, bu isten bana da bir sey düser mi?

Elbette. Sümüklünün tekisin. Kendini koca adam mi sandin?

Yanima yaklasti ve o zaman daha küçük oldugumu farkettim. Sandigimdan da küçük.

Peki; ya aksi bir sey olursa... Ama simdi biraz isim var,

kalamayacagim. Yarin orada bulusuruz.

Eve döndüm ve Gloria'nin çevresinde dönmeye koyuldum.

Ne var, küçük? dedi.

Sen bizi oraya kadar götürebilirsin. Kentten, agzina kadar oyuncak dolu bir kamyon gelecek. Dinle, Zeze! Yiginla isim var. Ütü yapmam, tasinma hazirliklari için Jandira'ya yardim etmem gerek. Mutfaga da gözkulak olmaliyim, atesin üzerine...

Ama sürüyle Realengo askeri okulu ögrencisi de gelecek.

Rudy dedigi ve fotograflarini bir defterin yapraklari arasında biriktirdigi Rudolf Valentino'ya düskünlügünden baska, askeri okul ögrencilerine bayiliyordu.

Sen hiç sabahin sekizinde askeri okul ögrencisi gördün mü? Beni aptal mi saniyorsun, yumurcak. Hadi bakalim, git de oyna!

Ama hiçbir yere gitmedim.

Biliyor musun, Godoia, diye direttim üstelik, kendim için pek istemiyorum ama, Luis'e söz verdim, götürme konusunda. Daha çok küçük, onun yasında çocuklar da Noel'den baska bir sey düsünmez. Zeze, gelmeyecegimi söyledim sana. Bütün bunlar masal, asil gitmek isteyen sensin. Oysa, Noel armagani almak için hayatta bol bol zamanin olacak...

Ya ölürsem?.. Bu yil Noel armagani almadan ölmüs olurum.

O kadar çabuk ölmezsin, dostum. Edmundo Dayidan ya da Bay Benedito'dan iki kat fazla yasayacaksin. Artik yeter, git oyna.

Yine bir yere gitmedim. Her an bana toslamasina yol açacak biçimde durdum. Çamasirliktan su almaya gidiyordu, ben de kapinin esigine oturmus ona bakiyordum...

Sonunda dayanamadi:

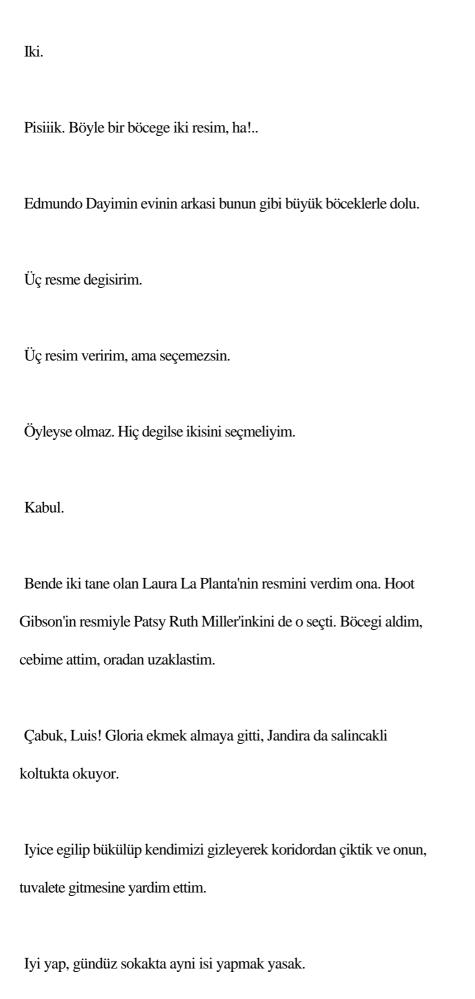
Yeter, Zeze! Sana hayir dedim, hayir. Tanri askina sabrimi tasirma. Git de oyna!

Ve ben bir yere gitmedim. Yani gitmemeyi istiyordum. Çünkü istemedigim halde beni yakaladi, kapinin disina tasidi ve bahçeye birakti. Sonra eve girdi, mutfak kapisiyla oturma odasinin kapisini kapadi. Yine de pes etmedim. Sirasiyla, önünden geçmesi gereken bütün pencerelerin yanina oturdum. Çünkü simdi evi temizlemeye ve yataklari yapmaya baslamisti. Nereye dönse karsisina ben çikiyordum. O da pencereyi kapiyordu. Sonunda beni hiç görmemek için evin her

yanini kapadi. Pis seytan! Çipil, kirmizi göz! Hiçbir zaman bir askeri okul ögrencisiyle evlenemeyeceksin, oh olsun! Postallarini boyayacagin meteliksiz erin tekiyle evleneceksin iste. Oh canima degsin! diye bagirdim. Ama, gerçekten bosuna çene yordugumu görünce canimdan iyice bezip oradan ayrildim ve yine sokagin dünyasina daldim. O sirada, kendi kendine bir seyle oynayan Nardinho'yu kesfettim. Diz çökmüstü, büyük bir dikkatle bir yere bakiyordu. Yanina yaklastim. Kibrit kutusundan küçük bir araba yapmis ve sürücü yerine bir donuzlan böcegi kosmustu. Hiç bu kadar büyügünü görmemistim. Vay canina!.. dedim. Kocaman, degil mi? Degis tokus eder misin?" Neyle?

Resim istersen...

Kaç tane?

Sonra çamasirlikta yüzünü yikadim. Kendi yüzümü de yikadim ve odaya döndük.

Gürültü etmeden onu giydirdim. Minik pabuçlarini ayaklarina geçirdim. Ne rezaletti su çorap sorunu. Isleri karistirmaktan baska seye yaramiyordu. Minik mavi giysisini ilikledim ve taragi elime aldim. Ama saçlari yatmak bilmiyordu. Bir sey bulmam gerekliydi. Hiçbir yerde de böyle bir çare görünmüyordu. Ne zeytinyagi, ne briyantin vardi. Mutfaga gittim ve parmaklarimin ucunda biraz domuz yagiyla geri döndüm. Bunu avucuma yayip kokladim:

Kötü kokmuyor, dedim.

Sonra Luis'in saçlarini bu yaga bulayip taradim: Simdi saçlari gerçekten iyi olmustu; bütün o güzel perçemleriyle, omuzlarinda bir kuzu tasiyan Aziz Jean'a benzemisti.

Yerinden kipirdama. Simdi de ben giyinecegim, dedim.

Pantolonumu ve beyaz gömlegimi giyerken kardesime bakiyordum.

Ne kadar güzeldi! Bangu'da ondan güzel biri daha yoktu. Gelecek yil okula gidinceye kadar dayanmasi gereken lastik pabuçlarimi giydim.

Luis'e bakmayi sürdürdüm. Bu güzellik ve siklikla, biraz daha büyük durumdaki Küçük Isa sanilabilirdi. Yiginla armagan alacakti, kuskum yoktu bundan. Onu gördüklerinde...

Ansizin ürperdim. Gloria eve dönmüstü, ekmegi masanin üzerine koyuyordu: Kagit, evde ekmek bulundugu günlerin o tatli hisirtisini çikariyordu. Elele tutusarak disari çiktik ve önünde dikildik.

Çok seker oldu, degil mi Godoia? Onu ben giydirdim.

Kizacak yerde, kapiya yaslandi ve havalara bakti. Basini egdiginde gözleri yaslarla doluydu.

Sen de çok sekersin. Ah! Zeze!.. Diz çöktü ve basimi gögsünde sikti.

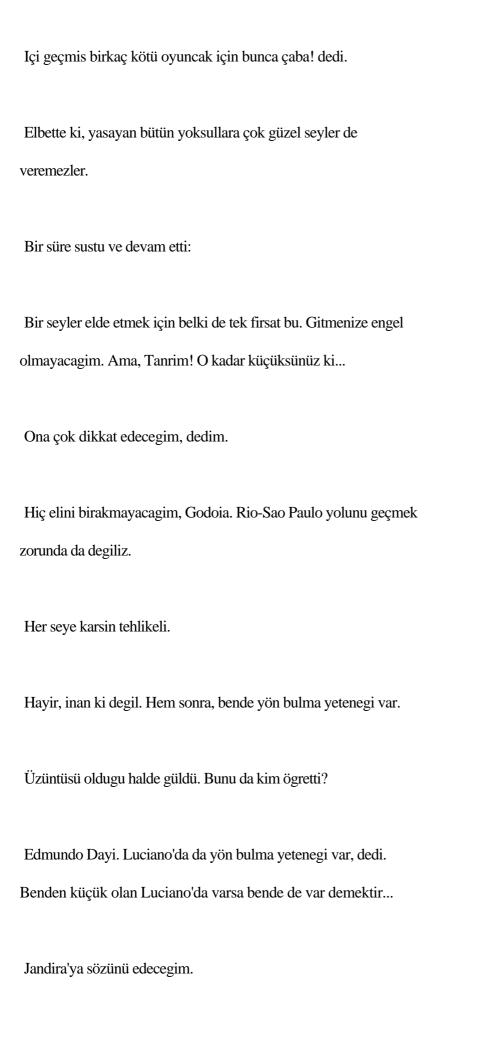
Tanrim! Neden hayat bazilari için bu kadar zor?..

Kendini tuttu, sonra üstümüzü basimizi biraz düzeltti.

Sizinle gelemeyecegimi söyledim. Gerçekten gelemem Zeze.

Yapacak çok isim var. Ben simdi islerimi düsünürken birlikte bir kahve içeriz. Bunun disinda istesem de hazirlanacak zaman bulamam...

Masrapalarimiza kahve doldurdu, ekmegi kesti. Bize hüzünle bakmaya devam ediyordu.

Bosuna zaman kaybi bu. Izin verecektir. Jandira zamanini nasil olsa roman okumak ve sevgililerini düsünmekle geçiriyor. Onun için bir sey farketmez.

Bakin ne yapacagiz simdi: Kahvemizi bitirecegiz ve kapiya çikacagiz. Tanidigimiz ve o yana giden biri geçerse sizi de götürmesini rica edecegim.

Bir an önce gitmek için ekmek yemek istemedim. Kapiya yürüdük.

Zamandan baska geçen yoktu. Ama sonunda biri geçti. Postaci Bay

Paixao karsidan geliyordu. Gloria'ya günaydin dedi ve kasketini

çikardi, bizimle gitmeyi de kabul etti.

Gloria, Luis'le birlikte beni de öptü. Duygulu bir sesle ve gülümseyerek sordu:

Ya su er ve postal hikayesi ne olacak?..

Dogru degildi söylediklerim. Inanmiyordum aslinda. Omuzlari yildizlarla dolu bir uçak pilotuyla evleneceksin.

Neden Totoca'yla gitmiyorsunuz?

Totoca gelmeyecegini söyledi. Hem de yük tasıma heveslisi degilmis.

Yola çiktik. Bay Paixao evlere mektup dagitirken önden yürümemizi söyledi. Arada bir adimlarini siklastiriyor ve bize yetisiyordu. Sonra yine mektup için bir yerde durakliyor, bize yetisiyor, böylece ilerliyorduk. Rio-Sao Paulo yoluna vardigimizda güldü ve:

Çocuklar, acelem var, dedi. Isimi aksatiyorsunuz. Simdi siz benden ayrilip gidin, hiçbir tehlike yok.

Mektup ve kagit destelerini koltugunun altina sikistirip aceleyle uzaklasti. Bir çesit isyanla düsündüm:

Ödlek! Gloria'ya, bize gözkulak olacagina söz verdikten sonra, iki küçük çocugu yol ortasina böylece birakmak olacak sey miydi?

Luis'in minik elini avucumda iyice sikip yürümeye devam ettim. Luis yorgunluk belirtileri göstermeye basliyordu. Gitgide yavaslamaktaydi.

Dayan, Luis dedim.

Çok yaklastik. Îleride bir sürü oyuncak bizi bekliyor.

Böyle dedikçe biraz daha hizli yürüyor ve yeniden ayaklarini sürümeye basliyordu.

Zeze, yoruldum, dedi sonunda.

Seni biraz kucagimda tasirim, ister misin? Kollarini uzatti ve gerçekten de onu bir süre tasidim.

Ama!.. Kursun gibi agirdi. Gelisim sokagina vardigimizda nasil kesik kesik soludugum görülmeye degerdi dogrusu.

Simdi biraz yürüyeceksin, deyip biraktim: Kilisenin saati sekizi çaldi o sira.

Sekiz oldu, dedim. Yedi buçukta orada bulunmamiz gerekiyordu. Ama önemi yok. Nasilsa, bir sürü, insan gelecek ve yine de oyuncak artacak. Bir kamyon dolusu oyuncak var.

Zeze, ayagim aciyor! Egildim.

Bagciklari biraz gevsetirim, rahat edersin.

Gitgide yavasliyordu. Çarsiya hiç varamayacakmisiz gibi geliyordu bana. Üstelik çarsidan sonra ilkokulu geçmek ve saga, Bangu Gazinosunun sokagina sapmak gerekiyordu. En kötüsü de, zamanin sanki isteyerek kanatlanip uçmasiydi.

Yorgunluktan bitkin durumda vardik oraya. Kimseler görünmüyordu. Oyuncak dagitimindan da hiçbir iz yoktu. Hayir, vardi! Oyuncaklar

Çünkü sokak burusmus ipek kagitlariyla doluydu. Yer renk
renk, yirtik pirtik kagit parçalariyla kaplanmisti. Için için
kuskulanmaya basladim.
Gazinonun önündeydik ve Bay Coquinho kapilari kapatiyordu.
Soluk soluga, kapiciya sordum:
Bay Coquinho, oyuncak dagitimi bitti mi?
Hepsi bitti, Zeze. Çok geç kaldınız. Burasi saldırıya ugradi sanki.
Iyilikle gülümsedi. Hiçbir sey kalmadi. Yegenlerime bile, diye
ekledi ve kapiyi simsiki kapatip sokaga çikti.
Gelecek yil daha erken gelmelisiniz, küçük uykucular.
Önemi yok.
Tam tersine, çok önemliydi. Öyle üzgündüm ki, o kadar büyük bir
hayal kirikligina ugramistim ki, o an ölmeyi istedim.
Gidip suraya oturalim. Biraz dinlenmemiz gerekiyor, dedim.
Susadim, Zeze.

dagitilmisti aslinda.

Bay Rozemberg'in önünden geçerken bir bardak su isteriz. Ikimize de yeter.

Ancak o zaman durumun bütün aciligini kavradi. Bir sey söylemedi. Agzini büzüp gözlerinde uçsuz bucaksiz bir anlamla bana bakti.

Önemi yok, Luis, dedim. Küçük atim Ayisigi'ni biliyorsun ya!

Totoca'dan sopasini degistirmesini isteyecegim ve onu sana Noel

Baba'nin armagani olarak verecegim.

Ama o hiçkiriklara boguldu.

Hayir, yapma bunu! diye bagirdim.

Sen bir kralsin. Babam, kral adi oldugu için sana Luis adini verdigini söyledi. Bir kral da sokakta, herkesin önünde aglayamaz, biliyor musun?

Basini gögsüme yasladim ve kivircik saçlarini oksadim.

Büyüdügümde, Bay Manuel Valadares'in otomobili gibi bir otomobil alacagim. Onu taniyor musun? Portekizli hani!

Mangaratiba'ya' günaydin dedigimiz gün, garda önümüzden geçen...

Iste onunki gibi kocaman bir otomobil alacagim. Içi armagan dolu

olacak. Yalnizca senin için... Ama aglama, bir kral aglamaz.

Sözcükler sanki gögsümden sinirsiz bir umutsuzlukla çikip

patliyordu:

Yemin ediyorum ki alacagim o otomobili. Gerekirse adam

öldürecegim, çalacagim.

Içimde konusan küçük kusum degildi: Yüregim olmaliydi bu.

Evet, yapacaktim bunu. Küçük Isa beni neden sevmiyordu? O ki,

dogdugu ahirda bulunan öküzü ve esegi bile sevmisti. Ama beni,

hayir. Belki de, seytanin vaftiz çocugu olduğum için benden öç

aliyordu. Ama Luis haketmisti bunu, çünkü o bir melekti.

Gökyüzünün melekleri ondan daha tatli olamazlardi...

Ve gözyaslarim acinacak bir biçimde akmaya basladi.

Zeze, agliyorsun...

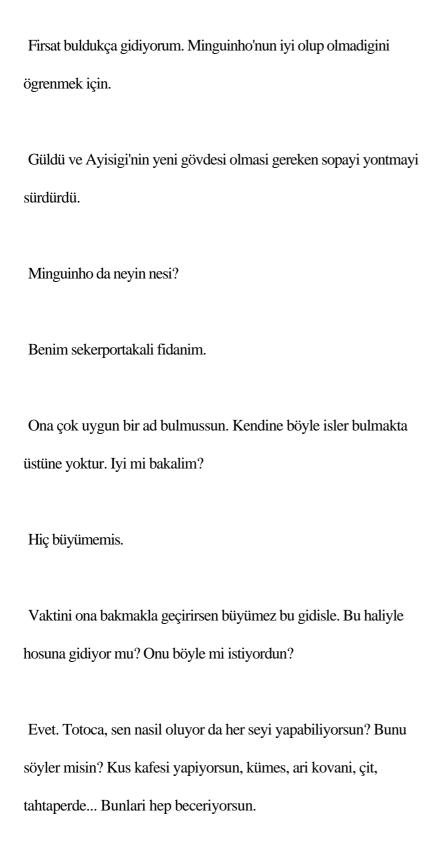
Geçer. Nasilsa ben, senin gibi bir kral degilim. Iste yaramazin

tekiyim. Çok kötü bir çocugum, evet; çok kötü bir çocuk... Baska bir

sey degil.

Totoca, yeni eve ugradin mi?

Hayir. Ya sen?

Çünkü herkes kelebek boyunbagli bir sair olmak için dogmadi.

Ama istersen sen de ögrenebilirsin.

Hayir, sanmiyorum. Insanda böyle seylere dogustan yatkinlik olmali.

Bir an durdu ve Edmundo Dayinin bu yeni bulusu karsisinda yari öfkeyle, yari güleryüzle bakti. Dindinha mutfaktaydi. Bayat ekmekleri saraba batirip yagda kizartmaya gelmisti. Noel gecesinin tek yemegiydi bu.

Bak, dedim Totoca'ya. Bu kadarini bile bulamayanlar var. Sarabin ve yarin ögle yemeginde yapilacak salata için meyvelerin parasini Edmundo Dayi verdi.

Totoca, elindeki isi karsiliksiz yapiyordu çünkü Bangu Gazinosu hikayesini ögrenmisti. Hiç degilse, Luis'in bir oyuncagi olacakti. Eski, yipranmis bir seydi ama, yine de çok güzeldi ve ben onu çok seviyordum.

Totoca! dedim.

Evet?

Noel'de bize hiç, ama hiçbir yerden armagan gelmeyecek mi sence?

Sanmiyorum, gelmez!

Ciddi konus, ben herkesin söyledigi kadar kötü, ve sersem miyim?

Kötü degilsin. Ama içine seytan girmis senin.

Noel günü geldiginde su seytandan kurtulmayi çok isterdim! Ölmeden önce, hayatımda hiç degilse bir kez, küçük seytanin yerine

küçük İsa'nin benim için dogmasini isterdim dogrusu.

Belki gelecek yil olur... Neden benim gibi yapmayi ögrenmiyorsun?

Sen ne yapiyorsun ki?

Kimseden hiçbir sey beklemiyorum. Böylece hayal kirikligina da ugramamis oluyorum. Hem, küçük Isa herkesin söyledigi, papazin ve din dersi kitaplarinin anlattigi kadar iyi degil...

Sustu, düsündüklerinin gerisini söyleyip söylememekte kararsizca bekledi.

Evet, nasil küçük Isa? diye üsteledim.

Bak, diyelim ki sen çok yaramazlık yaptın, hiçbir sey haketmedin.

Ya Luis ne yapti?..

O bir melek. Ya Gloria? O da.
Ya ben?
Bak, sen arasira sen sen benim bazi seylerimi yürütüyorsun, ama yine de çok iyisin.
Ya Lala?
Çok kötü dövüyor, ama o da iyidir. Birgün kelebek boyunbagimi dikecek.
Ya Jandira?
Jandira söyle böyle, ama kötü degil.
Ya annem?
Annem çok iyi, beni dövmenin onu çok üzdügünü biliyorum. Hiçbir zaman bütün gücüyle vurmuyor.
Ya babam?
Bak, onu bilemem. Hiç talihi yok. Bana benziyor olmali, ailenin kötü kisisi.

Görüyorsun ya, ailede herkes genellikle iyi. Öyleyse neden küçük Isa bize yakinlik göstermiyor? Dr. Faulhaber'in evine gidersen, masanin bir sürü seyle tepeleme dolu olduğunu görürsün! Villas-Boas'larda da öyle. Dr. Adaucto Luz'dan hiç sözetmeyelim...

Ilk kez, Totoca'nin aglamak üzere oldugunu gördüm. Bu nedenle, küçük Isa'nin, yalnizca is olsun diye yoksul dogmak istedigini düsünüyorum. Sonra da, yalnizca zenginlerin zahmete degdigini görmüstü... Neyse, birakalim bunlari. Belki söylediklerim çok günah.

Gerçekten çok yilgindi; konusmak ve yontmakta oldugu sopadan basini kaldırmak bile istemedi. Öyle içkarartici bir aksam yemegi oldu ki, en iyisi onu hiç düsünmemek. Herkes yemegini konusmadan yedi. Babam sarapli ekmegi söyle bir tatti yalnızca. Ne tiras olmak istemisti, ne de baska bir sey.

Geceyarisi ayinine de gitmedik. En kötüsü, kimsenin kimseyle konusmamasiydi. Küçük Isa'nin dogum günü degil de ölüm gecesiydi sanki.

Babam sonunda sapkasini alip çikti. Ne veda etti, ne Noel'imizi kutladi; ansizin terlikleriyle disari firladi. Dindinha bunun üzerine mendilini çikarip gözlerini sildi ve Edmundo Dayiyla birlikte gideceklerini söyledi. Edmundo Dayi benim elime besyüz reis (para birimi) sikistirdi. Totoca'ya da verdi. Belki daha da çogunu

vermek isterdi ama, daha çogu onda da yoktu. Ya da belki paralari bizim yerimize, kentte oturan kendi çocuklarina vermek isterdi. Bunun için onu kollarimda bütün gücümle siktim. Kuskusuz, bayram gecesinin tek gösterisiydi bu. Ne öpüsen oldu; ne de birbirine tatli söz söyleyen. Annem odasina girdi. Gizlice agladigindan emindim. Hepimiz de onun gibi aglamak istiyorduk. Lala, Edmundo Dayiyla Dindinha'yi kapiya kadar geçirdi ve onlarin küçük adimlarla, yavas yavas uzaklastiklarini görünce su yorumu yapti:

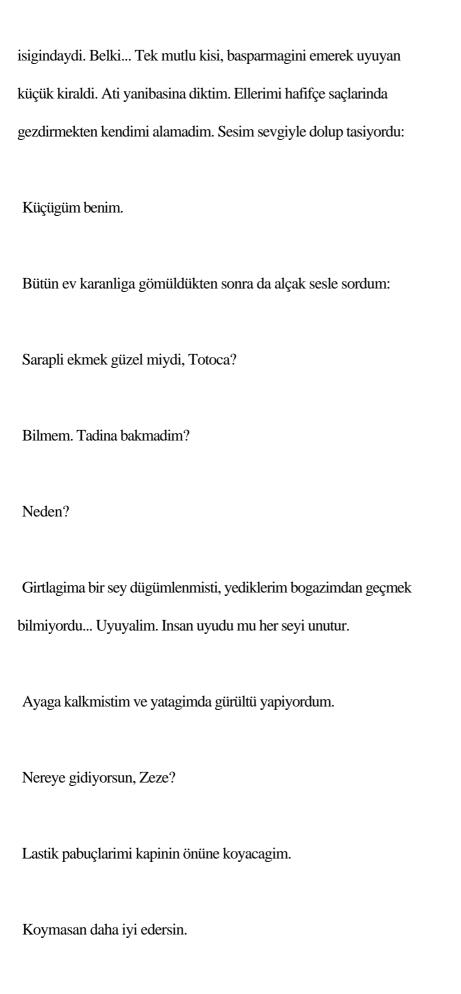
Yasamak için çok yaslılar, her seyden yorulmus bir görünüsleri var.

Ama en üzücü olay kilise çaninin geceyi sen seslerle doldurmasi oldu. Tanri, kullarinin nesesini görsün diye, gökyüzüne birkaç donanma fisegi yükseldi!

Eve geldigimizde Gloria ve Jandira bulasiklari yikadilar. Gloria'nin gözleri çok aglamis gibi kipkirmiziydi. Ama kendini toparladi, Totoca'yla bana dönüp:

Çocuklarin yatma saati geldi, dedi.

Böyle söylerken yüzümüze bakiyor, ama bu gece aramizda çocuk olmadigini biliyordu. Hepimiz büyüktük. Küçük küçük parçalarla, ayni üzüntüden payini alan büyük ve üzgün kisiler. Belki bütün suç, Elektrik Sirketi'nin kestigi isigin yerini almis gaz lambasinin ölgün

Hayir, koyacagim. Kimbilir, belki bir mucize olur da içleri armaganla dolar. Biliyor musun Totoca, bir armagan almayi o kadar isterdim ki. Bir tek armagan. Ama yeni olsun. Benim olsun yalnizca...

Öbür yanına döndü, basını yastığın altına gömdü. Uyanır uyanmaz Totoca'ya seslendim: Gidip bakalım mi? Bir sey gelmistir belki.

Senin yerinde olsam gidip bakmazdim.

Ben bakacagim.

Oda kapisini açtim. Büyük bir hayal kirikligiyla, lastik pabuçlarin bombos oldugunu gördüm. Totoca, gözlerini ogusturarak yaklasti.

Sana dememis miydim?

Içimde nefret, baskaldırma ve üzüntü karisimi bir duygu yükseldi.

Kendimi tutamayip bagirdim: Insanin yoksul bir babasi olmasi ne kötü! Bakislarimi lastik pabuçlardan ayirdim ve önümde duran galoslari gördüm. Babam ayaktaydi, bize bakiyordu. Gözleri sinirsiz bir hüzünle doluydu. Gözleri öyle büyümüs öyle büyümüstü ki, Bangu Sinemasinin perdesini doldurabilirdi neredeyse. Ve öyle korkunç bir aci vardi ki bu gözlerde, aglamak istese bile aglayamazdi. Bitmek tükenmek bilmeyen bir dakika boyunca orada durup bize bakti, sonra sesini çikarmadan önümüzden geçti. Yikilmistik, bir sey söyleyecek

durumumuz yoktu.

Komodinin üzerinden sapkasini aldi ve yeniden sokaga çikti. Ancak o zaman Totoca koluma dokundu.

Kötüsün, Zeze, diye fisildadi. Yilan kadar kötüsün. Bunun için...

Devam edemeyip sustu.

Orada oldugunu görmemistim.

Kötü, tas yürekli çocuk! Babamin uzun zamandir issiz oldugunu biliyorsun. Bunun için dün yüzüne baktikça bir sey yutamiyordum. Bir gün sen de baba olacaksin ve böyle anlarda insanin neler hissettigini anlayacaksin.

Üstüne üstlük agliyordum da.

Ama görmemistim Totoca, görmemistim... diyebildim.

Kosarak sokaga firlamak, aglayarak babamin bacaklarina sarilmak istedim. Kötü, çok kötü davrandigimi ona söylemek istedim. Ama ne yapacagimi bilemeden, oldugum yerde hareketsiz duruyordum. Yatagimin üzerine oturmam gerekti. Oradan, az ilerde, içleri bombos duran lastik pabuçlarimi

seyrediyordum. Amaçsiz sürüklenen yüregim gibi bombostu onlar da.

Bunu neden yaptim, Tanrim! diye söyleniyordum kendi kendime.

Hem de bugün! Her sey bu kadar hüzünlüyken neden her

zamankinden kötü davrandim?..

Yemekte babamin yüzüne nasil bakacagim? Meyve salatasi bile bogazimdan geçmeyecek.

Ve babamin iri gözleri, Bangu Sinemasmin perdesi gibi kocaman, beni izliyordu. Kendi gözlerimi kapiyor ve hep onunkileri görüyordum, iri, çok iriydi...

Topugum boyaci sandigima çarpti ve birden aklima bir sey geldi. Böylece babam belki bütün kötülügümü bagislayacakti.

Totoca'nin boyaci sandigini açtim, benimki hemen hemen bos oldugundan bir kez daha onun siyah boya kutusunu aldim. Kimseye bir sey söylemedim. Sandigin agirligini hissetmeden, üzüntü içinde yürümeye koyuldum. Babamin gözlerinin önünde yürüyor, onun gözlerinin içinde aci çekiyordum sanki.

Çok erkendi. Geceyarisi ayini ve ondan sonraki yemek yüzünden herkes uykuda olmaliydi. Sokak, oyuncaklarini ortaya seren ve birbirlerininkiyle karsilastiran çocuklarla doluydu. Bu beni daha da yikti. Oysa hepsi iyi çocuklardi onlarin. Hiçbiri babasina benim yaptigimi yapmazdi. Bir müsteri bulma umuduyla Açlik ve Yoksulluk

Bakkaliyesinin önünde durdum.

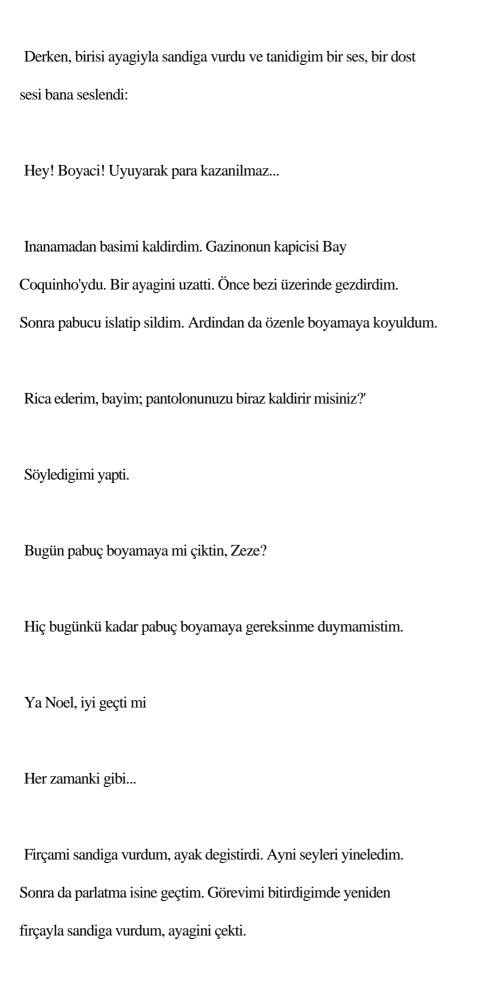
Bakkal tütüncü o gün bile açikti. Bosuna degildi ona bu adi vermeleri. Insanlar oraya tulumlariyla, eski terlikleri ve galoslariyla gelirdi; hiçbir zaman gerçek pabuçlarla degil.

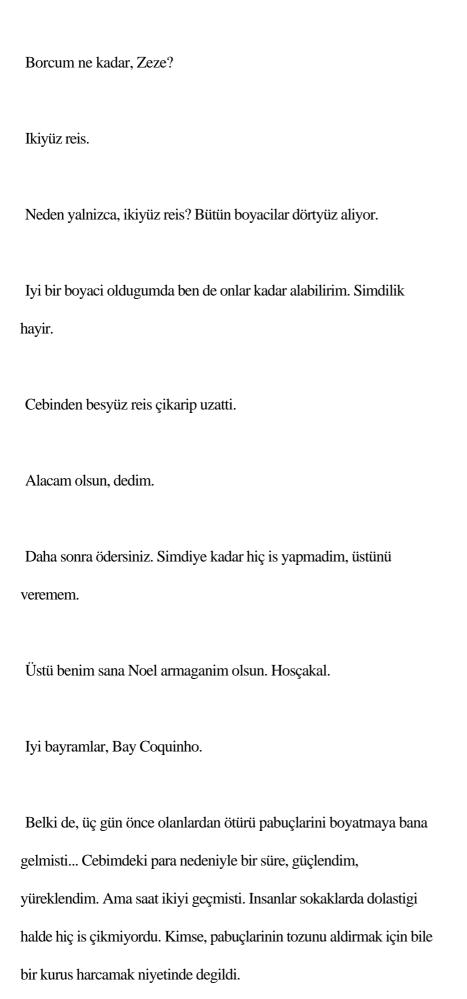
Kahve içmemistim, yine de hiç aç degildim. Acim her türlü açligin ötesindeydi. Gelisim Sokagina kadar yürüdüm. Çarsinin yakininda gezindim. Bay Rozemberg'e ait firinin karsisindaki kaldırıma oturdum; ama hiç is yoktu.

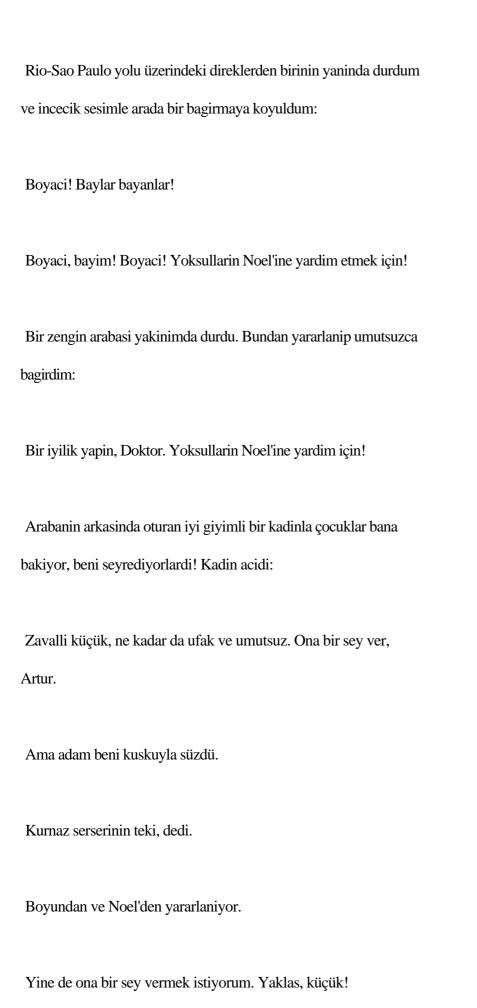
Saatler birbiri ardından geçip gidiyor, ben bir kurus bile kazanamiyordum. Oysa kazanmam gerekiyordu. Kazanmak zorundaydim!

Sicaklik artmisti ve sandigin kayisi omuzumu acitiyordu. Yerini degistirmem gerekti. Susamistim da. Gidip çarsinin çesmesinden su içtim.

Yakinda gitmeye baslayacagim ilkokulun önündeki basamaklardan birine oturdum. Sandigimi yere biraktim, umudum kirilmisti. Bir kukla gibi, basimi dizlerime dayadim ve öylece bekledim. Hiçbir sey yapacak gücüm yoktu. Ardından basimi dizlerimin arasına gömüp kollarımla örttüm. İstedigimi yapmadan eve dönmektense ölmeyi yeglerdim.

Çantasini açti ve camdan elini uzatti.

Hayir, tesekkür ederim, Bayan. Ben yalan söylemiyorum. Noel günü çalismak için insanin gerçekten paraya gereksinme duymasi gerekir.

Sandigimi aldım, omuzuma astım ve agir agir yürüdüm. Bugün öfkelenecek gücüm bile yoktu. Derken, arabanın kapisi açıldı ve bir çocuk arkamdan kosmaya basladı. Bir yandan da,

Al, küçük! Annem yalanci olmadigina inandigini söylüyor! diye bagiriyordu.

Cebime besyüz reis koydu ve tesekkür etmemi beklemedi...

Uzaklasan motorun homurtusunu duydum.

Saat dördü geçmisti ve babamin gözleri bana aci çektirmeye devam ediyordu. Dönüs yolunu tuttum. Alacaklarim için bin reis yetmiyordu. Ama Açlik ve Yoksulluk Bakkaliyesinde bana belki bir indirim yaparlar ya da paranin üstünü baska bir gün ödememi kabul ederlerdi. Bir çitin dibinde dikkatimi bir sey çekti. Yirtik bir siyah çorapti bu. Almak için egildim. Elimde gerdim ve uzun uzun inceledim. İyi bir yilan olur bu diye düsünerek sandigima attim.

Sonra kendi kendime çattim: Baska bir gün. Bugün yapilmaz...

Villas-Boas'larin evine yaklastim. Yapinin çevresinde büyük bir bahçe vardi ve yerler betondu. Serginho güzel bir bisiklete binmis, çiçek göbekleri arasında dolasiyordu.

Onu seyretmek için burnumu parmakliga dayadim. Bisiklet kirmiziydi, sari ve mavi çizgileri vardi. Madeni piril piril yaniyordu. Serginho beni gördü ve önümden gelip geçmeye koyuldu. Hizli gidiyor, ani dönüsler yapiyor, frenlerini gicirdatarak bisikleti durduruyordu.

Sonra yanima yaklasti.

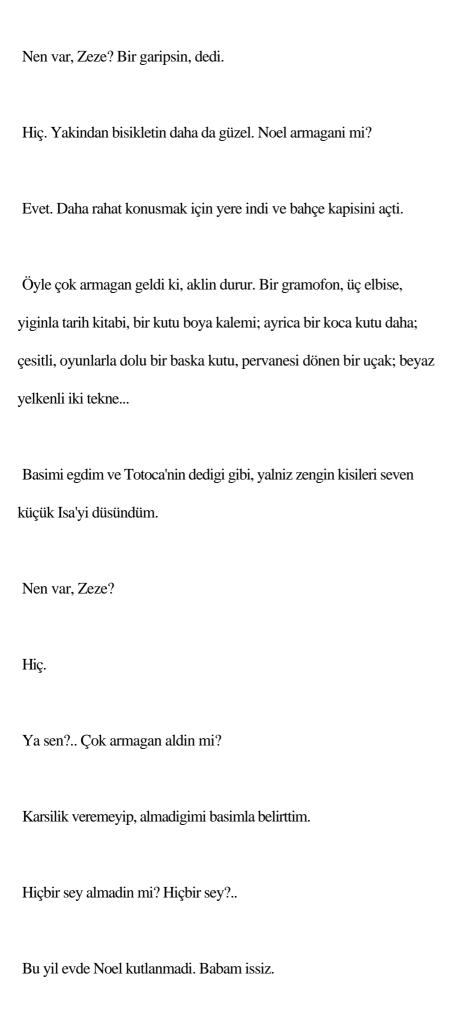
Hosuna gitti mi? diye sordu.

Dünyanin en güzel bisikleti.

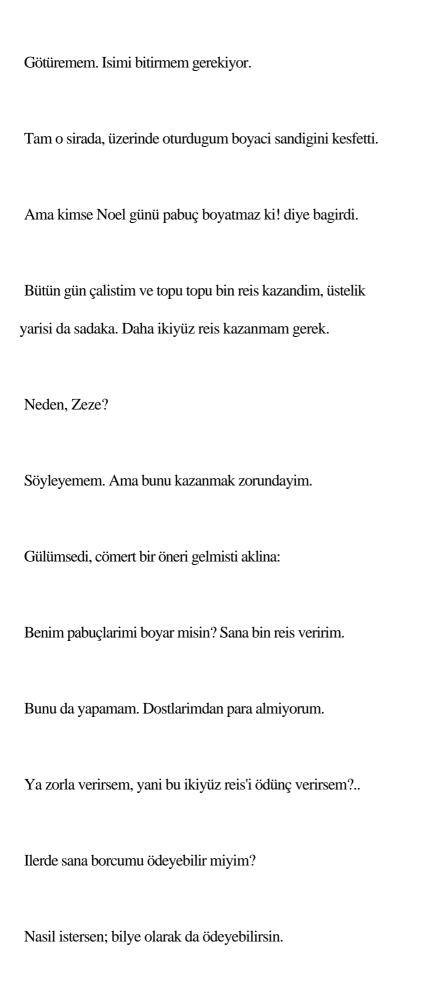
Kapiya gel, daha iyi görürsün.

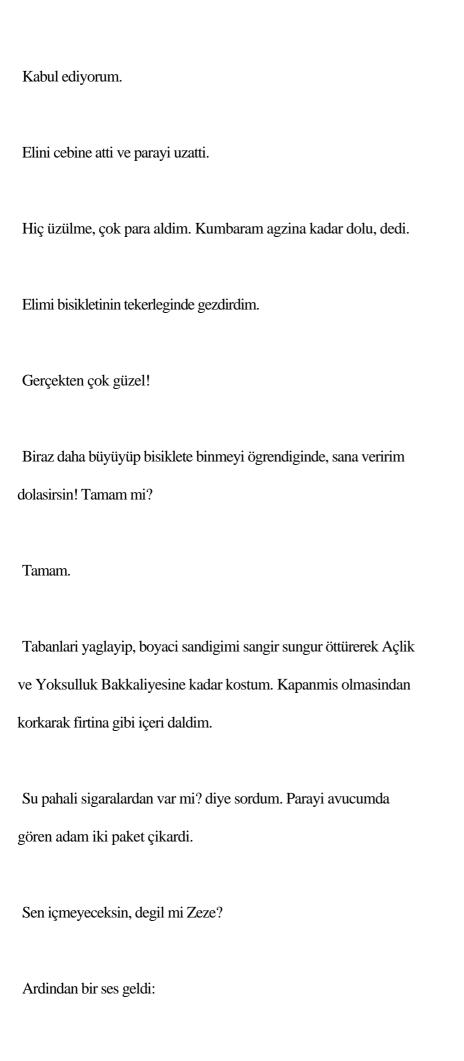
Serginho, Totoca'yla ayni yastaydi, ayni sinifta okuyordu. Kirmizi lastiklerle tutturulmus beyaz çorap ve rugan pabuçlar giymisti. Çiplak ayaklarımdan utandim.

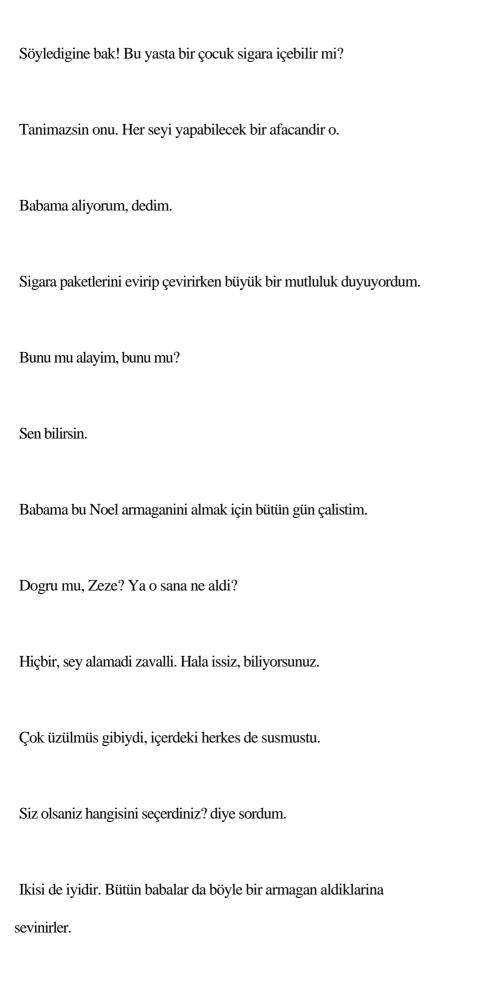
Rugan pabuçlari öyle parlakti ki, her sey üzerinde yansiyordu. Orada babamin bana bakan gözlerini bile görüyordum... Içimi çektim.

Olamaz bu. Kestane, findik, sarap da yok muydu sofranizda?
Yalnizca Dindinha'nin pisirdigi sarapli ekmek ve kahve vardi.
Serginho düsüncelere daldi.
Zeze, seni davet etsem kabul eder misin?
Olup biteni anlamaya basliyordu. Ama yemek yemedigim halde
çagrisini kabul etmek istemiyordum.
Içeri girelim. Annem sana bir tabak hazirlar. O kadar çok sey, öyle
bol pasta var ki
Göze alamadim. Son günlerde bazi kimselerce pek hirpalanmistim;
Göze alamadim. Son günlerde bazi kimselerce pek hirpalanmistim; birkaç kez sagdan soldan su sözleri isitmistim:
birkaç kez sagdan soldan su sözleri isitmistim:
birkaç kez sagdan soldan su sözleri isitmistim: Sana kaç kez söyledim, bu sokak süprüntülerini eve doldurma diye!
birkaç kez sagdan soldan su sözleri isitmistim: Sana kaç kez söyledim, bu sokak süprüntülerini eve doldurma diye! Hayir, çok tesekkür ederim, diye yanitladim Serginho'nun

Bana sunu sariverin, lütfen,
Sardi ama; paketi uzatirken garip bir hali vardi. Sanki bir sey söylemek istiyordu da beceremiyordu. Parayi verdim, gülümsedi.
Tesekkür ederim, Zeze, dedi.
Iyi bayramlar, efendim!
Eve dogru kosmaya basladim.
Hava kararmisti. Yalnizca mutfakta isik yaniyordu. Herkes disaridaydi. Babamsa masa basina oturmus, gözlerini duvara dikmisti. Dirsekleri, önündeki masaya dayali, çenesi avuçlarinin içindeydi.
Baba! diye seslendim.
Ne var yavrum?
Sesinde en ufak bir kirginlik yoktu.
Bütün gün nerelerdeydin?
Boyaci sandigimi gösterdim. Sonra bu agir yükü yere koydum ve sigara paketini cikarmak için elimi çebime soktum.

Bakin, baba, dedim. Size çok güzel bir sey aldim.

Onun bana neye mal oldugunu anlayarak gülümsedi.

Hosunuza gitti mi? En güzeliydi bu.

Sigara paketini açti, tütünü gülümseyerek kokladi, ama hiçbir sey söylemedi.

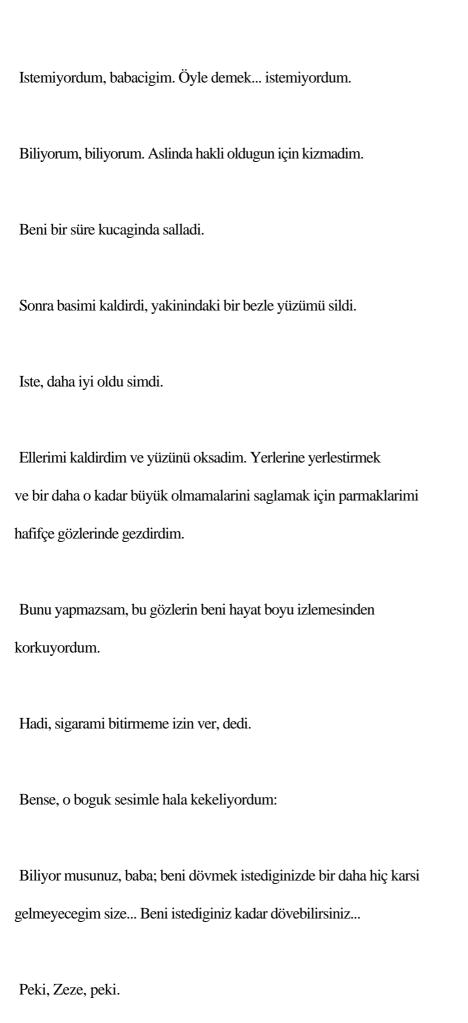
Bir sigara için baba!

Firina gidip kibrit getirdim, çaktim, dudaklarinin arasındaki sigaraya yaklastırdim. Ilk solukta hazir bulunmak için biraz uzaklastim. Ama ansizin içimde bir sey oldu. Kibriti yere attim. Solugumun kesildigini hissediyordum. İçten içe patliyordum sanki. Bütün gün bastırdigim o çok büyük acidan ötürü taa içimden patliyordum. Babama, sakallarla kapli yüzüne, gözlerine baktim.

Baba... baba... diyebildim yalnızca. Ve hiçkiriklar sesimi bastırdi. Adamcagiz kollarını açtı, beni gögsünde sevgiyle sikti.

Aglama yavrum, dedi.

Hep böyle duygulu bir çocuk olarak kalacaksin, pek çok aglama firsati bulacaksin hayatta.

Kucagindan usulca yere birakti. Benimle birlikte son hiçkiriklarimi da. Ve dolaptan bir tabak çikardi.

Gloria sana biraz meyve salatasi ayirmisti... Ama tabaktakiler bir türlü bogazimdan geçmiyordu. Oturdu ve kasikla azar azar alip bana yedirdi.

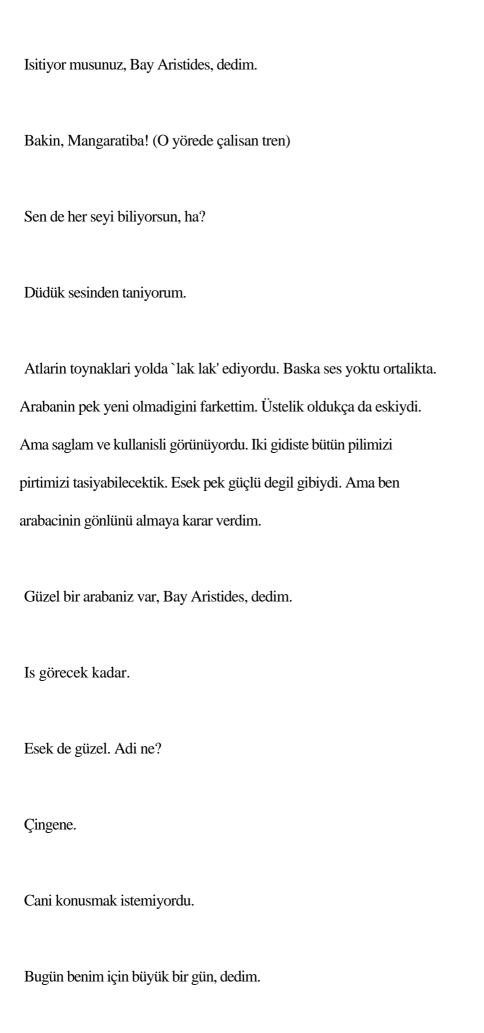
Artik bitti yavrum, bitti degil mi?

Basimla evetledim, yine de ilk kasiklar tuzluydu. Gözlerimden akan son yaslar durmak bilmiyordu. Yeni ev, yeni bir hayat ve basit umutlar, basit umutlar.

Yasadigimiz sicak gün gibi keyifliydim. Arabada sürücü Bay Aristides'le yardimcisinin arasina tünemistim. Egri bügrü sokaktan çikip Rio-Sao Paulo yoluna saptigimizda harika bir sey oldu. At arabasi yag gibi kaymaya basladi. Büyük bir keyifti bu. Derken, yanimizdan güzel bir otomobil geçti.

Iste, Portekizli Manuel Valadares'in arabasi, dediler.

Kanal sokaginin kösesini geçecegimiz an uzaktan gelen bir düdük sesi sabahin sessizligini doldurdu.

Ilk olarak arabaya biniyorum; yolda Portekizli'nin otomobiline rastladim ve Mangaratiba'nin düdük sesini isittim. Sessizlik. Bay Aristides! Mangaratiba, Brezilya'nin en önemli treni mi?

Hayir. Yalnizca bu hatta çalisan en önemli tren.

Çabalarim bosunaydi. Bazan büyük insanlari anlamak ne güç oluyordu!

Evin önüne vardigimizda ona anahtari verdim ve dostça davranmaya çalistim.

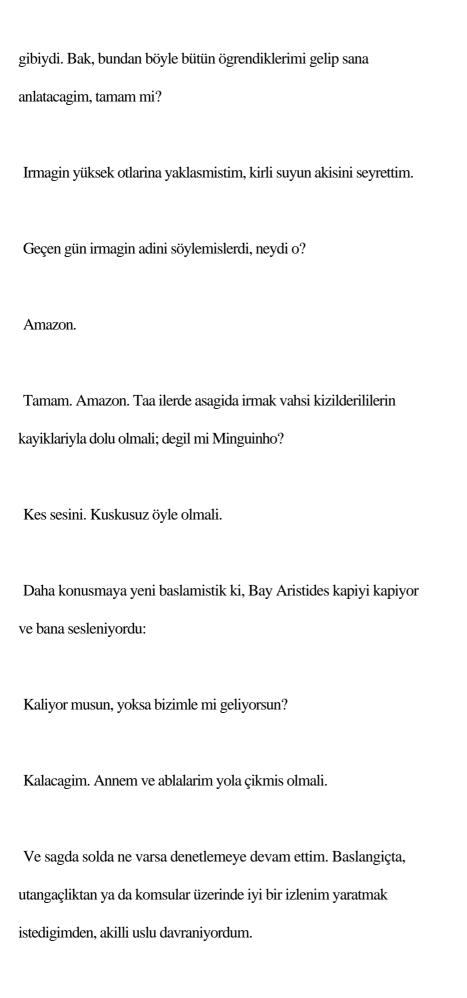
Size yardim etmemi ister misiniz?

Ayak altında dolasmazsan bize daha çok yardım etmis olursun.

Git oyna, yola çikacagimiz zaman sana haber veririm. Firsati kaçırmadim, yürüdüm.

Minguinho, artik hep birbirimizin yakininda yasayacagiz, diye söyleniyordum.

Seni öyle güzellestirecegim ki, hiçbir agaç seninle boy ölçüsemeyecek. Biliyor musun, Minguinho; bugün çok rahat ve büyük bir arabada yolculuk ettim. Filmlerde görülen posta arabalari

Ama bir ögleden sonra, siyah çorabi animsayiverdim. Hemen

çevresine ip doladim ve burnunu kestim. Ayak sokulan yerine uzun bir uçurtma ipi bagladim. Uzaktan, yavasça çekildiginde yilana benziyordu ve karanlikta müthis bir etki yapacakti.

Aksam herkes kendi isiyle ugrasmaya baslamisti. Yeni ev, içinde bulundugumuz ruh halini degistirmis gibiydi. Aramizda uzun süreden beri görülmeyen bir nese sürüp gidiyordu. Kimildamadan bahçe kapisinin yanında bekledim. Sokak, direklere asili lambalarla aydınlatılmıstı, ama isik yetersizdi. Yüksek sütlegen kümeleri genis gölgeler olusturuyordu. Fabrikada fazla mesai yapan birileri olmaliydi. Ama mesai, genellikle saat sekizi pek geçmezdi; hele dokuzu hiç. Bir süre bu isyerini düsündüm. Orayi sevmiyordum. Sabah insanın içini kasvetle dolduran düdügü saat beste daha da igrenç geliyordu. Orasi her gün insanlari yutan, aksam olunca da çok yorulmus insanlar kusan bir canavardi.

Babama yaptığından ötürü Bay Scottfield'i sevmiyordum. Dikkat! Bir kadin geliyordu. Koltugunun altında bir semsiye, elinde çantasi vardi. Yolun üstünde tikirdayan tahta pabuçlarinin sesi bile duyuluyordu.

Kosup kapinin ardina gizlendim ve yilani oynatmayi denedim.

Bana boyunegdi. Kusursuzdu. Bunun üzerine oldugum yerde
iyice büzüldüm. Ipin ucunu sikica tutup çitin gölgesinde
kayboldum. Tahta pabuçlar yaklasiyor, yaklasiyordu; biraz daha ve

hop! Yilanin ipini çekmeye koyuldum. Yolun ortasında yavasça kaydi.

Dogrusu bunu beklemiyordum. Kadin bütün sokagi ayaga kaldiran

korkunç bir çiglik atti. Çantasiyla semsiyesini havaya firlatti, çigligi

kesmeden ellerini karnina götürdü.

Imdat! Imdat! Bir yilan! Kosun! Yardima kosun!..

Kapilar açildi, ben her seyi yüzüstü birakip eve kostum, mutfaga daldim. Acele, çamasir sepetini açtim, kapagi üzerime kapayarak içine gizlendim. Heyecandan yüregim çarparak kadinin çigliklarini dinliyordum.

Ah! Tanrim! Alti aylik çocugumu düsürecegim!

O an yalnız ürkmekle kalmadim, titremeye de basladim. Komsular kadını içeri aldılar, aglaması ve iniltileri sürüyordu...

Dayanamiyorum, dayanamiyorum, hele her seyden çok korktugum bir yilanla karsilasmak beni bitirdi.

Biraz portakal çiçegi suyu için. Yatistirir. Sakin olun. Erkekler ellerinde sopalarla, baltalarla, fenerlerle yilanin ardina düstüler.

Paçavradan bir yilan ugruna ne de çok samata kopmustu! Ama isin en kötü yani, evdekilerin de, yani Jandira, annem ve Lala'nin da olay yerine gitmeleriydi.

Yilan milan degil bu. Bakin! Eski bir çorap; diyordu herkes.

Korkudan yilani geri çekmeyi unutmustum. Hapi yuttugum açikça ortadaydi.

Yilanin ardından ip geliyor ve ucu bahçeye kadar ulasiyordu. Çok iyi tanıdığın üç ses aynı anda bagırdı:

O yapti.

Artik kovalanan yilan degildi. Bütün yataklarin altina baktilar. Bir sey bulamadilar. Yanimdan geçtiler, hiç soluk almiyordum. Disari çikip kulübenin çevresini arastırdılar.

Jandira'nin aklina bir sey gelmisti olacakti.

Sanirim buldum yerini! diye bagirdi.

Çamasir sepetinin kapagini kaldirdi ve kulaklarima yapisip beni yemek odasina sürükledi. Bu kez annem kötü dövdü beni. Terlik kalkti indi, kalkti indi. Aciyi hafifletmek ve elini üzerimden çekmesini saglamak için bagirmam gerekti. Ama, o daha çok bagirdi:

Basbelasi! Insanin alti ay karninda çocuk tasimasinin ne güç oldugunu bilmiyorsun tabii!

Lala alayli alayli cümleyi yorumladi:

Bu sokagin açilis törenini yapmak için oldukça bekledi dogrusu!

Simdi yataga haylaz!

Aciyan yerimi ovusturarak disari çiktim, yüzükoyun yataga uzandim. Babamin kagit oynamaya gitmesi büyük talihti dogrusu. Son gözyasi damlasini da içime akitarak ve en iyi dayak ilacinin yatak oldugunu düsünerek karanlikta öylece yattim.

Ertesi sabah erken kalktim. Yapacak çok önemli iki isim vardi: Önce kimseye farkettirmeden ortaliga bir gözatmak. Yilan hala yerindeyse alacak ve gömlegimin içine sokacaktim. Bana daha baska zamanlarda gerekli olabilirdi. Ama yoktu yerinde. Yilana bu kadar benzeyen baska bir çorap bulmak da güçtü.

Geri döndüm ve Dindinha'larin yolunu tuttum. Edmundo Dayiyla konusmam gerekiyordu.

Yasadigi emekli hayatina göre vaktin daha erken oldugunu düsünerek içeri girdim. Tombala oynamak, kendi deyimiyle biraz eglenmek ve gazete almak için disari çikma zamani degildi onun için. Gerçekten de odada oturmus, yeni bir iskambil fali açiyordu. Günaydin, Dayicigim! dedim.

Karsilik vermedi. Duymamis gibi davraniyordu. Bizim evde herkes, konusma kendisini ilgilendirmediginde onun böyle davrandigini söylerdi.

Ama bana karsi davranisinda böyle bir sey söz konusu degildi. Hem (bu deyimi ne kadar da çok seviyordum ayrica) bana karsi hiçbir zaman tam sagir olmazdi. Gömleginin kolunu çektim ve bir kez daha, siyah beyaz kareli pantolon askisinin gerçekten güzel oldugunu düsündüm.

Ha! Sen misin? derken, beni yeni görmüs gibi yapiyordu.

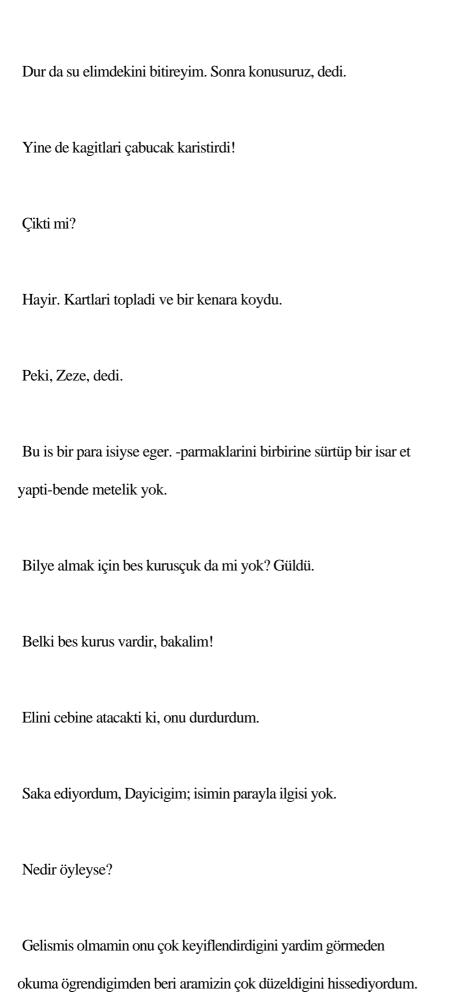
Bu falin adi nedir, Dayicigim?

Saat.

Çok güzel bir ad.

Bütün iskambil kagitlarini ögrenmistim. Ama valeleri pek sevmiyordum. Nedendir bilmem, kralin usagi gibi bir görünüsleri vardi!

Biliyor musunuz, Dayicigim; sizinle bir is konusmaya geldim.

Çok daha önemli bir sey ögrenmek istiyordum. Sarki söylemeden sarki söyleyebilir misiniz?

Anlamadim.

Söyle. Ve Casinha Pequenina'dan bir bölüm söyledim.

Iyi ama, simdi sarki söylemiyor musun?

Tamam. Ayni seyi sesimi çikarmadan, içimden de yapabilirim. Safligim onu güldürdü, ama sözü nereye getirmek istedigimi bilmiyordu. Sorun su, Dayicigim: Çok küçükken, içimde sarki söyleyen biri kus oldugunu, sarkiyi onun söyledigini sanirdim.

Eh, insanin böyle bir kusa sahip olmasi harika bir sey.

Anlamadiniz. Artik kusuma pek inanmiyorum. Ancak içimden konustugum ve kendi içimi gördügüm zaman oldu bu degisiklik.

Durumu kavradi ve saskinligima güldü: Açiklayayim, Zeze. Bu degisimin ne oldugunu biliyor musun? Büyümektesin demektir. Insan büyüdü mü böyle olur. Yani bilinçlenir. Içindeki, o konusan ve gören seye bilinç denir. Yakinda sahip olacagini söyledigim o sey'e bir gün insani götüren de bilincidir.

Olgunluk çagina mi?

Güzel, iyi aklında tutmussun. Iste o geldi mi, olaganüstü bir sey olur. Bilinç büyür, büyür ve basimizla yüregimizi doldurur: Gözlerimizde ve yaptigimiz her seyde kendini gösterir.

Anliyorum. Ya kus?

Kus, Ulu Tanri tarafından küçük çocukların, nesneleri kesfetmelerine yardımcı olmak için yaratılmıstır. Geregi kalmayınca, çocuk, kusu Ulu Tanri'ya geri verir. Ulu Tanrı da kusu, senin gibi akilli olan baska bir çocugun içine yerlestirir. Güzel, degil mi?

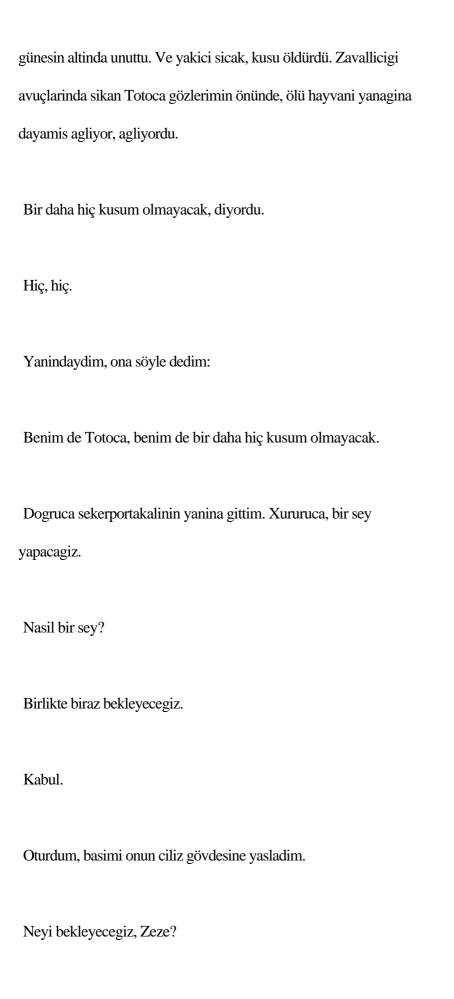
Güldüm, bilincim oldugu için mutluydum.

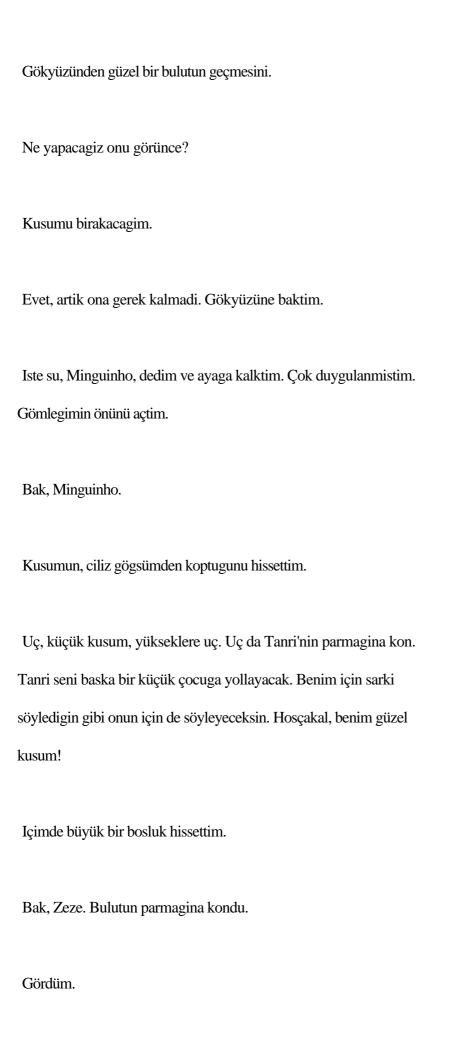
Evet. Artik ben gidiyorum, dedim.

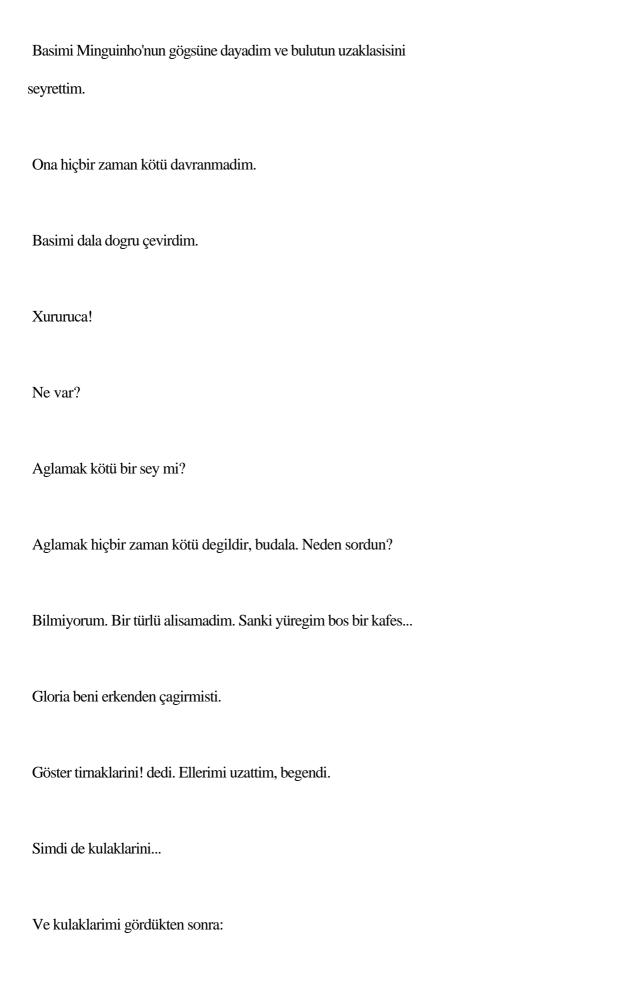
Ya para?

Bugün istemem. Çok isim var.

Bütün bunlari yeniden düsünerek sokaga çiktim. Çok üzücü bir olayi animsadim: Totoca'nin çok güzel bir iskete kusu vardi. Totoca taze dari verdiginde, yavasça parmagina tirmanirdi. Kapiyi açik da birakabilirdik, hiç kaçmazdi. Bir gün, Totoca onu disarida, kizgin

Ah Zeze, diye söylendi.

Muslugun basina götürdü beni, bir bez islatip iyice sabunlayarak kirimi pasimi temizledi.

Savasçi bir Pinage kizilderilisi olduğunu söylüyorsun ama, bu kadar pis gezen birini görmedim ömrümde. Kos çabuk. Pabuçlarini giy, ben de sana temiz giysiler getireyim.

Çekmecemi karistirmaya koyuldu. Çok ugrasti. Ama karistirdikça ise yarar bir sey, bulmasi güçlesiyordu. Bütün pantolonlarim eskilikten ya delik desikti, ya da örülmüs ve yamanmis durumdaydi.

Kimseyi yaniltamazsin. Ne korkunç bir çocuk olduğunu anlamak için bu çekmeceyi açmak yeterli. Sunu giy, en eli yüzü düzgün olani bu, dedi.

Ve harika bir kesifte bulunmak üzere yola çiktik. Okula varmistik. Bir yigin insan çocuklarini yazdırmaya getiriyordu.

Uslu dur ve sana söyledigimi unutma, Zeze!

Birbirlerini seyreden çocuklarla dolu bir salonda oturuyorduk. Sonunda sira bize geldi ve müdire hanimin odasina girdik.

Küçük kardesiniz mi?

Evet efendim. Annem kentte çalistigi için gelemedi.
Kadin bana dikkatle bakti, gözlerini çok iri ve kapkara gösteren kocaman gözlükleri vardi. Isin gülünç yani, erkek gibi biyikli olusuydu. Bu yüzden müdire olmustu herhalde.
Çok küçük degil mi? diye sordu ablama.
Yasina göre kavruk. Ama okuma biliyor.
Kaç yasındasın, küçük?
Yirmi alti subatta alti yasinda olacagim efendim.
Güzel. Fisini dolduracagiz. Önce ana ve baba adi.
Gloria, babamin adini ve soyadini söyledi. Sira anneme gelince, yalniz söyle dedi:
Estefania de Vancoscelos.
Dayanamadim ve sessiz durmam gerektigini unuttum:
Estefania Pinage de Vasconcelos.

Nasil?

Gloria, kizarmisti.

Pinage! diye yineledim. Annem bir kizilderili ailesindendir.

Bununla gögsüm kabariyordu, çünkü okulda Kizilderili adi tasiyan tek çocuk ben olmaliydim: Sonra Gloria, bir kagit imzaladi ve hareketsiz, kararsiz durdu.

Baska bir sey var mi, kizim?

Okul giysisini sormak istiyordum... Babam issiz, çok yoksuluz.

Müdire hanimin, boyumu posumu incelemek için dönmemi söylemesi ve ayni anda yamalari görmesiyle bu sözler dogrulandi. Bir kagidin üzerine bir numara yazdi kadin ve gidip Bayan Eulalia'yi görmemizi söyledi.

Bayan Eulalia da boyumun kisaligina pek sasti. Elindeki en küçük okul giysisi bile pantolon giymis bir civciv görünüsü veriyordu bana.

Elimdeki tek giysi bu, dedi. Ama bu bile çok büyük geldi. Ne minik çocuk.

Götürüp kisaltirim, dedi ablam.

Bu armagandan ötürü sevinç içinde evin yolunu tuttum. Beni yepyeni okul giysimle görünce, Minguinho'nun ne kadar sasiracagini gözümün önüne getiriyordum.

Ona her gün her seyi anlatiyordum. Neyin nasil oldugunu, nasil olmadigini:

Büyük bir çan çaliyorlar. Ama kilise çani kadar büyük degil.

Anliyorsun, degil mi? Herkes avluya giriyor ve ögretmenin bulundugu yeri ariyor. Ögretmen bizi dörder dörder siraya diziyor; koyunlar gibi sinifa giriyoruz. Kapagi açilip kapanan bir siraya oturuyor, elimizdekileri içine koyuyoruz. Ögretmen, iyi bir Brezilyali ve iyi bir yurtsever olmak için ülkemizin ulusal marsini ögrenmemiz gerektigini söylediginden, yiginla mars ögrenmek zorundayim. Ulusal marsi ögrendigimde sana da söyleyecegim, tamam mi Minguinho?

Ve yenilikler birbirini izledi. Kavgalar da. Her seyin yepyeni oldugu bir dünyadaki kesifler...

Küçük, bu çiçekle nereye gidiyorsun? dedim. Çok sekerdi, elinde kitabiyla defterini tutuyordu ve iki minik saç örgüsü vardi.

Ögretmenime götürüyorum, dedi.

Neden?

Çünkü çiçekleri seviyor. Ve bütün çaliskan ögrenciler

ögretmenlerine çiçek getiriyorlar.

Erkek çocuklar da getirebilir mi?

Ögretmenlerini seviyorlarsa, evet.

Ya! demek öyle!

Evet. Kimsenin, ögretmenimiz Bayan Cecilia Paim'e çiçek getirdigi yoktu. Çirkin oldugu için getirmiyorlardi herhalde. Gözünün üzerinde o leke olmasa belki bu kadar çirkin görünmeyecekti. Ama paydos zili çalip bahçeye çiktigimizda, pastaneden kirmali börek almam için arasira bana para veren tek insandi o.

Öbür siniflara baktım: her masanın üstündeki bardakta çiçek vardı.

Bir tek bizim siniftaki bardak bos duruyordu. Ama en büyük

serüvenim su oldu:

Biliyor musun, Minguinho; bugün yarasa oldum.

Su bana sözünü ettigin, gelip sizinle oturmasi gereken Luciano gibi

mi?

Hayir; aptal. Bir arabanin arkasında yarasalik yaptım. Okulun önünden bir otomobilin geçmesini beklersin, sonra kosup arkasındaki yedek tekerlege yapisirsin. Ve gidersin arabayla, harika bir sey. Bir kavsaga gelince, karsidan baska araba gelip gelmedigini anlamak için egilip bakarsın, sonra soför yavasladiginda atlarsın. Ama atlarken çok dikkat etmelisin. Hizli atlarsan kendini kiçüstü yerde bulursun çünkü. Kollarının derisi de yüzülür.

Sinifta ve bahçede olup bitenleri ona anlatarak gevezelik ediyordum:
Okuma dersinde, ögretmenimiz Bayan Cecilla Paim'in, benim için
söylediklerini anlattigimda nasil gururla dikildigini görmek gerekir.
Ögretmene göre en iyi okuyan bendim. En iyi telaffuz bendeydi
çünkü. Bu telaffuz sorunu kafami kurcaliyordu. Ilk firsatta
telaffuzumun gerçekten iyi olup olmadigini Edmundo Dayiya sormaya
karar verdim.

Biz yine yarasa olusuma dönelim: Daha iyi anlatabilmek için, bunun senin dalina binmek kadar zevkli oldugunu söyleyeyim.

Ama benim dalima bindiginde tehlike yok.

Tehlike yok mu? Ya Bati'daki ovalarda dörtnala deli gibi kostugum zaman?.. Yaban öküzü ya da bizon avina çiktigimizda hani, unuttun mu? Hakli oldugumu kabul etmek zorunda kaldi Minguinho. Çünkü

benimle tartismaya girdiginde son sözü söylemeyi bir türlü basaramazdi.

Ama bir araba var, Minguinho. Bir araba var ki, hiç kimse arkasına atlamak yürekliligini gösteremedi. Hangisi biliyor musun? Portekizli Manuel Valadares'in büyük arabasi. Hiç, Manuel Valadares kadar çirkin bir ad isittin mi?

Evet, çirkin bir ad. Ama ben bu konuda bir sey düsünüyorum.

Ne düsündügünü bilmedigimi mi saniyorsun? Biliyorum, Minguinho; ama simdi sirasi degil. Birak biraz da idman yapayim... Sonra denerim.

Ve günler büyük bir mutluluk içinde geçiyordu. Bir sabah, elimde ögretmenime götürdügüm çiçekle sinifa girdim. Çok duygulandi, bana bir centilmen oldugumu söyledi.

Ne demek bu biliyor musun, Minguinho?

Centilmen, çok iyi yetistirilmis erkege denir, tipki bir prens gibi.

Her geçen gün siniftan biraz daha zevk aliyor ve daha çok çalisiyordum. Kimse okulda benden yakinmiyordu. Gloria, küçük seytanimi çekmeceye kilitledigimi ve okulda baska bir çocuk olduğumu söylüyordu.

Sence bu dogru mu, Minguinho?

Elbette dogru.

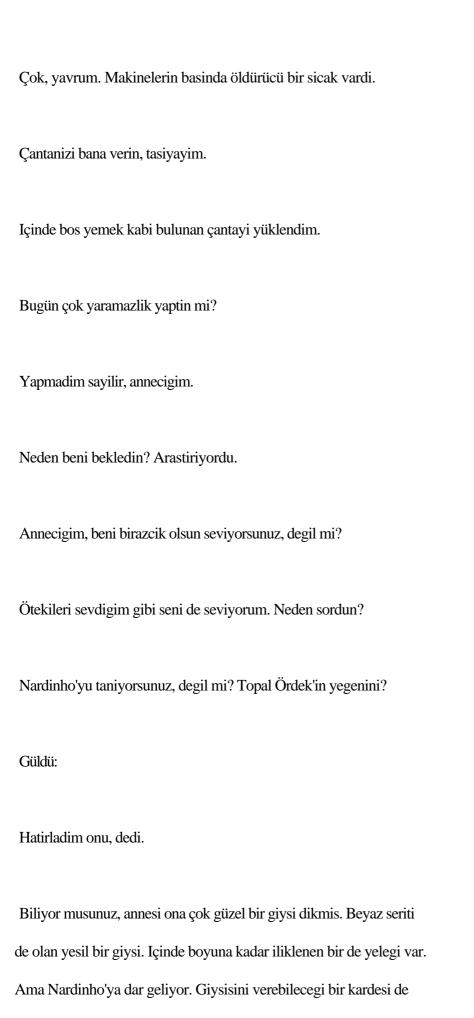
Öyleyse, sana anlatmaya karar verdigim sirri anlatmayacagim.

Asagilanmis gibi yanından uzaklastım. Ama o hiç kaygilanmadı, çünkü suratsızlığımın uzun sürmeyecegini biliyordu. Sir o aksam ortaya çıkacaktı, yüregim korkuyla çarpiyordu. Sonunda fabrikanın düdüğü çaldı ve isçiler disari çıktı. Yazın, günler, hava kararana dek bitmek bilmiyordu. Aksam yemeginin vaktı bile bu yüzden bir türlü gelmiyordu. Kapıda durup çevremde görünen her seye bakiyordum; o sirada ne yılanı düsünüyordum, ne de baska bir seyi. Oturmus annemi bekliyordum yalnızca. Jandıra, sonunda bu ise sastı ve ham meyve yiyip karnımı mi agrittigimi sordu. O sirada annemin karaltısı yolun kösesinde belirdi. Gerçekten oydu gelen. Dünyada kimse ona benzemezdi. Yerimden firladim ve ona doğru kostum.

Iyi aksamlar, annecigim!

Elini öptüm. Yolun isiklari ölgün oldugu halde yüzünün yorgunluktan çöktügünü görüyordum.

Bugün çok mu çalistiniz, annecigim?

yok. Satmak istedigini söyledi... Bana alir misin?

Ah, yavrum! Zaten geçinmekte güçlük çekiyoruz.

Ama parasini iki taksitte ödemek mümkün. Pahali da degil. Dikis parasi almiyor adam.

Elbiseci Jacob'un sözlerini yineliyordum. Annem sesini çikarmiyordu.

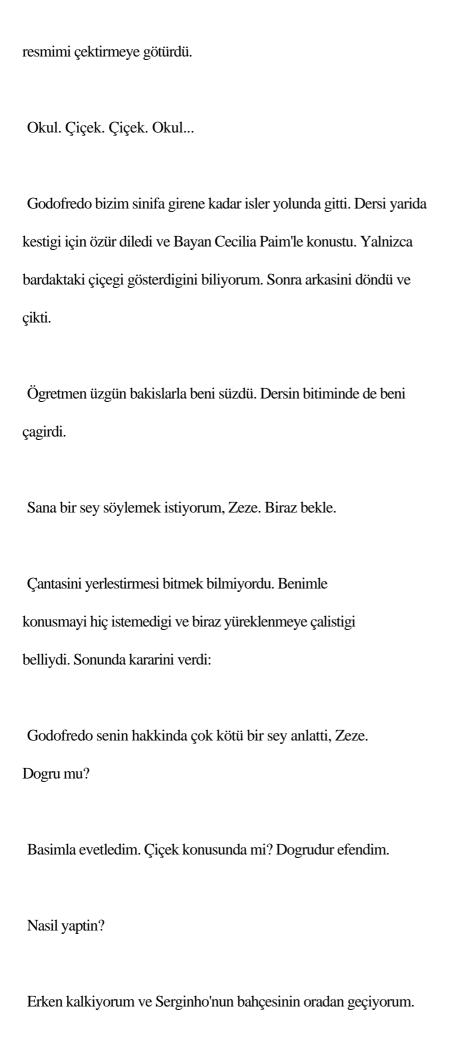
Annecigim, sinifimin en çaliskan çocuguyum. Ögretmen, basari armagani alacagimi söyledi... Siz de o giysiyi bana alin. Ne zamandir yeni bir giysim olmadi.

Suskunlugu beni korkutmaya basliyordu.

Anliyor musun, annecigim, bunu alamazsam hiçbir zaman sair giysim olmayacak. Lala da, elinde kalan ipek parçasindan bana kocaman dügümlü bir boyunbagi yapacakmis.

Peki yavrum. Bir hafta boyunca geceleri de çalisip o giysiyi sana alacagim.

Elini öptüm ve yanagim eline dayali, eve kadar yürüdük. Böyle edindim sair giysimi. O kadar güzel olmustum ki, Edmundo Dayi

Bahçe kapisi aralik olduğundan hemen içeri girip bir çiçek çaliyorum. Ama o kadar çok çiçek var ki; farkedilmez. Evet, ama bu yine de dogru bir sey degil. Yapmaman gerekir. Bir soygun yapmiyorsun elbette, ama yine de küçük çapta bir hirsizlik sayilir. Hayir, bayan Cecilia. Yeryüzü, Ulu Tanri'nindir, degil mi? Yeryüzündeki her sey de Ulu Tanri'nindir öyleyse. O zaman, çiçekler de... Mantigim karsisinda agzi açik kaldi. Baska türlü yapamazdim efendim. Evde çiçek yok. Disarda da çok pahali... Masanizin üzerindeki bardagin hep bos durmasini istemiyordum. Içini çekti. Arasira bana kremali börek almam için para veriyorsunuz, degil mi? Sana her gün para verebilirim. Ama sen... Sizden her gün para alamam.

Neden?

Çünkü kahvalti edecek parasi olmayan baska çocuklar da var.

Cebinden mendilini çikardi ve kaçamak bir hareketle gözlerinde gezdirdi.

Corujinha'yi tanir misiniz?

Kim bu Corujinha?

Benim boyumdaki küçük zenci kiz. Annesi saçini bir lastikle arkada toplayip at kuyrugu gibi sallandirir.

Anladim. Dorotilia mi?

Evet efendim. Dorotilia benden de yoksul. Zenci ve çok yoksul oldugu için öbür çocuklar onunla oynamayi sevmiyorlar. O da hep bir kösede oturuyor. Bana aldığınız böregi onunla paylasiyorum.

Bu kez, mendili uzun süre burnunda tuttu.

Arasira, parayi bana verecek yerde ona verebilirsiniz. Annesi çamasirci ve on bir çocugu var, hepsi de küçük. Anneannem Dindinha, biraz yardim olsun diye ona her cumartesi günü kara fasulye ve pirinç verir. Annem de, sahip oldugum en az seyi bile benden yoksul olanlarla bölüsmeyi bana ögrettiginden, böregimi onunla paylasiyorum. Gözyaslari yanaklarından asagi akiyordu. Sizi aglatmak istemiyordum. Bir daha çiçek çalmayacagima, simdikinden de çaliskan olacagima söz veriyorum. Sorun bu degil, Zeze. Gel söyle! Ellerimi avuçlarina aldi. Bana söz vereceksin, senden bir sey isteyecegim. Çünkü essiz bir yüregin var Zeze. Söz veriyorum, ama aldatmak da istemem. Essiz bir yüregim yok. Evdeki durumumu bilmediginizden böyle konusuyorsunuz. Hiç önemli degil. Bana göre sende essiz bir yürek var. Bundan sonra çiçek getirmeni istemiyorum. Sana özellikle çiçek verirlerse

baska. Söz mü?

Söz. Ama bardak ne olacak? Hep bos mu kalacak?

Bu bardak bir daha bos kalmayacak. Ona baktigimda, içinde hep

yeryüzünün en güzel çiçegini görecegim ve bu çiçegi bana en iyi ögrencim verdi diye düsünecegim. Tamam mi?

Simdi gülüyordu. Elimi birakti ve tatlilikla:

Artik gidebilirsin altin yürekli çocuk, dedi.

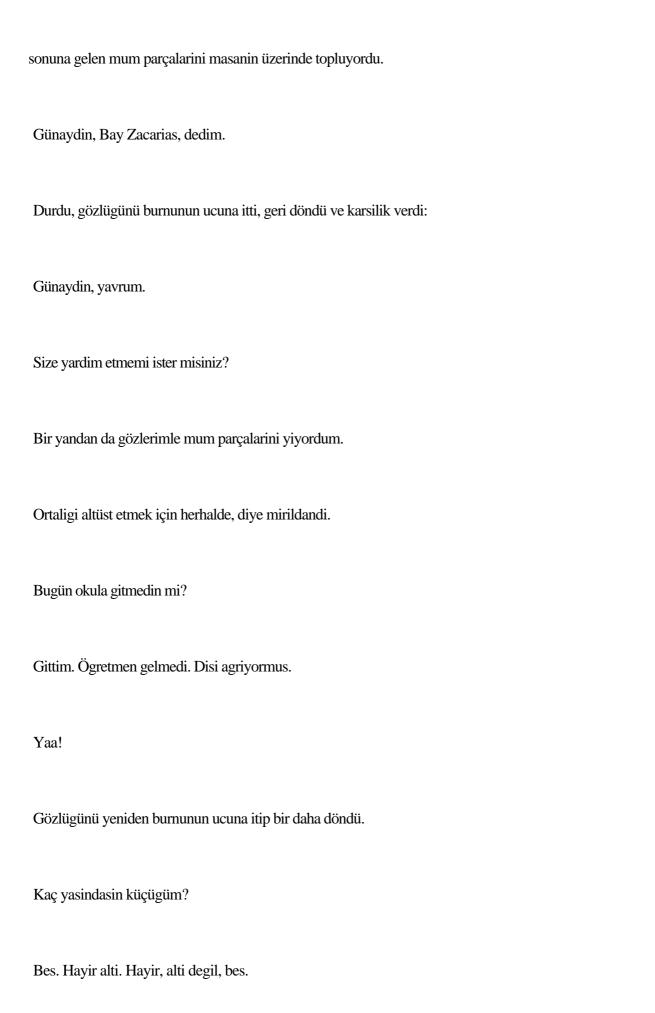
Öldügünü görmek istiyorum bir zindanda

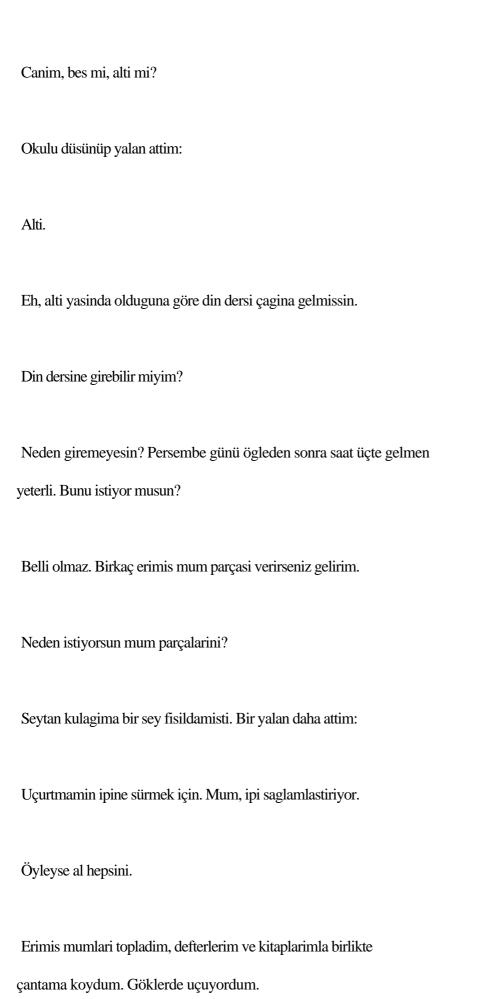
Okulda ögrenilen ilk sey, en yararli sey, haftanin günleriydi.

Haftanin günlerini ögrendigim için, onun da sali günleri geldigini
biliyordum. Daha sonra, iki salida bir garin öbür yanındaki sokaklara
gittigini, ertesi hafta da bizim oralara geldigini kesfettim. Bu nedenle,
o sali okulu astim. Totoca'nin durumu ögrenmesini istemiyordum;
yoksa, evdekilere bir sey söylemesin diye ona bilye almak zorunda
kalacaktim.

Vakit daha erken oldugundan ve ancak kilisenin saati dokuzu çaldıği zaman görünecegi için sokaklarda amaçsiz dolastım.
Önce kilisede mola verdim ve heykellere gözattim. Bu hareketsiz, mumlarla çevrili yapitlardan korkuyordum. Mum alevleri boslukta titresiyor, aziz görüntülerini de titretiyordu: Bir aziz olmanin ve böyle hep hareketsiz durmanin hos bir sey olup olmadigini düsünüyordum.

Kutsal esyanin bulundugu yere girdim. Bay Zacarias, samdanlardaki erimis mumlari çikarip yenilerini yerlestirmeye çalisiyordu. Yanip

Çok tesekkür ederim, Bay Zacarias.

Unutma ha! Persembe günü.

Kosarak çiktim. Vakit erken olduğundan, düsündüğüm isi yapacak zamanim vardi. Gazinonun kapisina kostum, kimseler görünmüyordu. Karsiya geçtim, küçük mum parçalarini büyük bir telasla kaldırim taslarına sürttüm.

Sonra yine kosarak karsiya geçtim ve gazinonun kapali kapilarindan birinin önüne oturup bekledim. Ilk kez kimin kayacagini görmek istiyordum.

Bekleye bekleye umudum kirilmis gibiydi. Birden korkunç bir sey oldu. Kalbim yerinden firlayiverdi. Nanzeazena'nin annesi Bayan Corinha, basinda bir yemeni ve elinde bir kitapla evden çikmis kiliseye dogru gidiyordu.

Tanrim! Piyango çika çika ona, annemin bir arkadasina çikiyordu demek! Nanzeazena, Gloria'nin da arkadasiydi üstelik! Ona bakacak cesaretim yoktu. Tabanlari yagladim ve yolun kösesine kadar kostum, geriye bir gözatmak için durdugumda, kadincagiz yere yuvarlanmis haykiriyordu. Bir yerini kirip kirmadigini anlamak isteyen sürüyle insan çevresini sarmisti. Ama bagirmasindan ve sesinin tonundan,

yalnizca biraz caninin yandigi belliydi. Buralarda dolasan, küstah yumurcaklar yapmistir! diyordu biri. Rahat bir soluk aldim. Ama arkamdan dogru bir elin çantama yapistigini hissedince bu rahatlik kalmadi. Bu isi sen yaptin, degil mi Zeze? Bay Orlando-Cabelo-de-Fogo. Uzun zamandir komsumuz olan adam. Dilim tutuldu. Yaptin mi, yapmadin mi? Evdekilere söylemeyeceksiniz, degil mi? Bir sey söylemeyecegim. Ama beni iyi dinle, Zeze!

Bu seferlik idare edebiliriz, çünkü o kocakarının yılan gibi bir dili vardır. Ama bir daha yapmaya kalkma sakın, birinin bacagi kirilabilir.

En söz dinleyen tavrimi takindim, beni birakti. Çarsiya dönüp, onun gelmesini bekleyerek dolasmaya koyuldum. Önce, Bay Rozemberg'in pastanesinin önünden geçtim, gülümseyerek.

Günaydin, Bay Rozemberg, dedim.

Kuru bir günaydınla savusturdu beni, sekerleme verecege benzemiyordu hiç. Boktan herifin tekiydi. Ancak Lala'yla geldigimde bana sekerleme verirdi.

Çabuk, iste göründü! dedim kendi kendime. Ayni anda saat dokuzu çaldi. Hiç gecikmezdi zaten uzaktan onu izlemeye koyuldum.

Gelisim Sokagina girdi ve köseye dogru yürüyüp durdu. Çantasini yere birakti, ceketini sol omuzuna atti. Ah, ne güzel bir kareli bir gömlekti o. Koca bir adam olunca ben de böyle bir gömlek alacaktim kendime. Üstelik, boynuna kirmizi bir atki dolamis; sapkasini da biraz geriye dogru itmisti. Derken, sokagi neseye bogan kalin sesiyle basladi:

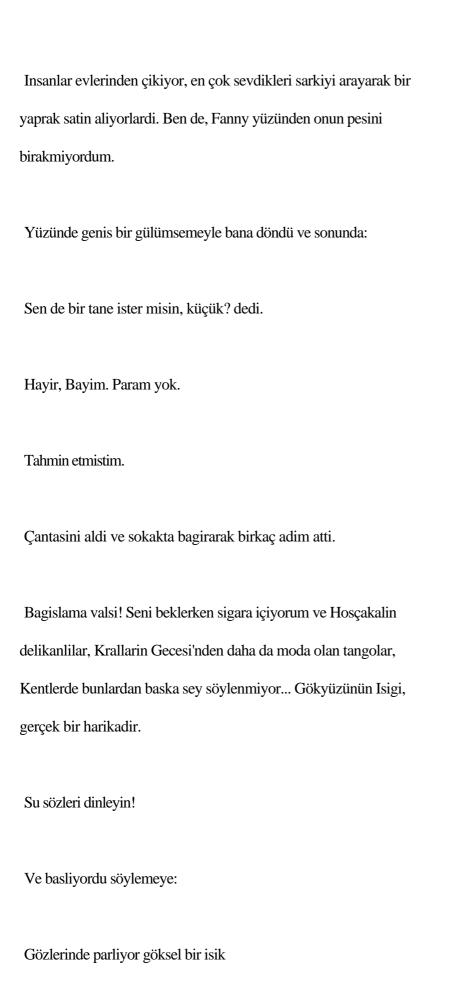
Yaklasın, baylar, bayanlar! Günün yenilikleri! Bahiali sivesi de güzeldi.

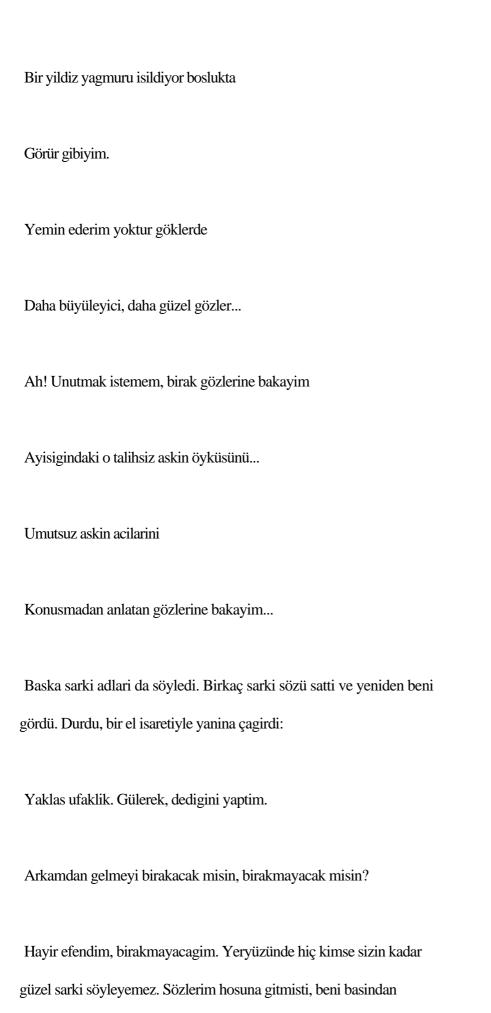
Haftanin gözde sarkilari. Claudionor!... Bagislama!... Chico Viola'nin en son sarkisi. Vicente Celestino'nun en son basarisi. Dinleyin, baylar bayanlar, en son çikan sarkilar bunlar.

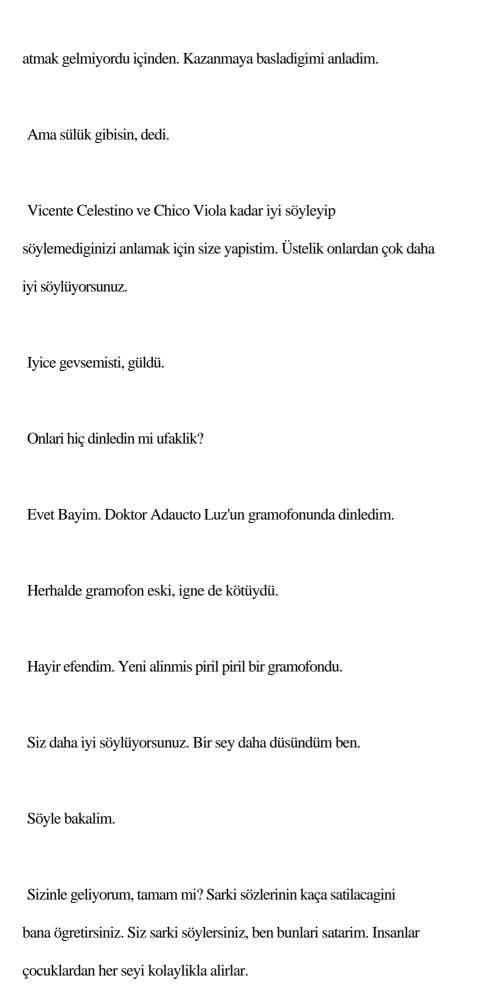
Bu sarki söyler gibi konusmasi beni büyülüyordu. Söylemesini istedigim sarki Fanny'ydi. O her zaman söyler, ben de ezberlemek isterdim. Öldügünü Görmek Istiyorum Bir Zindanda bölümüne

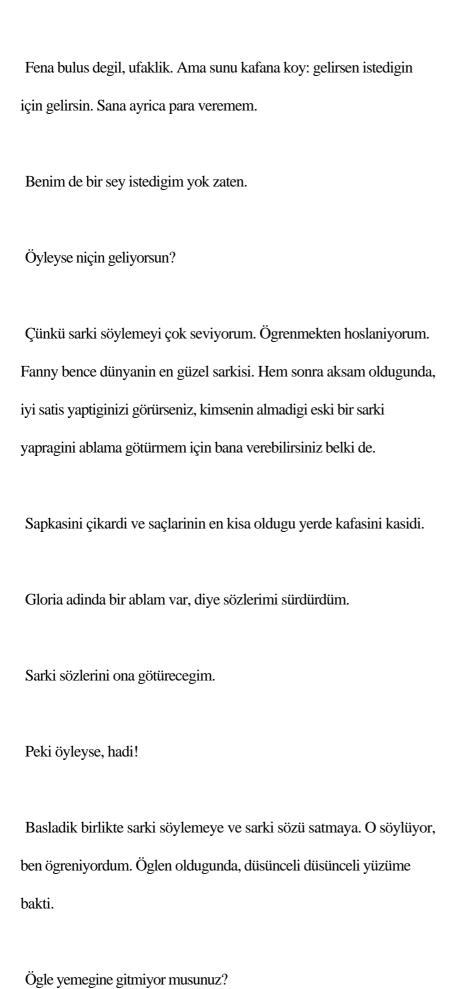
geldiginde ürperirdim; o kadar güzeldi. Sesini ayarladi ve Claudionor'a basladi: Morro da Mangueria'da Samba yapmaya gittim Bir kiz çagirdi beni; söyle, söyle... Hayir, hayir, gitmeyecegim; kocasi iri kiyim. Biçagindan korkarim... Hayir, gitmeyecegim; kocasi kocaman biri... Ailesini doyurmak için limanda çalisan biri. Susuyor ve açikliyordu: Her keseye uygun sarki sözü. Altmis yeni sarki! Son tangolar. Iste, beni mutlu eden sarki: Fanny'yi söylemeye baslamisti simdi: Yalniz olmasından yararlandin zavallinin Incecik sesiyle bagiramadi bile. Biçakladin sen onu, acimasiz, hain (Sesi ilik, tatli, en kati yüregi bile yumusatacak bir havaya bürünüyordu sarkinin bu bölümüne gelince.) Iyi yürekli, zavalli, zavalli Fanny. Tanri tanigim olsun, cezani çekmelisin... Öldügünü görmek istiyorum bir zindanda Biçakladin sen onu, acimasiz, hain,

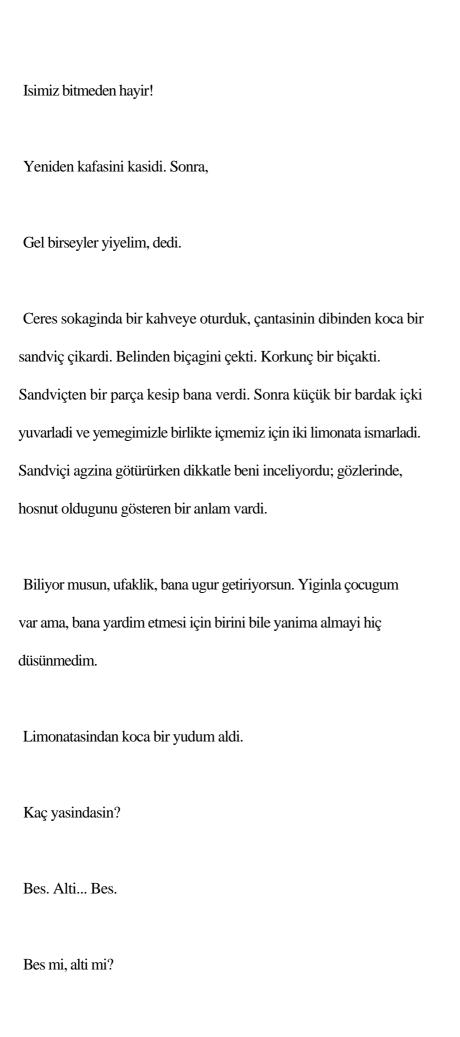
Iyi yürekli, zavalli, zavalli Fanny.

Daha alti yasini doldurmadim.
Peki ama. Çok zeki ve tatli bir çocuksun.
Bu dedigin, gelecek sali da bulusacagiz anlamina mi geliyor?
Güldü.
Istersen, evet.
Elbette istiyorum. Ama ablami ayarlamam gerek. Anlayis
gösterecektir. İyi de olacak, çünkü garin öbür yanına hiç gitmedim.
Oraya gidecegimi nereden biliyorsun?
Çünkü her sali yolunuzu bekliyorum da Bir sali günü geliyor, bir
sali gelmiyorsunuz. Bunun üzerine demiryolunun öbür yanina
gittiginizi düsündüm.
Bakin hele su yaramaza. Adin ne senin?
Zeze.
Benimki Ariovaldo. Tokalasalim.

Dostlugumuzu ölünceye kadar mühürlemek için elimi avuçlarina aldı.

Gloria'yi inandirmak pek güç olmadı.

Ama Zeze; haftada bir gün derslerin ne olacak?

Ona defterimi gösterdim; ödevlerimin hepsi temiz yapilmis, iyi yazilmisti. Notlar çok iyiydi. Aritmetik defterim de öyleydi.

Godoio, okumada da sinifin en iyisiyim. Yine de karar veremiyordu.

Okudugumuz seyi alti ay boyunca yineleyip duruyoruz. Hep de ayni konular. O esek sürüsünün bunlari ögrenmesi için dünya kadar zaman gerek.

Güldü.

Ne biçim söz o, Zeze?

Ama dogru söylüyorum, Gloria. Insan sarki söyleyerek çok daha fazla sey ögreniyor. Ögrendigim bütün yenilikleri bilmek istiyor musun? Sonra, Edmundo Dayi açıklamasını da yaptı. Talihsizlik, göksel bosluk gibi kavramlar... Üstelik sana da her hafta bir sarki sözü

getirecegim ve dünyanin en güzel seylerini ögretecegim.

Kabul. Ama bir baska sorun var. Babam, senin sali günü ögle yemegine gelmedigini anlayinca ona ne diyecegiz?

Hiçbir sey olmaz. Sorarsa yalan söylersin. Dindinha'ya ögle yemegine gitti, dersin. Nazeazena'ya bir sey götürdügümü, orada yemege kaldigimi söylersin.

Tanrim! Neyse ki bu yalnızca bir düsünceydi, çünkü o cadaloz kadın yaptığımı bir öğrenirse!..

Gloria sonunda kabul etti. Bu isin, yeni yaramazliklar bulmama engel olacagini ve daha az dayak yememe yol açacagini biliyordu. Hem sonra, çarsamba günleri portakal agaçlarinin altinda oturup ona sarki ögretmek de güzeldi.

Sali günü sanki hiç gelmeyecek gibiydi. Bay Ariovaldo'yu istasyonda beklerdim: Treni kaçirmazsa sekiz buçukta gelirdi. Her seyi inceleyerek her yere dalip çikardim. Pastanenin önünden geçmeyi ve insanlarin garin merdivenlerinden inisini seyretmeyi severdim. Pabuç boyamak için iyi bir yerdi burasi. Ama Gloria, boyaciligi yasaklamisti. Çünkü polis beni kovalayip sandigimi alabilirdi. En tehlikesi de, tren vardi. Ancak Bay Ariovaldo elimi tutarsa gidebilirdim demiryolunun yakinina, üzerinden geçen köprüde bile elimi tutmasi gerekiyordu.

Telasla geldigini görürdüm. Fanny'den beri, müsterilerin isteklerini bildigime kesinlikle inaniyordu. Garin önünde, fabrika bahçesinin karsisindaki duvarin üzerine otururduk. Sayfalari çevirir ve baslangicini söyleyerek sarkiyi bana ögretirdi. Begenmezsem, bir baskasina geçerdi.

Bu yeni bir parça adi: Numaraci. Söylemeye koyuldu.

Bir daha söyleyin. Sonunu yineledi.

Fanny ve tangolarla birlikte, Bay Ariovaldo, hepsini satacagiz.

Günes isigi ve tozla kapli yollari arsinliyorduk. Yazin geldigini bildiren ötücü kuslardik.

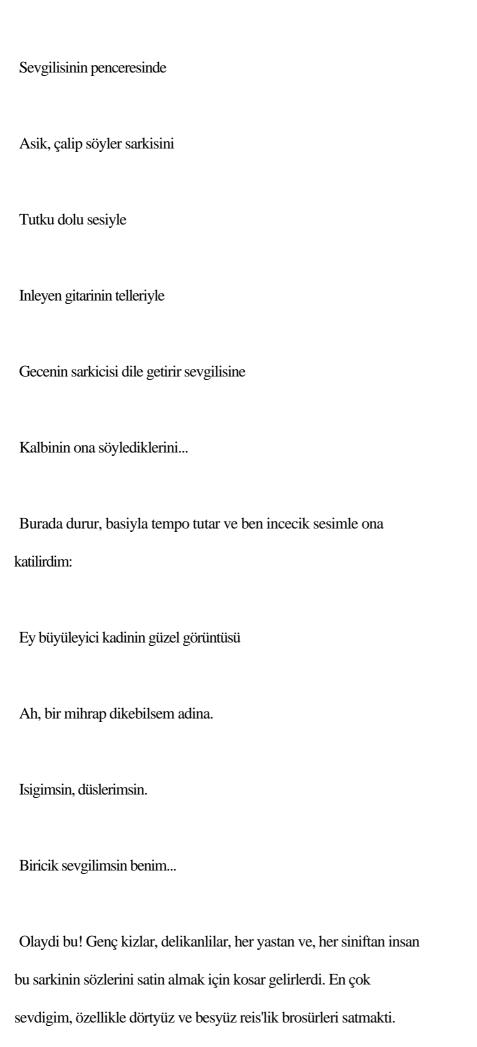
Ortaligi çin çin dolduran güzel sesi, sabahi uyandirirdi:

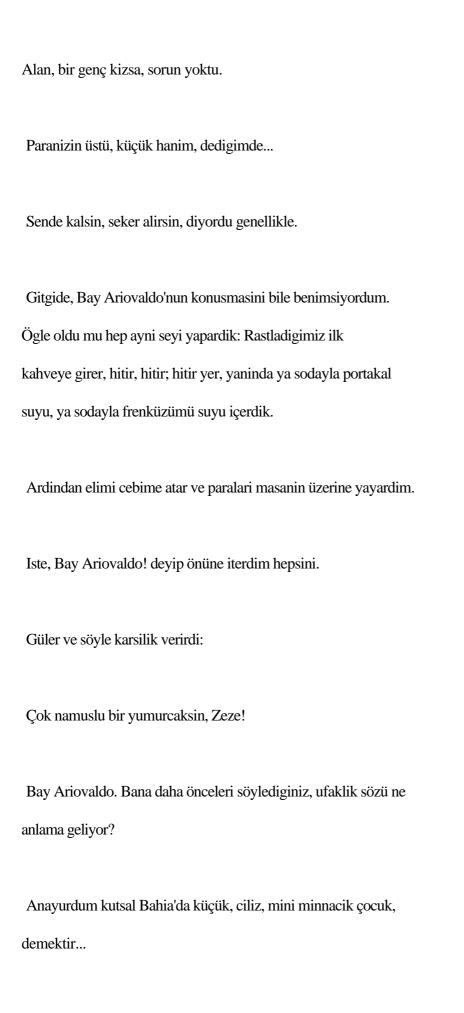
Günün, ayin, yilin sarkisi Chico Viola'nin plaga okudugu:

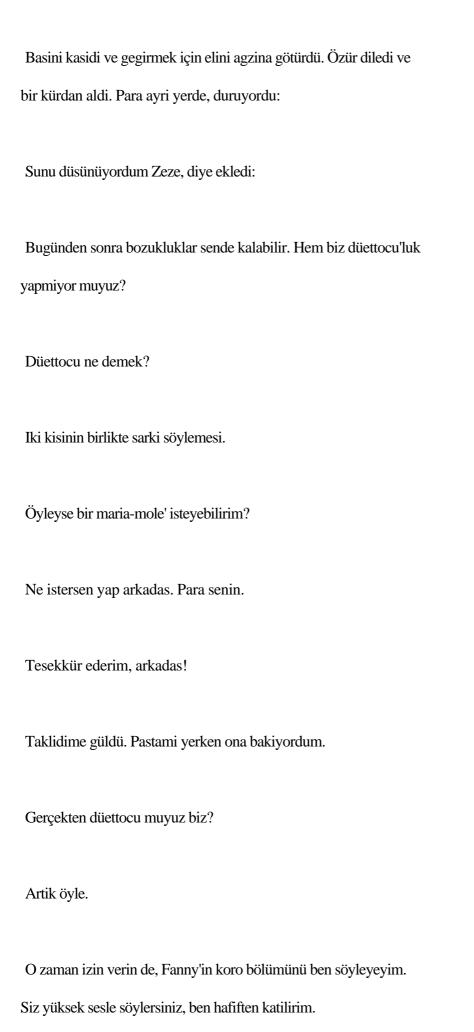
Numaraci!

Ay dogar gümüs tepsi

Yemyesil dagin tepesinde

Kötü bir öneri degil, Zeze.

Elbette. Yemekten sonra ise koyuldugumuzda Fanny'yle baslariz; çok seviliyor.

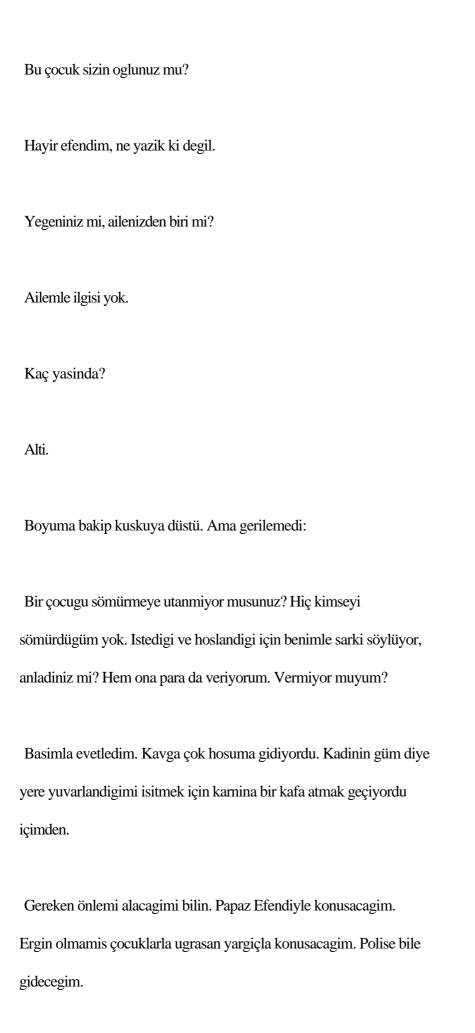
Yakici günesin altında gerçekten de ise koyulduk. Fanny'ye baslamıstik ki, bir felaket oldu: Semsiyesinin altında kaskatı ve yüzü pudradan bembeyaz, Bayan Maria de Penha tam karsıdan geliyordu. Fanny'yi isitince durdu. Bay Ariovaldo felaketi sezmisti; sarkiya devam ederken yürümem için dirsegiyle beni dürttü. Ama bosuna! Fanny'ye öyle dalmıstım ki hiçbir sey farketmedim.

Dona Maria de Penha semsiyesini kapadi, ucuyla pabucunun burnuna vurmaya koyuldu. Sarkiyi bitirdigimde öfkeli bir havaya bürünüp bagirdi:

Çok güzel! Çok güzel! Bir çocuga böyle ahlaksizca bir sarki söyletmek gerçekten güzel!

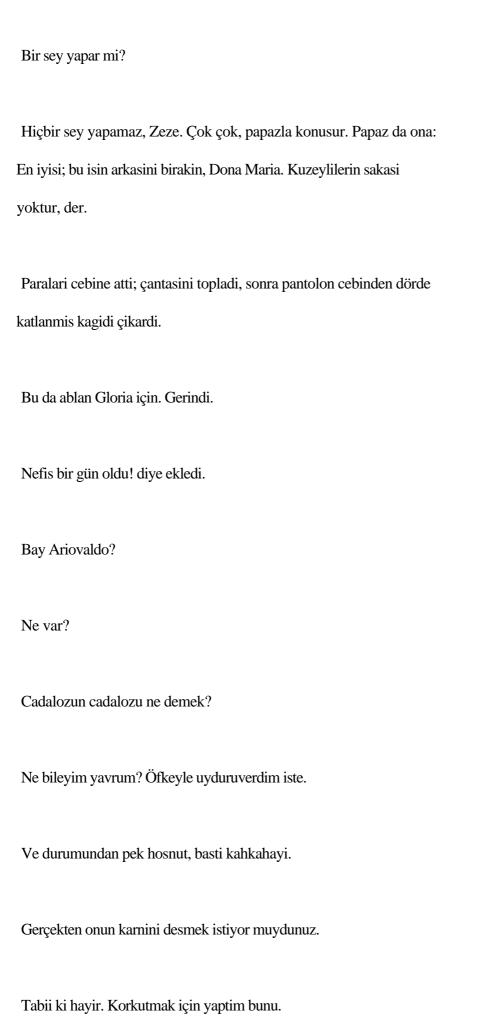
Bayan, bu isin ahlaksizca bir yani yok. Namuslu bir istir bu, utanç duymuyorum isimden, anliyor musunuz?

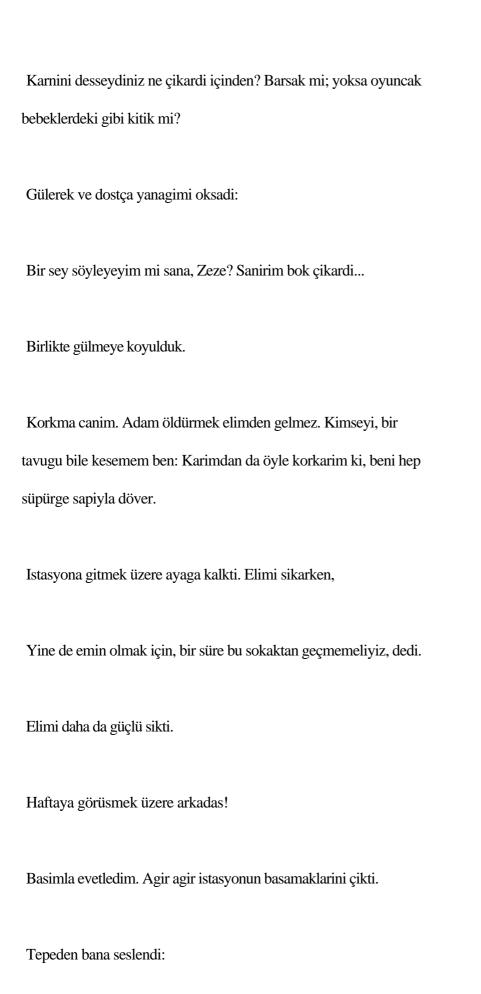
Bay Ariovaldo'yu hiç bu kadar sinirli görmemistim. Kadin kavga ariyordu, aradigini da bulacakti.

Tam o sira sustu ve gözleri dehsetle doldu. Bay Ariovaldo koca biçagini çekmis ona yaklasiyordu. Kadinin bayilacagi ani kestirebiliyordum. Defolun bayan. Defolun gidin, hemen. Kötü bir insan degilim, ama baskalarinin hayatina karisan cadalozlarin dilini kesmek gibi bir huyum vardir. Kocakari kaskati kesilip uzaklasti. Biraz ötede döndü, öfkeli bir hareketle semsiyesini salladi: Göreceksiniz!.. Defolun, seni cadalozun cadalozu!.. Kadin semsiyesini açti ve uzaklasti. Ögleden sonra Bay Ariovaldo paralari sayiyordu. Elimdekilerin hepsini sattim, Zeze. Haklisin; bana ugur getiriyorsun.

Dona Maria de Penha'yi düsündüm yine.

Sen bir meleksin, Zeze!

Ona veda ettim ve gülmeye koyuldum. Melek ha! Bilse ki...

IKINCI BÖLÜM

O sira göründü küçük Isa olanca hüznüyle Yarasa

Elini çabuk tut Zeze, okula geç kalacaksin! Masanin basina oturmus, hiç acele etmeden kuru ekmekle kahvemi yiyip içiyordum. Her zamanki gibi bir dirseginiz masaya dayaliydi, duvara raptiyelenmis takvime bakiyordum.

Gloria sinirli ve telasliydi. Dinlenmis bir kafayla ev islerine baslamak için, öglene kadar görünmemek üzere bir an önce kaybolmamizi sabirsizlikla bekliyordu.

Hadi bakalim, seytan, dedi.

Daha saçin bile taranmamis, hep saatinde hazirlanan Totoca gibi olmalisin.

Gidip bir tarak getirdi. Saçlarimi taramaya basladi benim.

Su sari çiyanin taranacak üç tel bile saçi yok diye söyleniyordu bir

yandan da.

Ayaga kaldirip tepeden tirnaga incelemeye basladi. Önlügüm temiz miydi, ya pantolonum?..

Artik yolu tut, Zeze.

Totoca ve ben çantalarimizi omuzumuza asiyorduk. Içinde kitaplarimiz, defterlerimiz; bir de kalemlerimiz vardi yalnizca. Kahvaltilik bir sey söz konusu degildi; öbür çocuklar içindi bu! Gloria çantamin dibini yokladi, bilyelerin agirligini hissetti ve güldü. Okula varmadan, çarsinin orada giyecegimiz lastik pabuçlarimiz ellerimizdeydi.

Sokaga çikar çikmaz Totoca tabanlari yagliyor, beni arkada birakiyordu: O zaman içimdeki kötülük prensi uyaniyordu. Diledigimi yapabilecegim için Totoca'nin birakip gitmesinden hosnuttum. Beni asil büyüleyen, Rio-Sao Paulo yoluydu... Çünkü Yarasa olmak! Evet, yarasa olmak. Arabalarin arkasina asilmak ve yolun rüzgarini, lastiklerin islik çalisinda hizi hissetmek.

Yeryüzünün en güzel seyiydi bu. Hepimiz yapiyorduk. Totoca, arkadan gelen arabalar yüzünden çok siki tutunmak gerektigini özellikle ögütleyip nasil yapilacagini da iyice ögretmisti. Kisa zamanda korku nedir bilmez olmustum. Serüven tutkusu beni en zorlu

arabalarin arkasina takilmaya itiyordu. Öyle gözüpek olmustum ki,
Bay Ladislau'nun arabasina daha durmadan atlamistim. Tek
beceremedigim, Portekizli'nin güzel arabasiydi. Gerçekten nefis,
bakimli bir arabadaydi bu. Madeni yerleri ayna gibi parliyordu.
Kornasinin çok güzel bir sesi vardi: kirdaki inekler gibi bögürüyordu.
Ve o, bu harika seyin sahibi olan o adam, insani hiç de
yüreklendirmeyen küstah bir havayla geçip gidiyordu.

Kimse kendini bu herife tasitma cesaretini gösteremiyordu.

Insani dövdügü, öldürmeden önce de hadim etmekle tehdit ettigi söyleniyordu. Bu yüzden hiçbir ögrenci, yarasa oyununu ona uygulamaya cesaret edemiyordu. Ya da hiç degilse simdiye kadar cesaret edememisti.

Bundan Minguinho'ya sözettigimde söyle dedi: Gerçekten hiç kimse mi, Zeze?

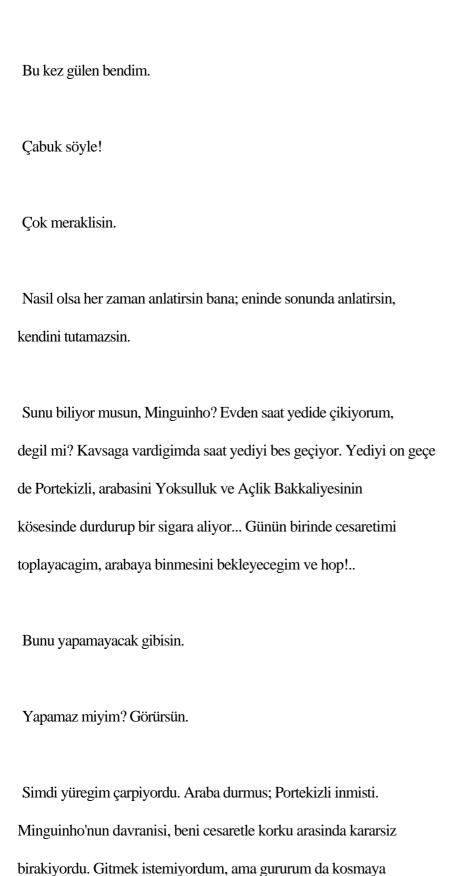
Gerçekten hiç kimse. Bu cesareti kendinde bulan kimse çikmadi.

Minguinho'nun güldügünü farkettim, ne düsündügümü seziyordu.

Ama denemek istegiyle yanip tutusuyorsun, degil mi?

Orasi öyle. Sanirim...

Ne saniyorsun?

zorluyordu beni. Barin arkasini dolandim ve duvar dibine büzüldüm.

Firsattan yararlanip lastik pabuçlarimi da giydim. Yüregim öylesine

çarpiyordu ki, tütüncü dükkaninda bulunan Portekizli'nin, yüregimin sesini duymasindan korkuyordum. Bir sey farketmeden disari çikti. Kapinin açildigini isittim...

Ya simdi ya da hiçbir zaman, Minguinho!

Bir atilista arkadaki yedek tekerlege yapistim, korku bana güç veriyordu. Ilkokula kadar uzunca bir yol oldugunu biliyordum.

Arkadaslarima karsi kazandigim zaferin tadi simdiden damagimdaydi Ay!.. Öyle güçlü, öyle tiz bir haykiris koyvermistim ki, insanlar bir kaza olup olmadigini anlamak için dükkanin kapisina kostular.

Arabanin üstünde yerden elli santim yükseklikte asili kalmistim; sallaniyor, sallaniyordum. Kulaklarim ates gibiydi. Planimda bir yanlislik olmustu herhalde.

Heyecandan, motorun çalisip çalismadigina kulak vermeyi unutmustum. Portekizli'nin koca surati sanki daha da büyümüstü. Gözlerinde simsekler çakiyordu.

Seni haylaz seni! diye haykirdi. Demek sendin, ha?

Böyle bir yumurcakta bu kadar küstahlik!.. Beni yere birakti.

Kulaklarimdan birini de koyverdi ve koca koluyla gözdagi verdi.

Her gün arabami gözledigini farketmedim mi saniyorsun, haylaz? Sana öyle bir ders vereyim ki bir daha ayni seyi yapma istegini duymayasin. Küçük düsmek, çektigim acidan daha çok üzüyordu beni.

Bu hayvana agiz dolusu sövmek istegi duyuyordum içimde.

Ama beni bir türlü birakmiyordu. Düsüncelerimi sanki seziyor, bostaki öbür eliyle beni korkutmaya devam ediyordu.

Konus. Söv hadi: Neden konusmuyorsun? Gözlerim yaslarla doluydu. Bu sahnede hazir bulunan ve kötü kötü gülen insanlar karsisinda aci çekmek ve küçük düsürülmek yüzünden gözlerimde biriken yaslarla susuyordum. Portekizli alaylarini sürdürüyordu:

Hadi, neden bana sövmüyorsun, yumurcak? Içimden vahsi bir baskaldırma istegi yükseldi, nefret dolu bir sesle ona karsilik verebilmeyi basardım:

Simdi hiçbir sey söylemiyorum, ama düsünüyorum! Büyüdügümde sizi öldürecegim bayim!

Bir kahkaha koyverdi, oradakiler de onu taklit ettiler.

Iyi ya; büyü öyleyse, yaramaz. Seni bekliyorum. Ama daha önce sana iyi bir ders verecegim. Kulagimi birakip beni dizlerinin üzerine yatirdi.

Bir saplak indirdi kiçima, bir tek saplak. Ama öylesine hizli

vurmustu ki, kiçimin karnima girdigini sandim. Sonra beni birakti.

Sendeleyerek, alayli sözler arasında uzaklastim. Rio-Sao Paulo
yolunun öbür yanına vardigimda aciyan kaba etlerimi ancak
ovusturabildim. Orospu çocugu! Görürdü gününü o! Öcümü
alacagima yemin ettim. Yemin ettim ki... ama bu ugursuz
heriflerden uzaklastikça aci azaliyordu. En kötüsü de, okuldakilerin
durumu ögrendiklerinde yapacaklariydi. Ya Minguinho'ya ne
diyecektim? Olayi görenler, bir hafta boyunca, Yoksulluk ve Açlik'in
önden her geçisimde, büyük insanlara özgü o her zamanki
ukalaliklariyla bana güleceklerdi. Daha erken evden çikmali ve baska
bir yerden geçmeliydim...

Çarsiya yaklasirken bu havalardaydim. Gidip çesmede ayaklarimi yikadim, lastik pabuçlarimi giydim. Totoca beni heyecan içinde bekliyordu.

Basarisizligimi ona anlatmayacaktim.

Zeze, bana yardim etmelisin.

Ne yaptin?

Bie'yi hatirliyor musun?

Baron de Capanema'da oturan su boga mi?

Evet. Çikista beni dövecek. Onunla benim yerime dövüsür müsün?

Ama beni öldürür.

Hiç bile, sen kavgacisin ve yüreklisin.

Tamam. Çikista mi?

Çikista. Totoca böyleydi, hep basi derde girerdi, bunlarin sikintisini ben çekerdim. Ama hosuma da gitmiyor degildi. Portekizli'ye karsi içimde biriken öfkenin bütün acisini Bie'den çikaracaktim.

Gerçek su ki, o gün esasli bir sopa yedim; kavganin sonunu, morarip kapanmis gözler ve siyrik içinde kalmis kollarla getirdim. Totoca öbür çocuklarla birlikte yere oturmustu. Kendi kitaplariyla benimkiler dizlerinin üzerinde, yalnizca beni yüreklendiriyordu. Ayni zamanda da yol gösteriyordu:

Karnina bir kafa at Zeze! Isir onu, tirmala, yag tulumun teki. Okkali bir tekme savur orasina.

Yandaslarima ve verdikleri ögütlere karsın, Bay Rozemberg, pastanesinden çikmasa, pestile dönecektim. Kasasıni birakti ve Bie'yi yakasından tutup sarsarak çekti.

Utanmiyor musun? Senin gibi koca bir çocugun böyle bacak kadar birini dövmesi ayip degil mi? Evde konusulanlara bakilirsa, Bay Rozemberg'in ablam Lala'ya gizli bir tutkunlugu vardi. Hepimizi taniyordu ve içimizden biri Lala'yla birlikte oldugunda, Bay Rozemberg altin dislerini isildatan genis bir gülümsemeyle pastalar ve sekerlemeler sunardi.

Dayanamadim, sonunda yenilgimi Minguinho'ya anlattim. Bu morarip sismis gözle yenilgimi ondan uzun süre saklayamazdim da ayrıca. Babam beni bu durumda görünce birkaç tokat atti ve Totoca'ya ögütler verdi. Babam, Totoca'yi hiç dövmezdi, beni döverdi yalnızca. Çünkü kötü olan her sey vardi bende! Minguinho olanlari duymustu kuskusuz. Öyleyse neden ona anlatmamaliydim? Beni dinledi, sözümü bitirdigimde nefretle konustu:

Ödlek! Ne kavgaydi ama, görmeliydin...

Böylece, Portekizli'yle aramda geçenlerin hepsini anlattim.

Yürekliligim solugunu kesmisti, bana su ögüdü verdi:

Bir gün öcünü almak zorundasin!

Evet, alacagim öcümü. Tom Mix'ten tabancasıni, Fred Thompson' dan Ayisigi'ni alip, bir alay da Komançi kizilderelisi toplayacagim.

Günün birinde sana, onun bir bambunun ucunda dalgalanan saçlarini

getirecegim.

Yine de az sonra öfkem geçti gitti, baska seylerden konusmaya basladik.

Xururuca, haberin yok. Geçen hafta, iyi bir ögrenci olduğum için bana Tilsimli Gül adli masal kitabini armagan ettiklerini hatirliyor musun?

Evet hatirliyorum.

Kitabi okudugumu sana söylemedim daha. Bir periden kirmizi - beyaz, bir gül alan prensin öyküsüydü. Bu degerli prens, kosumlari altından bir ata biniyormus; kitapta öyle anlatiliyor. Bu altın kosumlu at üzerinde serüven arayarak yolculuk ediyormus. Ilk tehlikede tilsimli gülü bir salliyormus, kaçıp kurtulabilmesi için korkunç bir duman beliriyormus ortalikta. Dogrusunu istersen, Minguinho, bu masalı çok saçma buldum. Biliyor musun, benim yasamak istedigim serüvenler gibi degil bu. Ben Tom Mix'inkiler, Buck Jones'unkiler gibi, Fred Thompson'unkiler, Richard Talmadge'inkilere benzer gerçek serüvenler yasamak istiyorum... Deli gibi dövüsüyorlar onlar.

Tabancalar atiliyor, yumruklar konusuyor... Her tehlikeden kurtulmalarini saglayacak tilsimli bir gül olsa isin çekiciligi kalmazdi. Ne dersin?

Ben de sikici olacagi görüsündeyim. Ama senden istedigim bu degil. Bir gülün gerçekten böyle seyler yapabilecegine inanip inanmadigini ögrenmek istiyorum. Gerçekten de çok garip geliyor insana. Büyükler birtakim masallar anlatiyorlar ve çocuklarin her anlattiklarina inandiklarini düsünüyorlar. Çok dogru. Bir gürültü isittik, Luis yaklasiyordu. Küçük kardesim gitgide tatli bir çocuk oluyordu. Ne sulugözlü, ne de samataci. Onunla ugrasmak zorunda kaldigim zamanlar bile, bu isi hemen hep isteyerek yapiyordum. Minguinho'ya söyle dedim: Ona bu masali anlatacagim için konuyu degistirdim, çok da begenecek. Küçük bir çocugun hayallerini yikmamali! Zeze, oynayalim mi?

Ben oynuyorum iste. Sen ne yapmak istiyorsun?

Hayvanat bahçesinde gezinmek istiyorum. Içinde yalnızca kara tavukla iki pilicin bulundugu kümese isteksizce baktım.

Çok geç oldu, dedim. Aslanlar yatmaya gitti, Bengal kaplanlari da. Bu saatte her yer kapali. Bilet satmiyorlar artik.

Öyleyse Avrupa'da yolculuk edelim.

Bu küçük hasari; her duydugunu belliyor, yanilmadan da yineliyordu. Ama isin dogrusu, su Avrupa yolculuguna da hiç istekli olmadigimdi. Minguinho'nun yaninda kalmayi yegliyordum. Minguinho, benimle alay etmiyordu, sis gözümü basima kakmiyordu. Küçük kardesimin yaninda oturdum, ona tatlilikla söyle dedim:

Otur suraya, bir oyun düsünecegim.

Ve az sonra saflik perisi, beyaz bir bulutun üzerinde; uçarak geçti. Agaç yapraklarini, irmaktaki yüksek otlari, Xururuca'nin dallarini oynatti. Bir gülümseme aydınlatti hirpalanmis yüzümü.

Bunu sen mi yaptin Minguinho? diye sordum.

Ben mi, hayir.

Ah! Ne güzeldi ama. Rüzgar çagi geliyor. Sokagimizda her seyin bir çagi vardi. Bilyelerin çagi. Topaç çagi. Sinema yildizlarinin resimlerini toplama çagi. Uçurtma çagi, çaglarin en güzeliydi. Gökyüzünün her kösesi renk renk uçurtmalarla kapli olurdu; her biçimde güzel uçurtmalarla. Gökyüzünde bir savastir giderdi. Uçurtmalarin baslari tokusur, savaslar çikar, kementler atilir, kiliçlar savrulurdu.

Bu arada jiletler de uçurtmalarin iplerini keser ve bir uçurtma, dengesiz kuyrugunu ipine sararak döne döne yere inerdi. Güzeldi bütün bunlar. Yeryüzü sokak çocuklarinindi; Bangu'nun bütün sokaklarindaki çocuklarin! Sonra elektrik tellerine takili bir ölü kalirdi geriye.

Ve kostururdu hemen Elektrik Idaresi'nin kamyonu. Öfkeli adamlar, tellerin canina okuyan ölü: uçurtmalari çikarmaya gelirlerdi. Rüzgar... rüzgar... Derken rüzgarla birlikte aklima bir sey geldi:

Avcilik oynayalim mi, Luis? Ata binmeyi bilmem.

Büyüyecek ve yakinda ögreneceksin. Otur suraya ve ata nasil binildigine bak.

Minguinho bir anda yeryüzünün en güzel ati oluverdi; hizi artti, kisacik otlar, yemyesil uçsuz bucaksiz bir ovaya dönüstü:

kovboy giysim altin islemeliydi. Gögsümde serif yildizi parliyordu.

Ileri küçük at, ileri! Dörtnal, dörtnal!.. diye bagirdim.

Lak-lak. Yeniden bulmustum Tom Mix ve Fred Thompson'u, Buck Jones bu kez gelmek istememisti, Richard Talmadge de yeni bir filmde oynuyordu.

Ileri, ileri, küçük at! Dörtnal, dörtnal! Iste tozu dumana katarak gelen kizilderili dostlarim... Lak-lak! kizilderililerin nal sesleri büyük bir gürültü çikariyordu.

Dörtnal, dörtnal, küçük at! Ova, bizonlar ve yaban öküzleriyle dolu.

Ates açacagiz, dostlarim! Grav, grav, grav... Taka, taka, taka... Fiyu, fiyu, fiyu! Oklar islik çaliyordu...

Rüzgar; nal sesleri, çilginça at sürme, toz bulutlari ve neredeyse haykiran Luis'in sesi.

Zeze! Zeze!

Atimi hafifçe durdurdum ve gösterdigim basarilardan ötürü basim dönmüs durumda yere atladim.

Ne var? Yoksa bir yaban öküzü üzerine mi geliyor?

Hayir, baska bir oyun oynayalim. Çok kizilderili var, korkuyorum.

Ama bunlar Apaçi'ler. Hepsi dost.

Yine de korkuyorum. Çok kizilderili var.

Fetih

Ilk günler, sigara almak için durdugunda Portekizli'ye rastlamamak için erken çikiyor üstelik yolun öbür yanında yürümeye ve evleri birbirinden ayıran sütlegen çitlerinin gölgesinde gizlenmeye dikkat ediyordum. Rio-Sao Paulo yoluna varir varmaz karsiya geçiyor; lastik pabuçlarim elimde, neredeyse fabrikanın duvarına yapısarak yola devam ediyordum. Bütün bu önlemler birkaç gün sonra gereksizlesti. Sokagin bellegi zayıftir çünkü. Artik kimse, Bay Paulo'nun oglunun becerilerini hatirlamiyordu. Yalniz suçlama sirasında beni söyle gösteriyorlardi: Bay Paulo'nun oglu bu... Bay Paulo'nun su azgin oglu... Bay Paulo'nun su ünlü oglu... Bir keresinde de korkunç bir sey uydurdular: Bangu takimi, Andaray takimina yenilince söyle alay ettiler: Bangu takimi, Bay Paulo'nun oglu gibi pestile döndü.

Arasira ugursuz arabanin kavsakta durdugunu görüyor, büyüdügümde öldürmeye karar verdigim Portekizli'yi görmemek için yolumu degistiriyordum. Evet, yeryüzünün en güzel arabasinin direksiyonunda çalimla oturan o hayvanin geçisini görmemek için adimlarimi yavaslatiyordum.

O sira birkaç gün ortadan kayboldu Portekizli. Ne büyük rahatlikti! Kuskusuz çok uzaklara gitmisti, belki de tatile. Daha rahat bir yürekle okulun yolunu tuttum; bu adami ilerde öldürme zahmetine degip degmedigini bile düsünmeye baslamistim. Ama kesin olan bir sey de vardi: Daha gösterissiz bir otomobilin arkasina atladigimda ayni heycani hiç duymuyordum; kulaklarim da basliyordu yanmaya. Insanlarla sokagin günlük hayati olagan akisini izliyordu. Uçurtma ve sokaktaki çilgin oyunlar çagi gelmisti. Mavi gökyüzü her renkteki o essiz uçurtmalarla kapliydi. Rüzgar çagi geldi mi, Minguinho'dan biraz uzaklasiyordum, ancak esasli bir kötekten sonra cezaya çarptirildigimda gidip yeniden onu buluyordum.

Kaçmaya da kalkmiyordum hiç, çünkü kaba etlere üstüste inen iki tokat insanin canini müthis yakiyordu. Böyle durumlarda Kral Luis'i, sekerportakali fidanini süslemeye, kosumlarini takmaya -bayiliyordum bu deyime- götürüyordum.

Fidanimin büyüdügünü söylemek gerek, yakinda bana çiçek ve meyve verecekti. Öbür portakal agaçlari geç kalmisti. Benim sekerportakali fidanim, Edmundo Dayinin benim için söyledigi gibi erken gelismisti. Daha sonra. Dayim bunun ne anlama geldigini anlatti bana: Ötekilerden önce olan sey. Aslinda Dayimin bu konuyu bana pek iyi anlatamadigini saniyorum. Su anlama geliyordu yalnizca:

Ilerde olan her sey.

Sicim parçalari, iplikler aliyor, bir sürü gazoz kapagini delip
Minguinho'ya kosum takiyordum. Güzelligi görülmeye degerdi!
Rüzgar estiginde gazoz kapaklari birbirine vuruyordu sanki. Ayisigi'na
binen Fred Thompson'un mahmuzlari vuruyordu birbirine...

Ilkokulun dünyasi da çok hostu. Bütün ulusal marslari ezbere biliyordum. Gerçek büyük marsi, öbür bayrak marslarini ve ulusal Özgürlük marsini: Özgürlük, kanatlarini aç ülkemize. Benim en çok sevdigim buydu, Tom Mix'in de sanirim. Ata binip avlandigimiz ya da savasmadigimiz günler, bana saygiyla söyle diyordu:

Hadi, Pinage savasçisi! Özgürlük marsini söyle. Incecik sesim, uçsuz bucaksiz ovayi dolduruyordu; salilari Bay Ariovaldo'ya yardim ettigim siralar, söylediklerimden çok daha güzeldi. Sali günleri, her zamanki gibi okulu asip dostum Ariovaldo'yu getirecek treni bekliyordum. Elinde, az sonra satacagimiz sarki sözleri destesiyle, merdivenden inisini görüyordum. Iki torba dolusu sarki sözü vardi yanında; yedekti bunlar. Asagi yukari her seferinde bütün sarki sözlerini satardi, ikimizi de sevince bogardi bu...

Okul bahçesinde, zaman buldukça bilye oynardik. Ben bu isin sampiyonu olarak taninirdim. Attigimi vururdum, çantamdaki bilyelerin üç katiyla eve dönmedigim pek seyrekti.

En duygulandigim olay da, ögretmenim Bayan Cecilia Paim'le olan iliskimdi. Ona sokakta çocuklarin en seytani oldugum anlatilsa, herhangi birinden daha çok sövdügüm söylense, inanmazdi. Hele yaramazlikta benzerim bulunmadigini kanitlasalar, buna hiç kulak asmazdi... Okulda bir melektim. Bana en ufak bir sitemde bulunan yoktu. O zamana kadar okul içinde gördükleri en küçük çocuk oldugumdan, ögretmenlerin sevgilisiydim. Kendi ögretmenim Bayan Cecilia Paim; yoksullugumuzu biliyordu; ikindi kahvaltisinda benden baska herkesin bir sey yedigini görünce üzülüyor, beni bir kenara çekip pastaneden kremali börek almaya yolluyordu. Beni o kadar seviyordu ki, onu hayal kirikligina ugratmamak için uslu duruyordum herhalde.

Iste o sira basima geldi bu is. Her zamanki gibi, Rio-Sao Paulo yolunda agir agir yürüyordum. Derken Portekizli'nin koca arabasi yavasça yanımdan geçti. Korna üç kez çaldi ve canavarın bana gülümseyerek baktığını gördüm. Bu da nefretimi ve büyüyüp onu öldürme istegimi yeniden uyandırdı. Bütün gururumu topladim ve onu görmezlikten gelerek basimi dikip geçtim.

Sana anlattigim gibi, Minguinho. Her gün ayni sey. Sanki geçmemi bekliyor ve basliyor korna çalmaya. Üç kez çaliyor. Dün de eliyle bir isaret yapti.

Sen ne yapiyorsun?

Kilimi bile kipirdatmiyorum. Onu görmezlikten geliyorum. Benden korkmaya basliyor. Yakinda alti yasimi dolduracagim; kisa süre sonra da büyüyüp kocaman olacagim.

Senden korktugu için dost olmaya kalkmasin?

Hiç kuskum yok. Bekle, sandigi getireyim.

Minguinho biraz büyümüstü. Eyerime tirmanmak için yere bir sandik koymam gerekiyordu.

Tamam. Simdi gevezelik edebiliriz.

Tepeye tünedigimde kendimi herkesten büyük hissediyordum.

Görüntüye, irmaktaki ot kümelerine, onlara konup sagi solu gagalayan saka kuslariyla isketelere tepeden bakiyordum. Aksam olup da hava biraz kararinca baska bir Luciano, Campo dos Afonsos'daki çaklardan biri gibi tepemde neseyle dönüp durmaya basliyordu.

Baslangiçta, Minguinho bile yarasadan korkmayisima sasti, çünkü genellikle bütün çocuklar yarasadan korkar. Üstelik, Luciano günlerdir görünmemisti. Kendine baska bir Campo dos Afonsos bulmus olmaliydi.

Gördün mü, Minguinho! Nega Eugenia'nin hintarmutlari sararmaya

basliyor. Yakinda olgunlasacaklar. Isin kötüsü, beni bir yakalarsa Minguinho... Bugün üç kez dayak yedim zaten. Ceza verdikleri için buradayim...

Ama seytan yere inmeme yardım etti ve beni sütlegen çitine dogru itti. İkindi rüzgari burnuma hintarmutlarinin kokusunu getiriyordu, ya da ben öyle saniyordum...

Saga bir göz atiyor, solda bir dali itiyordum ve seytan kulagima durmadan fisildiyordu: Hadisene, budala! Ortalikta kimsenin olmadigini görmüyor musun? Bu saatte Japon kadinin dükkanina gitmis olmasi gerek. Bay Benedito mu? Hiç tehlike yok. Yari yariya sagir ve kör. Bir sey görmüyor nasil olsa. Seni duysa bile kaçacak zaman bulursun...

Irmaga kadar çiti izledim ve kararimi verdim. Harekete geçmeden, Minguinho'ya gürültü etmemesini isaret ettim. Yüregim daha hizli çarpiyordu. Nega Eugenia'nin sakasi yoktu. Çok da keskin bir dili vardi. Soluk almadan, parmaklarimin ucuna basarak ilerliyordum ki, mutfagin penceresinden bagirdigini isittim:

Ne var, yumurcak?

Bir yalan atip, kaçan topumu almaya geldigimi söylemeyi bile akil edemedim. Tabanlari yagladim ve küt pat, irmagin üzerinden atladim.

Ama orada beni baska bir sey bekliyordu. Öylesine büyük bir aciydi ki bu, bagiracak oldum. Ne var ki, bagirsam iki kat dayak yiyecektim. Birincisi verilen cezaya uymadigim, ikincisi de komsularin hintarmutlarini çalmaya kalktigim ve sol ayagima bir cam parçasi batirmayi becerdigim için!

Acidan basim dönerek sise kirigini ayagimdan çikarmaya çalisiyor, alçak sesle inliyor, kanimin irmagin kirli suyuna karistigini görüyordum. Simdi ne olacakti? Cam parçasini çikarmayi basardim, gözlerime yaslar doldu, ama kani nasil durduracagimi bilmiyordum. Aciyi hafifletmek için bütün gücümle ayak bilegimi sikiyordum. Dayanmam gerekliydi. Yakinda hava kararacak, geceyle birlikte babam, annem ve Lala eve döneceklerdi. Biri beni yakalarsa kesinlikle döverdi. Belki de sirayla döverlerdi. Sendeleyerek tümsege tirmandim, tek ayagimla gidip sekerportakali fidanimin dibine oturdum. Canim hala çok aciyordu, ama kusma istegi geçmisti.

Bak, Minguinho! dedim.

Bakar bakmaz dehsete düstü. O da benim gibiydi, kan görmeyi sevmezdi.

Ne yapmali, Tanrim! diye söylendi.

Totoca bana yardim edebilir, diye düsündüm. Ama bu saatte nerededir kimbilir? Aklima Gloria geldi. Mutfakta olmaliydi simdi.

Beni bu kadar dövmelerini istemeyen tek kisiydi Gloria. Belki kulaklarimi çekecek ya da yeni bir ceza daha verecekti, ama bu yol denenmeliydi.

Gloria'yi yumusatma çarelerini düsünerek mutfak kapisina kadar sürüklendim. Is isliyordu. Acinacak bir durumda oturdum ve bu kez Tanri yardimima geldi. Gloria yüzüme bakti ve basimin önümde oldugunu gördü. Cezada oldugum için bir sey söylememeye karar verdi. Gözlerim yaslarla doluydu, burnumu çekiyordum. Gloria'nin bakisi üzerimdeydi. Elindeki isini birakmisti, hareketsizdi simdi.

Ne var, Zeze?

Hiç, Godoia... Neden kimse beni sevmiyor?

Çok budalasin.

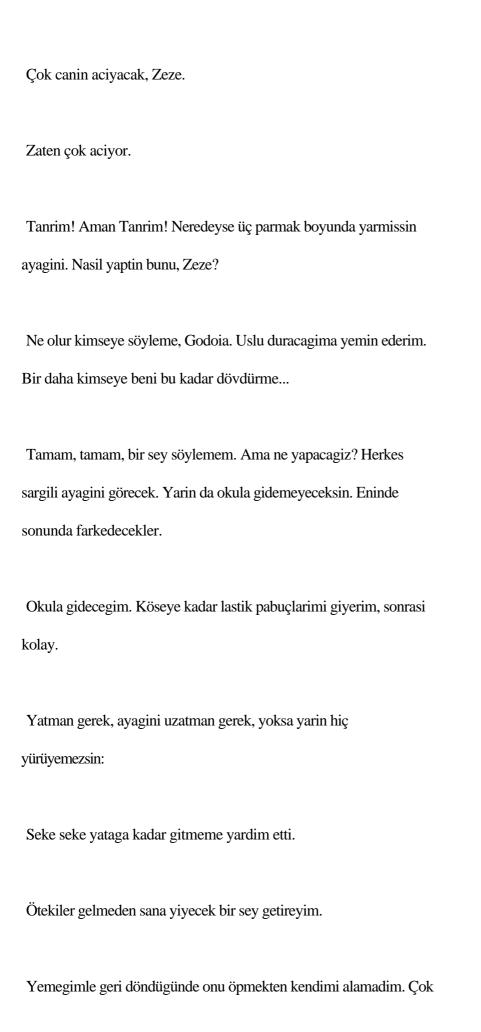
Bugün üç kez dayak yedim, Godoia.

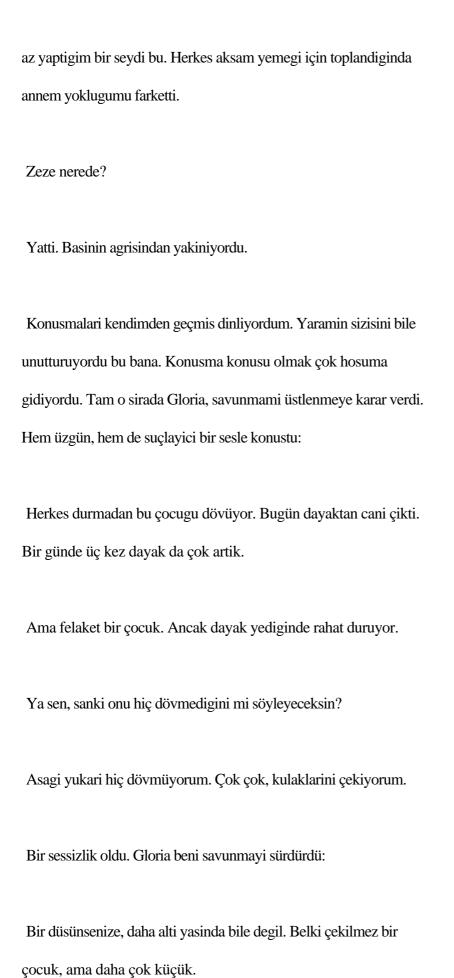
Haketmemis miydin üçünü de?

Onu demek istemedim. Kimse beni sevmedigi için, dövmek istediklerinde herhangi bir seyi bahane ediyorlar.

Gloria'nin onbes yasindaki yüregi yumusamaya baslamisti. Bunu

hissediyordum.	
Sanirim en iyisi, Rio-Sao Paulo atmam.	yolunda kendimi bir arabanin altina
Ve gözlerimden sel gibi yas ak	maya basladi.
Saçmasapan seyler söyleme, Z	zeze. Seni çok seviyorum.
Hayir, sevmiyorsun. Sevseydin olurdun.	bugün beni dövmelerine engel
Neredeyse gece iniyor. Bugün bulamayacaksin nasilsa.	daha çok yaramazlik yapacak zaman
Ama yaptim bile	
Isini birakti ve yanima yaklasti. birikintisini görünce çigligini güç	
Tanrim! Gum! Ne oldu sana?	
	i mi kurtuldum demekti: Küçük mleye oturttu. Aceleyle kosup bir
regen tuziu su geniui, ayanidilli	m atomic aiz zokta.

Bu konusma beni mutlu etti.
Gloria beni hazirlarken kuskuluydu: Lastik pabuçlarimi giymeme yardim ediyordu.
Yürüyebilecek misin?
Tamam, tamam.
Rio-Sao Paulo yolunda yaramazlik yapmayacaksin, degil mi?
Hayir yapmayacagim.
Söyledigin dogru muydu? Hani Arabanin altina
Hayir. Kimsenin beni sevmedigini düsündükçe çok mutsuz olmustum da.
Sari saçlarimi oksadi ve beni gönderdi. En güç seyin anayola varmak
oldugunu saniyordum. Pabuçlarimi çikardigimda aci hafifleyecekti.
Ama ayagim yere degdiginde, fabrika duvarina dayanarak çok yavas
yürümek zorunda kaldim.
Tam o sirada oldu iste: korna üç kez çaldi. Ne talihsizlik! Acidan
geberdigim yetmiyormus gibi, bir de gelip beni alaya aliyordu

Arabasini yakinimda durdurdu, egildi ve sordu:

Ah! Sivrisinek, ayagin mi acidi?

Bunun kimseyi ilgilendirmedigini söyleme istegi duydum. Ama bana haylaz demedigi için karsilik vermedim. Ve yürümeye devam ettim. Asagi yukari bes metre yol aldim:

Arabayi yeniden çalistirdi, beni geçti, neredeyse beni duvara yapistirarak yolun kiyisinda önümü kesecek biçimde durdu. Kapiyi açip indi. Uzun boyuyla bana tepeden bakiyordu.

Çok mu aciyor, Sivrisinek?

Beni döven birinin böyle tatli, neredeyse dost bir sesle konusmasi olanaksizdi. Yanima yaklasti ve hiç beklemedigim halde, o koca gövdesiyle diz çöktü, gözlerimin içine bakti. Yüzünde öyle bir gülümseme vardi ki, sevgi doluydu sanki.

Canin çok aciyor, degil mi? Nen var?

Karsilik vermeden önce biraz burnumu çektim.

Ayagima bir cam parçasi girdi.

Yara derin mi?

Derinligini parmaklarimla gösterdim.
Önemli demek! Neden evde kalmadin öyleyse? Okula gidiyorsun sanirim, öyle mi?
Evde kimse ayagimi kestigimi bilmiyor. Anlasalar, bir daha yapmamam için yine döverler beni
Gel, seni götüreyim.
Hayir. Tesekkür ederim efendim.
Ama neden?
Okulda herkes, aramizda olup biteni biliyor!
Ama bu durumda yürüyemezsin.
Dogru söyledigini kabul ederek ve gururumun tel tel dagildigini hissederek basimi egdim. Çenemi tuttu, basimi kaldırdı.
Bu olayi unutalim. Hiç otomobile bindin mi?
Hayir efendim, hic binmedim.

Öyleyse yürü!

Gelemem. Biz düsmaniz.

Önemi yok. Ben unuttum bile. Utaniyorsan, okula varmadan biraz önce indiririm seni. Tamam mi?

Karsilik veremeyecek kadar duygulanmistim. Basimla evetledim.

Beni kucaklayip kaldirdi, kapiyi açti, hafifçe koltugun üzerine birakti.

Sonra arabanin çevresini dolandi, yerine oturdu. Motoru isletmeden önce bana yine gülümsedi.

Böyle daha iyi, gördün mü?

Arabanin hafif sarsintilarla kayar gibi ilerledigini hissetmek hostu, gözlerimi kapadim ve hayal kurmaya koyuldum. Fred Thompson'un ati Ayisigi'ndan daha tatli, daha hostu bu. Ne yazik ki uzun sürmedi. Gözlerimi açtigimda hemen hemen okula varmistik. Ögrenci kalabaliginin anakapidan girdigini görebiliyordum. Ürküp koltuktan asagi kaydim, gizlendim. Sinirli sinirli:

Okula varmadan duracaginiza söz vermistiniz, dedim.

Düsüncemi degistirdim. Bu ayak böyle kalamaz. Tetanos olabilirsin, dedi.

Bu garip ve anlasilmaz sözün ne demek oldugunu bile sormadim.

Gitmek istemedigimi söylemenin de bosuna oldugunu biliyordum.

Otomobil Alçak-Evler Sokagina sapmisti ve ben yeniden oturmustum koltuga.

Yigit bir çocuga benziyorsun. Simdi bunu kanitlayip kanitlamayacagini görecegiz. dedi.

Eczanenin önünde durdu ve beni kucaklayip içeri tasidi. Doktor Adaucto Luz bizi karsiladiginda dehsete düstüm. Fabrikada çalisanlarin doktoruydu ve babami da çok iyi taniyordu. Bana bakip beklenmedik bir soru sordugunda ürkekligim iyice artti.

Sen, Paulo Vasconcelos'un oglusun, degil mi? Baban is buldu mu?

Utandigim halde karsilik vermek zorunda kaldim. Yoksa Portekizli, babamin durumunu ögrenecekti.

Bekliyor. Ona bir sürü söz verdiler, dedim.

Bakalim su yaraya.

Kesik yere yapismis gazli bezi açti ve kötü belirtiler oldugunu gösteren bir him koyverdi. Dudaklarim titremeye basliyordu, ama Portekizli yardimima geldi. Beni beyaz çarsaflarla kapli bir masaya oturttular. Bir sürü araç-gereç çikti ortaya. Titriyordum. Portekizli omuzlarimi siki siki, ama sevgiyle kavrayip sirtimi gögsüne yasladigindan titremem kesildi.

Canin çok acimayacak. Bu is bittiginde seni limonata için pasta yiyebilecegimiz bir yere götürecegim. Aglamazsan, içinden artist resimleri çikan sekerlemeler alacagim sana.

Bunun üzerine yeryüzünün en büyük korkusuzlugunu yüregimde topladim. Gözyaslarim süzülüyordu, ama yaptiklarina karsi koymuyordum. Yarayi diktiler, bir de tetanos asisi yaptilar bana. Kusma istegimi bile bastirdim. Portekizli, acimin birazini kendine almak istercesine beni gögsünde sikiyor, terden islanan saçlarimi, yüzümü mendiliyle siliyordu. Bu is hiç bitmeyecekti sanki. Eninde sonunda bitti ama. Beni yeniden arabaya tasidiginda hosnuttu adamcagiz.

Verdigi bütün sözleri tuttu. Ancak benim canim bir sey istemiyordu. Sanki ruhumu ayagimdan çikarip almislardi.

Artik bu saatten sonra okula gidemezsin, Sivrisinek.

Otomobildeydik, yanina oturmus dirsegine degiyor, neredeyse hareketlerini engelliyordum.

Seni eve götürecegim. Bir sey uydurursun. Okul bahçesinde ayagini kestigini ve ögretmeninin seni eczaneye gönderdigini söyleyebilirsin...

Ona minnetle bakiyordum.

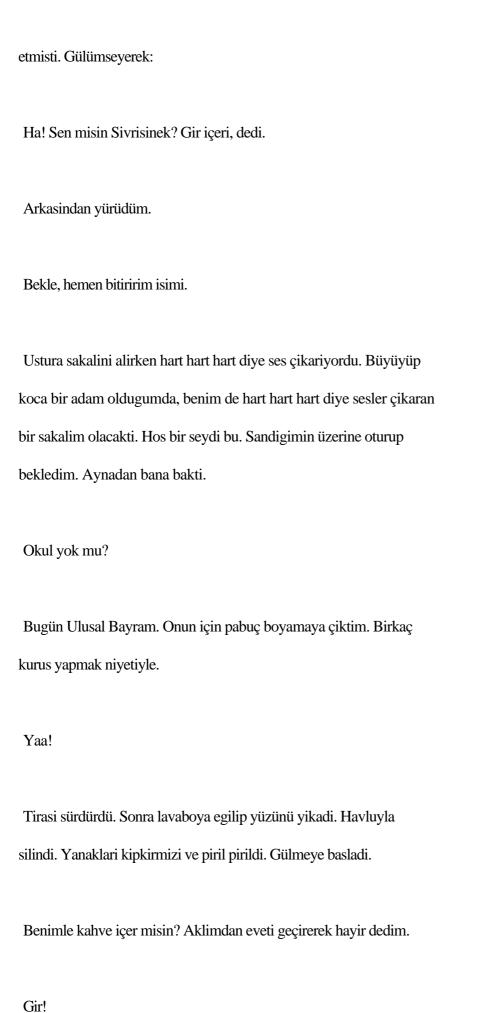
Sen yürekli bir küçüksün, Sivrisinek, dedi.

Ona aci bir gülümsemeyle baktim, ama bu acinin ötesinde çok daha önemli bir sey kesfetmistim:

Portekizli, yeryüzünde en sevdigim insan olmustu.

Ufak tefek gevezelikler

Biliyor musun Minguinho, her seyi kesfettim, her seyi. Baron de Capanema sokaginin ucunda oturuyor o. Sokagin en sonunda. Otomobili evinin yanina çekiyor. Iki kus kafesi var; birinde kanarya besliyor, öbüründe muhabbet kusu. Bir gün erkenden, hiçbir seyin farkinda degilmisim gibi, boyaci sandigimla gittim oraya. Gitmeyi o kadar çok istiyordum ki, Minguinho; bu kez sandigimin agirligini hissetmedim bile. Eve disardan iyice baktim, tek basina yasayan biri için çok büyük buldum. Arkada, muslugun basindaydi, tiras oluyordu. Ellerimi birbirine vurdum. Boyaci! Boyaci!.. Yüzü sabun köpügüyle kapli, yaklasti. Daha yüzünün bir yanini tiras

Her seyin ne kadar temiz ve düzenli oldugunu görmeni isterdim.

Masanin üzerinde kirmizi kareli bir örtü bile vardi. Kahve fincanlari
da bizim evdekiler gibi teneke masrapalar degildi. Yasli bir kadinin
her gün kendisi ise gittikten sonra gelip ortaliga çekidüzen verdigini
anlatti.

Istersen benim gibi yap, diye de ekledi: Ekmegini kahvene batir. Ama içerken gürültü çikarma. Çirkin bir sey bu.

Minguinho'ya bakiyordum, paçavralardan yapilma bir bebek gibi suskundu bunlari dinlerken.

Neyin var?

Hiç, seni dinliyorum.

Anliyor musun, Minguinho! Kavga sevmem ben. Kizginsan bunu hemen söylemen en iyisi olur:

Portekizli'den baskasiyla ilgilendigin yok, bu da beni eglendirmiyor.

Durup düsündüm. Aslinda gerçekti bu. Anlattiklarimin onu eglendirmeyecegini düsünmemistim. Bunun üzerine konuyu

degistirmek istedim: Iki gün içinde Buck Jones'u bulacagiz. Ona, reis Sakin Boga araciligiyla haber yolladim. Buck Jones çok uzaklara, Savanah'a avlanmaya gitti... Minguinho, Savana mi, Savanah mi denir? Filmde sonuna bir h geliyordu ama, pek bilemiyorum. Dindinha'lara gittigimde Edmundo Dayiya soracagim. Yeni bir sessizlik. Nerede kalmistim? Kahveni ekmegine batirdiginda. Kahvemi ekmegime batırmak degil, budala. Ters söylüyorsun. Orada hiç sesimi çikarmadan oturuyordum, o da gözlerini dikmis bana bakiyordu. Sonunda oturdugum yeri kesfettin, dedi.

Çok tedirgindim. Ona gerçegi söylemeye karar verdim:

Size her seyi anlatirsam kizar misiniz?

Hayir. Dostlar arasında gizli sakli olmamali zaten.

Buraya ayakkabi boyamaya gelmemistim.
Biliyorum.
Ama canim öyle çekiyordu ki gelmeyi Buralarda kimse
ayakkabisini boyatmaz, çok toz var. Aneak Rio-Sao Paulo
yolunda oturanlar yaptirir bunu.
Bütün bunlari tasimadan da gelebilirdin, öyle degil mi?
Sandigimi yanima almasam birakmazdi bizimkiler.
Evin yakininda dolasmam ve arasira da eve ugramam gerekirdi,
anliyor musunuz: Uzaga gitmek istedigimde, çalismaya çikiyormusum
gibi davranmaliyim.
Mantigim onu güldürdü.
Çalismaya çiktigimda evdekiler yaramazlik yapmadigimi
bilirler. Böylesi daha iyi; en azindan dayak yememis olurum.
Söyledigin kadar yaramaz olduguna inanmiyorum. Çok ciddilestim:
Bes para etmem. Çok kötüyümdür. Noel günü, benim için bir Isa
degil, bir seytan dogar ve hiçbir armagan alamam. Belanin tekiyim

yani. Küçük bir bela. Bir iblis. Bir piç. Ablalarımdan biri, benim gibi kötü bir çocugun dogmamasi gerektigini söyledi.

Saskinlikla kafasini kasidi.

Yalniz bu hafta üç kez dayak yedim, diye sürdürdüm.

Hem de ne biçim. Yapmadigim seylerden ötürü bile dayak yiyorum.

Hep suç bende. Artik beni dövmeyi aliskanlık haline getirdiler.

Iyi ama, ne yapiyorsun böyle?

Bütün bunlari yapan, aslında seytan olmali. Birtakim seyler yapma istegi geliyor içimden, ve... yapiyorum. Bu hafta Nega Eugenia'nin çitini atese verdim. Bayan Cordelia'ya, Topal Ördek diye bagirdim, çok kizdi!.. Paçavradan bir topa tekmeyi yapistirdim, batasica top Bayan Narcisa'nin penceresinden girdi ve büyük aynasini kirdi. Sapanimla üç lamba patlattim. Bay Abel'in oglunun kafasina da tas attim.

Yeter, yeter.

Gülümsemesini gizlemek için eliyle agzini kapadı.

Daha bitmedi. Bayan Tentena'nin diktigi bütün fideleri söktüm.

Bayan Rosena'nin kedisine bir bilye yutturdum.

Bak, buna hayir derim. Hayvanlarin hirpalanmasini sevmem.

Ama büyük bir bilye degil. Mincikti. Kediye müshil verdiler, çikti.

Ama bilyeyi bana geri verecekleri yerde korkunç bir dayak attilar. En kötüsü de, uyudugum sirada babamin, terligini kapip beni dövmesiydi.

Nedenini bilmiyordum oysa...

Nedenmis peki?

Bir sürü çocuk sinemaya gitmistik. En ucuz yer oldugu için balkona çikmistik. Derken orada seyim geldi, sikistim yani, anliyor musunuz? Duvarin bir kösesine gittim, çisimi yaptım. Yerde ufak bir göl olustu. Disari çikip filmin bir bölümünü kaçirmak enayilikti. Ama çocuklari bilirsiniz. Birinin çisini yapmasi bütün ötekilerin de çisinin gelmesine yol açar. Herkes o köseye gitti ve sonunda gerçek bir irmak çikti ortaya. Durum da farkedildi. Arkasi söyle: Bay Paulo'nun oglu yapti! dediler. Aksam, sinema sahibi, olayi babama anlatti elbet. Babam da bundan hiç hoslanmadi... Simdi bir yil süreyle Bangu Sinemasina girmem yasak. Yani aklim basima gelene kadar...

Çabalarima karsin Minguinho, somurtmaya devam ediyordu.

Dinle, Minguinho! Böyle surat asma. O benim en iyi dostum. Ama

sen, bütün agaçlarin tartismasiz kralisin; Luis'in, kardeslerimin tartismasiz krali oldugu gibi... Insan yüreginin, bütün sevdiklerini içine alabilmesi için çok büyük olmasi gerektigini bilmelisin.

Sessizlik... Biliyor musun, Minguinho! Bilye oynayacagim. Çok tatsizsin.

Baslangiçta bu bir sirdi, çünkü bana dayak atan adamla bir otomobilde görünmekten utaniyordum. Sir bir süre daha sürüp gitti. Çünkü sir saklamak her zaman hostur. Portekizli de bu alanda bütün isteklerimi yerine getiriyordu. Dostlugumuzu kimsenin ögrenmemesi için yemin etmistik. Birincisi, bütün çocuklari otomobiline almak istemediginden. Bu nedenle, tanidigim kisiler, Totoca bile geçtiginde egiliyordum. Ikincisi, birbirimize anlatacagimiz sürüyle sey arasında kimsenin bizi tedirgin etmemesi gerekiyordu.

Annemi hiç görmediniz mi? kizilderilidir, dedim.

Gerçek kizilderililerin kizidir. Evde hepimiz yarım kan kizilderiliyiz.

Senin tenin nasil böyle beyaz oldu? Ya su, neredeyse beyaz denebilecek sari saçlar?..

Portekizli yanimdir o. Annem kizilderili. Çok esmer ve dümdüz saçli. Yalniz Gloria ve ben sari çiyana benzeriz. Annem, evin gün bobin dolu bir sandik kaldırdı ve karnında korkunç bir acı duydu.

Doktora gitmesi gerekti. Fitik oldugu için doktor ona bir kusak verdi.

Annem bana karsı çok iyidir, biliyor musunuz? Beni dövmek

istediginde, bahçeden küçük dallar koparir ve yalnızca bacaklarıma

vurur. Çok yorucu bir hayatı vardır, aksamları eve döndügünde

konusacak gücü bile olmaz.

Araba gidiyor ve ben gevezelik ediyordum: Büyük ablam garip bir kizdir. Hep sevgilileri olur. Annem onu bizimle gezmeye yolladiginda, sevgililerinden birinin hep kösede bekledigini bildiginden, yolun üst yanından gitmemizi tembihlerdi bize. O da, baska bir sevgilisinin bekledigi öbür yoldan giderdi. Bütün zamanını onlara mektup yazmakla geçirdiginden kalem dayandiramazdik ona.

Geliyoruz.

Çarsinin yakininda bulunuyorduk ve anlastigimiz yerde durduruyordu arabayi.

Yarin görüsmek üzere, Sivrisinek.

Her zaman oturdugu yere kadar uzanmanin, bir bardak limonata içip ona artist resimleri aldırmanın yolunu bulacagimi biliyordum.

Yapacak fazla seyinin olmadigi saatleri biliyordum. Ve bu oyun, bir

ayi askin bir süreden beri sürüyordu. Ama Noel öykülerini anlattigimda yüzünde o hüzünlü büyük insan görünümünün belirecegini hiç düsünmemistim.

Gözleri yaslarla doluydu ve bir daha Noel günü hiç armagansiz kalmayacagima söz vererek elini saçlarımda gezdirdi. Günler sakin; özellikle de mutlu geçiyordu. Evdekiler, bendeki degisimi farketmeye baslamislardi. Eskisi kadar azginlik yapmiyor, zamanimi bahçenin en ucundaki eski yerimde geçiriyordum.

Dogrusu, seytan arasira iyi niyetli kararlarimin hakkindan geliyordu. Ama eskisi kadar sövmüyor, komsulari rahat birakiyordum. Firsat buldukça bir gezinti yaratirdi, bu gezintilerden birinde arabayi durdurdu ve bana gülümsedi.

Arabamizda gezmeyi gerçekten seviyor musun?

Bu ayni zamanda benim de mi arabam?

Benim olan her sey senin. Iki büyük dost arasında olduğu gibi.

Sevinçten çildiriyordum: Ah, yeryüzünün en güzel arabasının yarisina sahip olduğumu herkese anlatabilseydim.

Sence de artik aralarindan su sizmayan iki dost muyuz?

Evet.
Öyleyse senden bir sey isteyebilirim.
Elbette, efendim.
Beni öldürmek için hala bir an önce büyümek isteyip istemedigini merak ediyorum.
Hayir. Bunu asla yapamam.
Ama yapacagini söylemistin, degil mi?
Öfkeli oldugum sirada söyledim. Asla kimseyi öldüremem. Çünkü
evde tavuk kestikleri zaman bakmayi sevmem. Hem sonra, sizin
anlatildigi gibi biri olmadiginizi kesfettim. Ne yamyamsiniz, ne de
Yerinden firliyordu neredeyse. Ne dedin?
Yamyam! Ne oldugunu biliyor musun yamyamin?
Evet, biliyorum. Edmundo Dayi ögretti. Kendisi bir bilgindir.
Kentli bir bay ona ansiklopedi hazirlamasini önerdi. Simdiye kadar
bana açiklayamadigi tek sey carborundum'(Kömür ve silisyum
karisimi sert bir madde) oldu.

Konuyu degistiriyorsun. Bana yamyamin ne oldugunu açıklamani istiyorum.

Yamyamlar insan eti yiyen kizilderililerdir. Brezilya tarihinde bir resim var, bu resimde yamyamlarin yemek için bir Portekizliyi bogduklari görülüyor. Düsman kabilenin savasçilarini da yerlerdi. Afrika'da da ayni seyi yapan insanlar vardir. Onlar sakalli misyonerleri yemeye bayilirlar.

Hiçbir Brezilyalinin yapamadigi gibi, nefis bir kahkaha atti.

Altin gibi bir beynin var, Sivrisinek. Arasira bu beni ürkütüyor.

Sonra yüzüme ciddi ciddi bakti.

Söylesene Sivrisinek. Kaç yasındasin?

Gerçek yasimi mi, yalancisini mi?

Gerçegini elbette. Yalanci bir dostum olmasini istemem.

Öyleyse söylüyorum: Gerçek yasım bes. Yalancisi alti. Çünkü alti yasında olduğumu söylemesem okula gidemezdim.

Iyi ya, neden bu kadar erken okula gönderdiler?

Nedeni çok açik: Herkes birkaç saat için benden kurtulmak istiyordu da ondan.

Siz carborundum'un ne oldugunu biliyor musunuz?

Bunu da nereden çikardin simdi?

Elimi cebime soktum, sapanimla atmak üzere topladigim taslari, ayrıca resimlerimi, topaç ipimi ve bilyelerimi karistirdim. Elimde, üzerinde kizilderili basi bulunan bir madalyon tutuyordum. Saçlari, tüylerle kapli bir Kuzey Amerika kizilderilisiydi bu. Arkasında da carborundum yaziliydi. Madalyonu elinde evirdi çevirdi.

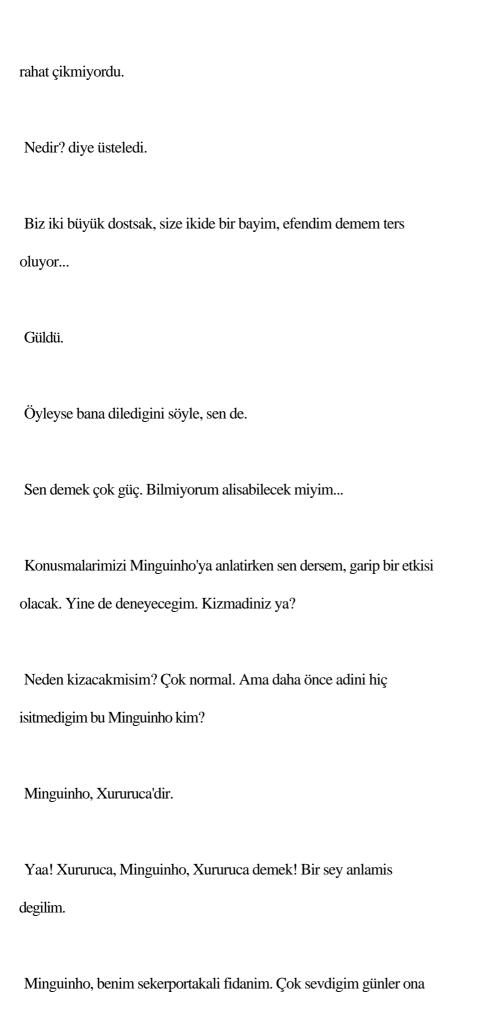
Ben de bilmiyorum. Nereden buldun bunu?

Babamin saatine bagliydi. Deriden bir seritle pantolonunun cebine asili dururdu. Babam, saatin bana miras kalacagini söylemisti. Ama para yüzünden sikisti ve saati satti. O güzel saati. Geri kalani da miras olarak bana verdi. Küf koktugu için seridini kestim.

Yeniden saçlarimi oksamaya koyuldu.

Çok çaprasik bir küçük çocuksun, ama bir Portekizlinin ihtiyar yüregini sevinçle doldurdugunu itiraf ediyorum. Neyse, birakalim

Xururuca'derim.

Demek, Minguinho adinda bir sekerportakali fidanin var?

Harikadir. Benimle konusur, at olur; onunla ve Buck Jones, Tom Mix, Fred Thompson'la gezeriz... Sen, (ilk sen'in çikmasi güç oluyordu, ama sürdürmeye kararliydim) Ken Maynard'i sever misin? Kovboy filmleri konusunda bir sey bilmedigini belirten bir hareket yapti.

Geçen gün Fred Thompson onu bana tanistirdi. Basindaki büyük deri sapkayi çok sevdim. Ne var ki; gülmesini bilmiyor gibi geldi bana.

Gidelim, küçük beyninde oynasan bu insanlar beni deli edecek. Öbürü neydi?

Öbürü daha da güç. Ama sen deme konusunu açtigima ve sen de buna kizmadigina göre, ötekini de söyleyebilirim: Adini pek sevmiyorum. Hosuma gitmediginden degil de, dostlar arasında pek...

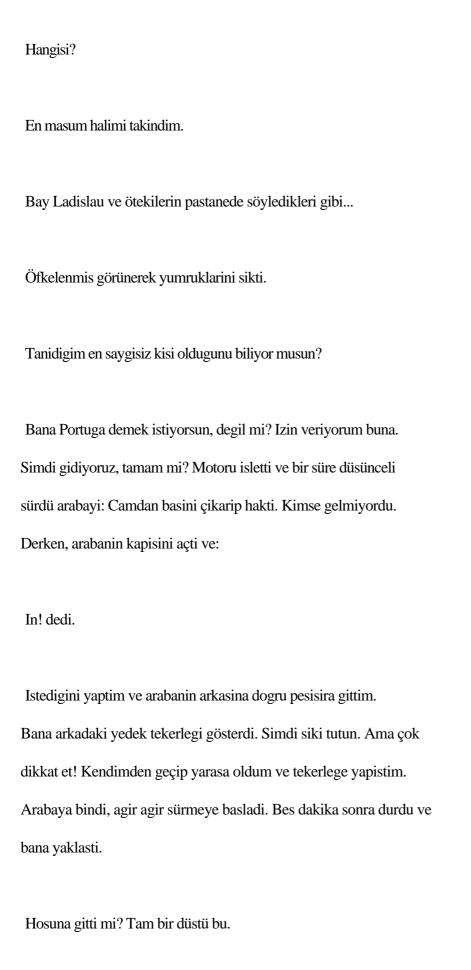
Tanrim, neler isitecegim daha...

Sana Valadares, demek hosuma gitmiyor. Adini sevmiyorum.

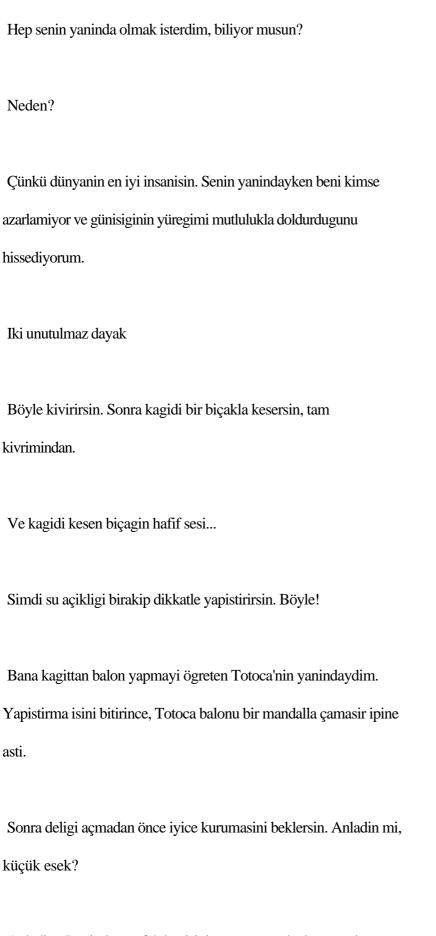
Bir an düsündü ve gülümsedi.

Gerçekten de kulaga pek hos gelmiyor.
Ilk adini da Manuel'i de sevmiyorum. Babam bir Portekizli hikayesi
anlatir O Manuel dedigi zaman bilemezsin nasil öfkelenirim.
Bundan, onun bunun çocugunun, hiç Portekizli dostu olmadigi hemen anlasilir
Ne dedin?
Babamin, Portekizlileri taklit edisini mi soruyorsun?
Hayir, daha önce bir sey dedin. Kötü bir söz.
Onun bunun çocugu, sey çocugu kadar kötü mü öbür çocuk kadar?
Asagi yukari ayni sey.
Peki. Bir daha söylemem. Ne diyorsun simdi
Asil ben sana soruyorum. Nasil bir sonuca vardin? Bana Valadares demek istemiyorsun, anladigim kadariyla Manuel'i de sevmiyorsun

Çok güzel buldugum baska bir ad var.

Artik yeter. Dönelim, hava kararmaya basliyor.
Büyük bir durgunluk içinde karanlık çöküyordu ve uzakta agustosböcekleri yazın sürüp gittigini bildirmek ister gibi ötüyorlardı.
Araba sakin sakin yol almaktaydi.
Oldu. Artik bu hikayeden bir daha sözetmeyecegiz. Tamam mi?
Bir daha sözetmeyecegiz.
Eve döndügün zaman, bu süre içinde yaptıklarını nasil anlatacagini merak ediyorum.
Düsündüm bile. Din dersine gittigimi söyleyecegim. Bugün persembe degil mi?
Insan senin karsinda son sözü söyleyemez. Her seye bir karsiligin var.
Bunun üzerine iyice yanina sokuldum ve basimi koluna dayadim.
Portuga!
Himm

Anladim. Benimle mutfak kapisinin önüne oturdu, kurumasi oldukça uzun süren renkli balona bakiyorduk. Ögretmen durumundaki

Totoca anlatiyordu:

Mandalina balonlar, ancak çok deney sahibi olduktan sonra yapilabilir. Baslangiçta balonlari iki parçali yapman gerek, böylesi daha kolay.

Totoca, tek basima bir balon yaparsam deligini açar misin?

Duruma göre...

Bilyelerime, ve hizla çogalmasına kimsenin akil erdiremedigi artist resimlerime göz koyarak basliyordu pazarliga yine.

Amma yaptin, Totoca; benden istedigin zaman, senin yerine kavga bile ediyorum ama.

Peki. Birincisini karsiliksiz yaparim, ama basaramazsan ötekiler için degis-tokusa razi olursun.

Kabul.

Böyle derken, bu isi, elini balonlarima sürdürmeyecek kadar iyi ögrenecegime içimden yemin ediyordum. Ah! Balonum kafamdan çikmiyordu. Benim balonum olmaliydi bu. Basardigim isi anlattigimda Portuga'nin nasil gururlanacagini düsündüm. Yapitimin

parmaklarımda sallandigini gören Xururuca'nin hayranligini gözünüzün önüne getirin. Bu düsünceyle harekete geçip, cebimi bilyelerle ve çift olan artist resimleriyle doldurup sokaga firladim. Bilyelerle artist resimlerini, en azindan iki ipek kagidi alabilmek için satacaktim.

Haydi arkadaslar! On kurusa bes bilye. Dükkandan çikmis gibi hepsi de yepyeni.

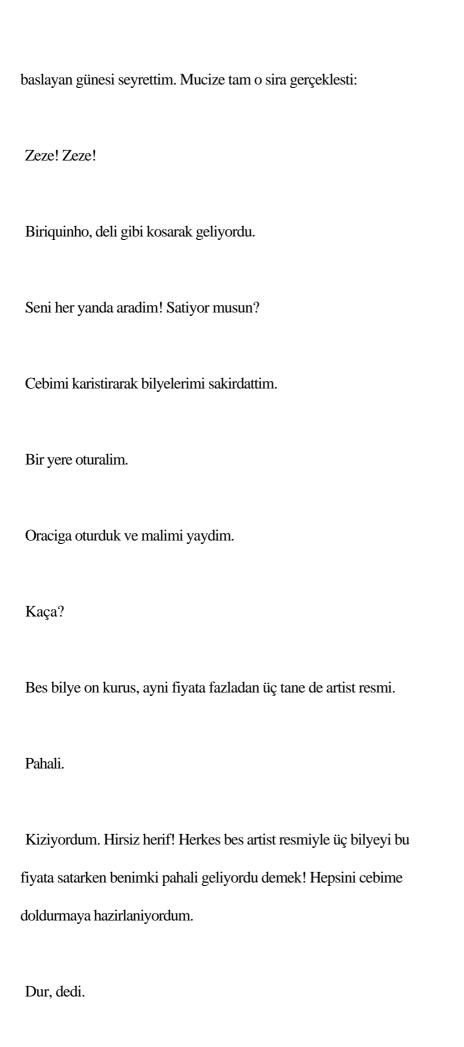
Gelen giden yoktu.

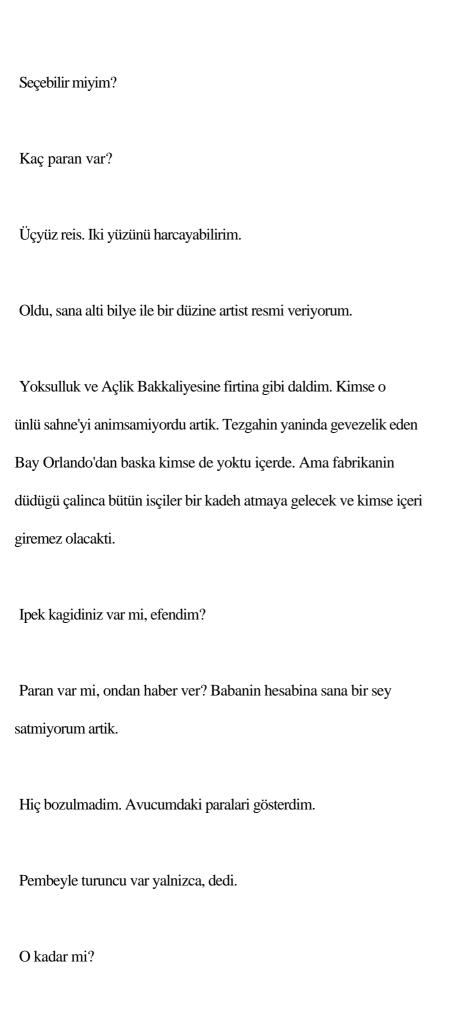
On kurusa on resim. Bayan Lota'nin dükkanından bu fiyata alamazsıniz.

Yine istekli çikmadi. Bütün çocuklar meteliksizdi. Gelisim Sokagini bir bastan ötekine dolasip mallarimi satmaya çalistim. Neredeyse kosarak Baron de Capanema Sokagina gittim, ama oradan da bir sey çikmadi. Dindinha'lara ugrasam, nasil olurdu acaba? Gittim ama, elimdekiler anneannemi ilgilendirmiyordu.

Ne bilye almak istiyorum, ne de artist resmi. Bunlari kendine saklasan iyi edersin. Yoksa yarin bana gelip yine bilye ve artist resmi almak için para istersin.

Kuskusuz, Dindinha'nin parasi yoktu. Yeniden sokaga döndüm ve egilip bacaklarıma baktım. Yolun tozuyla kapliydi. Alçalmaya

Uçurtma zamani neyim var neyim yok yagmaladiniz. Ama önemi yok. Renkleri ne olursa olsun, uçurtmanin havalanmasina engel olmuyor bu.

Uçurtma yapmak için almiyorum ki, balonumu yapacagim.

Dünyanin en güzel balonu olsun istiyorum. Yitirecek zamanim yoktu.

Chico Franco'nun dükkanina kossam çok zaman kaybedecektim.

Oldu, dedim çaresiz.

Simdi durum degismisti. Masanin yanina bir iskemle çektim ve bakmasi için kral Luis'i üzerine çikardim.

Rahat duracagina söz veriyor musun? dedim.

Çok güç birsey yapacagim. Sana da büyüdügünde nasil yapildigini karsiliksiz ögretecegim.

Gece genis adimlarla yaklasiyordu ve ben çalisiyordum. Derken, fabrikanin düdügü öttü. Elimi çabuk tutmaliydim. Jandira tabaklari sofraya yerlestirmeye baslamisti bile. Büyükleri tedirgin etmememiz için bize daha erken yedirmek onun tutkusuydu.

Zeze!.. Luis!..

Sanki dünyanin öbür ucundaymisiz gibi bagiriyordu. Luis'i indirdim.

Sen git, ben de geliyorum, dedim.

Zeze!.. Çabuk gel, yoksa görürsün gününü!

Geliyorum!

Seytan kiz öfkeliydi. Sevgililerinden biriyle kavga etmisti herhalde.

Yolun sonundakiyle mi, yoksa basindakiyle mi acaba?

Simdi de beni geciktirmek istiyormus gibi yapistiricim kurumustu ve un elime yapisiyordu, bu da isimi güçlestirmekteydi. Ablam daha da yüksek sesle bagirmaya koyuldu. Isime devam etmemi saglayacak aydınlık kalmamisti neredeyse.

Zeze!.. Tamam iste. Hapi yutmustum simdi. Öfke içinde geliyordu.

Hizmetçin miyim ben? Hemen yemege gel!

Odaya daldi ve kulaklarima yapisti. Sonra beni, sürükleyip mutfak masasina dogru firlatti. O zaman diklendim:

Yemek yemeyecegim! Yemek yemeyecegim! Yemek yemeyecegim! Balonumu bitirmek istiyorum! Elinden kurtuldum, kosarak isimin basina geçtim. Çilgina döndü. Üzerime çullanacak

yerde masaya yürüdü. Ve o güzel düsüm sona erdi. Yarim kalmis balonum, yirtik kagit parçalarından baska bir sey degildi artik.

Bununla da yetinmeyip (saskinligim o kadar büyüktü ki kendimi savunmak için hiçbir sey yapamadim) kollarımla bacaklarıma yapisti ve beni odanin ortasina firlatti.

Konustugum zaman sözümün dinlenmesini isterim! diye de bagiriyordu.

Seytan dürttü beni de. Isyanim kasirga gibi patladi: Önce basit bir saganakti bu:

Nesin sen biliyor musun? Orospunun tekisin! dedim.

Yüzünü yüzüme yapistirdi. Gözlerinde simsekler çakiyordu.

Bir daha söyle, cesaretin varsa! Heceledim:

Komodinin üzerinden kayisi kapti ve acimadan vurmaya basladi. Döndüm, yüzümü avuçlarima gizledim. Acim öfkemden daha hafif kaliyordu.

O!.. O!.. O...nun kizi!

Durmak bilmiyordu. Bedenim tepeden tirnaga yanmis gibiydi. O sira

Antonio içeri girdi. Beni dövmekten yorulmaya baslayan ablasinin yardimina kostu.

Öldür beni, katil kiz! Cezaevi öcümü alacaktir! dedim.

Ve vuruyor, vuruyordu, öylesine vuruyordu ki, dizüstü düsüp komodine yaslanmistim.

O!.. O!.. O...nun kizi!

Bunun üzerine Totoca yüzüme, gözlerime, burnuma, agzima, özellikle de agzima vurmaya koyuldu. Kurtulusumu, dayak yedigimi isiten Gloria'ya borçluyum. Yakinlarda bir yerdeydi herhalde! Bayan Rosena'yla gevezelik ediyordu belki. Çigliklari isitince yetisti. Kosarak daldi içeri. Gloria'nin sakasi yoktu. Yüzümden akan kani görünce, Totoca'yi yana itti, ablasi olup olmadigina aldirmadan bir tekmede uzaklastirdi Jandira'yi. Gözlerimi açamadan yerde yatiyor ve güçlükle soluk aliyordum. Beni odama tasidi. Aglamiyordum; ama, annemin odasina gizlenen kral Luis, dehsete düsmüstü, hirpalandigimi gördügü için korkunç çigliklar atiyordu.

Gloria köpürmüstü:

Bir gün bu çocugu öldüreceksiniz, olacak sey degil! Kalpsiz canavarlarsiniz!

Beni yatagima yatirmisti ve sik sik kullandigimiz tuzlu su dolu legeni getirmeye kosuyordu. Totoca basi önde, odaya girdi. Gloria onu itti.

Çik disari, alçak!

Ona nasil sövdügünü isitmedin mi?

Bir sey yapmamisti. Siz onu kiskirttiniz. Ben çiktigimda uslu uslu balonunu yapiyordu. Kalp yok sizde. Insan kardesini nasil böyle dövebilir?

Bir yandan da yüzümü temizliyordu. Bir dis parçasi tükürdüm legene. Bu, ortaligi iyice karistirdi.

Bak yaptigina, sefil herif. Baskalariyla dövüsmeye gelince korkuyorsun, hemen onu yardima çagiriyorsun. Pis! Her sabah çekmecene gizledigin sidikli donunla silteni herkese gösterecegim.

Sonra odada kim varsa herkesi, hepsini disari atti ve kapiyi kilitledi.
Ortalik iyice karardigindan isigi yakti. Gömlegimi çikardi,
bedenimdeki morartilarla yara izlerini temizledi:

Aciyor mu, Gum?

Evet. Bu kez çok aciyor.

Çok dikkat ediyorum, benim sevgili afacanim. Kurumasi için bir süre diz çöküp beklemelisin, yoksa giysilerin yapisir ve çok canin acir.

Ama en çok aciyan yerim yüzümdü. Bunca nedensiz kötülük karsisinda yüzüm acidan ve öfkeden yaniyordu. Biraz rahatlar gibi olunca, saçlarimi oksayarak yanima uzandi.

Gördün ya, Godoia! Bir sey yapmamistim. Hakettigim zaman beni dövmelerine aldırmam. Ama bu kez hiçbir sey yapmamistim.

Içini çekti.

En acisi da, balonumun basina gelenler. Ne güzel olacakti. Luis'e sor istersen.

Eminim. Çok çok güzel olacakti. Ama sen merak etme. Yarin Dindinha'lara gidecegiz ve ipek kagidi alacagiz. Dünyanin en güzel balonunu yapmana yardim edecegim. O kadar güzel olacak ki yildizlar bile kiskanacak.

Bosuna zahmet etme, Godoia. En güzeli ilk yapilan balondur. Ilki basarili olmazsa bir daha yapamaz insan ya da yapmak istemez.

Bir gün... bir gün... seni bu evden uzaklara götürecegim.

Oturacagimiz yer...

Arkasi gelmedi. Kuskusuz, Dindinha'nin evini düsünmüstü; ama orada da ayni cehennem vardi. Bunun üzerine düslerimin dünyasina, sekerportakali fidanimin dünyasina girmeye karar verdi.

Seni Tom Mix'le Buck Jones'un çiftligine götürecegim, orada yasayacagiz.

Ama ben Fred Thompson'u daha çok severim.

Öyleyse onunla gideriz.

Ve ikimiz de ne yapacagimizi bilmez durumda birbirimizin kollarinda alçak sesle aglamaya koyulduk...

O kadar çok özledigim halde, iki gün boyunca Portekizliyi görmedim. Okula gitmeme de izin vermediler. Bunca vahsiligi gözler önüne sermek istemiyorlardi. Yüzümün sisi inip dudaklarimin yaralari kabuk baglar baglamaz, hayatimin alisilmis gidisine kavusacaktim. Günlerimi, küçük kardesim Luis'le birlikte, Minguinho'nun yanina oturup konusma istegi duymadan geçiriyordum. Her seyden korkuyordum.

Babam, Jandira'ya söyledigim sözü. Yinelersem dayaktan canimi

çikaracagini açiklamisti. Öyle ki, soluk alacak cesaretim bile yoktu.

En iyisi, sekerportakali fidanimin küçücük gölgesine siginmakti;

Portuga'nin bana verdigi yiginla resme bakmak ve Luis'e sabirla bilye oynamayi ögretmekti.

Kardesim beceriksizdi ama, günün birinde ögrenecekti. Bu süre boyunca duydugum özlem çok büyük oldu. Portuga, yokluguma sasiyordu herhalde. Nerede oturdugumu bilse, gelip bulabilirdi kuskusuz. Onun sesini duymamak büyük eksiklikti benim için. Hadi, Sivrisinek dediginde büyük bir sevgiyle dolan sesini özlüyordum. Yanik yüzünü, her zaman tertemiz olan koyu renk giysisini, çekmeceden yeni çikarilmisa benzeyen yakasi iyice kolalanmis gömlegini, kareli yelegini, hatta çapa biçimi altin kol dügmelerini bile görmemek benim için büyük eksiklikti.

Ama yakinda, çok yakinda iyilesecektim. Çocuklarin yaralari çabuk kabuk baglar. Bana sik sik yineledikleri; evlendiginde geçecek cümlesinde oldugu gibi. Hatta çok daha çabuk.

O aksam babam disari çikmamisti. Uyuyan Luis'den baska evde kimse yoktu. Annemin kentten dönmüs olmasi gerekiyordu ama, bazi haftalar Ingiliz Degirmeninde gece çalismasina kaliyordu; onu ancak pazar günleri görüyorduk. Babamin yaninda kalmaya karar vermistim, böylece azginlik yapmayacaktim. Salincakli koltuga oturmustu, dalgin gözlerle duvara bakiyordu. Her zamanki gibi gömlegi pek temiz degildi. Dostlariyla iskambil oynamaya gitmediyse, kuskusuz parasi olmadigi içindi. Zavalli babam, annemin bütün aileyi beslemek için

çalistigini düsündükçe üzülüyordu herhalde.

Lala, fabrikaya girmisti. Babam için her yanda is aramak ve daha genç birini ariyoruz... karsiligiyla durmadan cesareti kirilarak geri dönmek aci olmaliydi.

Kapinin esigine oturmustum, duvardaki kertenkeleleri sayiyor, arada bir babama bakmak için basimi çeviriyordum. Noel sabahindan beri onu hiç böyle üzgün görmemistim. Kendisi için bir sey yapmaliydim. Sarki söylesem nasil olurdu acaba? Evet, alçak sesle sarki söyleyebilirdim, kuskusuz yalnizliginda onu biraz avuturdu bu. Bildigim bütün sarkilari kafamdan geçirirken, Bay Ariovaldo'dan ögrendigim son sarkiyi animsadim: Tango; becerebildigim en güzel islerden biriydi tango. Hafiften söylemeye basladim:

Çirilçiplak bir kadin isterdim,

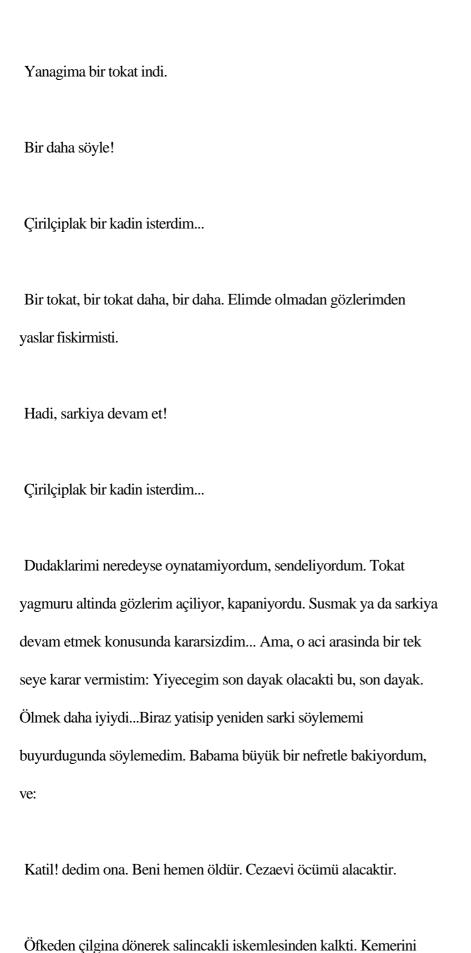
Çirilçiplak isterdim onu...

Gece ayisiginda

Bir kadin bedeni isterdim...

Zeze!

Evet, baba?
Aceleyle yerimden firladim. Babam tangoyu çok sevmis olmaliydi ve gelip yakininda söylememi istiyordu herhalde.
Ne söylüyorsun?
Bastan basladim:
Çirilçiplak bir kadin isterdim
Bunu sana kim ögretti?
Gözlerinde delirmis gibi bulanik bir pirilti vardi. Bay Ariovaldo ögretti.
Sokakta onunla gezmeni istemedigimi daha önce de söyledim sana.
Oysa hiç söylememisti. Sarkici yardimciligi yaptigimdan haberi oldugunu bile sanmiyorum.
Bastan söyle bu sarkiyi.
Çok moda olan bir tango, dedim ve yineledim:
Çirilçiplak bir kadin isterdim

çözdü. İki demir tokasi olan kemerini ve... öfkeden kipkirmizi bir durumda, bana agzina geleni söylemeye koyuldu:

Pis, hayvan, süprüntü, paçavra, babanla böyle konusursun ha!..

Kemer korkunç bir sesle gövdemde sakliyordu. Bedenimin her kösesine çarpan kanca uçlu bin tane parmagi vardi sanki. Tortop oldum ve odanin kösesine yuvarlandim. Beni öldüreceginden emindim. Kurtarmak için içeri giren Gloria'nin sesini isittim. Gloria, benden baska tek sarisin. Kimsenin elini sürmedigi Gloria. Babamin elini tuttu ve kemerin saklamasina engel oldu.

Baba! Baba! Tanri askina beni döv. Ama bu çocugu dövme artik.

Babam kemeri masanin üzerine atti ve elini yüzünde gezdirdi. Kendi haliyle benim halime agliyordu.

Aklim basimdan gitti, dedi. Benimle alay ettigini saniyordum. Benden nefret ettigini saniyordum.

Gloria beni yerden kaldirdiginda bayilmistim. Kendime geldigimde atesten tirtir titriyordum. Annem Gloria basucumdaydilar; bana tatli sözler söylüyorlardi. Odaya bir sürü insan girip çikiyordu. Dindinha'yi bile getirmislerdi. En ufak harekette aci çekiyordum: Daha sonra, doktor çagirmak istediklerini ögrendim, ama çevrede kötü bir etki yapacakti bu.

Gloria bana eliyle hazirladigi bir çorba getirdi, birkaç kasik içirmeye çalisti. Soluk almakta güçlük çekiyordum, yutmam daha da güçtü. Uzun süren bir uykuya daldim, uyandigimda aci hafiflemeye baslamisti. Annem geceyi yanimda geçirdi, sabah hazirlanmak üzere kalkti. Ise gitmesi gerekiyordu. Bana veda etmeye geldiginde boynuna sarildim.

Bir seyin yok, yavrum. Yarin iyileseceksin...

Anne...

Alçak sesle konustum ve bu, herhalde hayata yönelttigim en büyük suçlamaydi:

Anne, benim dogmamam gerekirdi. Balonum gibi olmaliydim.

Hüzünle saçlarimi oksadi.

Herkes, dogmasi gerektigi biçimde dogar, dedi.

Sen de öyle oldun. Ama Zeze, arasira hiç söz dinlemiyorsun...

Tatli ve garip istek. Toparlanmam için bir hafta gerekti. Bezginligim, ne acilardan, ne de yedigim dayaktan geliyordu. Dogrusu, evde bana iyi davranmaya baslamislardi. Bu da olagan degildi aslinda. Ne var ki, bir seyin eksikligini duyuyordum: beni kendime getirecek, belki insanlara, onlarin iyiliklerine inandiracak önemli bir seyin eksikligi. Uslu uslu, canim hiçbir sey istemeden, hemen hemen hep Minguinho'nun yanibasindaydim. Hayata uzaktan bakarak, ilgisizligimde yitip gitmis gibiydim. Yine de küçük kardesimin yanimda olusuna göz yumuyordum. Dügmelerle teleferik oynuyorduk, buna bayiliyor, bütün gününü teleferik vagonlarini indirip çikarmakla geçiriyordu. Ona sonsuz bir sevgiyle bakiyordum, çünkü onun kadar küçükken ben de bu oyunu çok severdim.

Suskunlugum Gloria'yi meraka düsürüyordu. Artist resimlerini, bilye torbami yanima koyuyordu; çogu kez bunlara elimi bile sürmüyordum. Ne sinemaya gitmek istedigim vardi, ne de boyaci sandigimla yola koyulmak. Gerçek olan, acimasiz bir biçimde nedenini bilmeden dayak yiyen küçücük bir hayvan olarak iç yarami bir türlü geçirmeyi basaramadigimdi. Gloria, düslerimin dünyasi konusunda beni sorguya çekiyordu.

Burada degiller. Çok uzaklara gittiler, diye karsilik veriyordum. Elbette, Fred Thompson ve öteki dostlarimdi söz konusu olan. Ama Gloria bendeki degisimi bilmiyordu. Kararimdan haberi yoktu. Gittigim filmleri degistirecektim. Bundan böyle, büyüklerin deyimiyle ask filmleri görmeye gidecektim yalnizca. Öpüsmeli ve herkesin birbirini sevdigi filmlere. Dayak yemekten baska ise yaramayan ben, hiç degilse baskalarinin sevistigini seyredecektim.

Okula dönebildigim gün geldi çatti. Ama okula gitmedim.

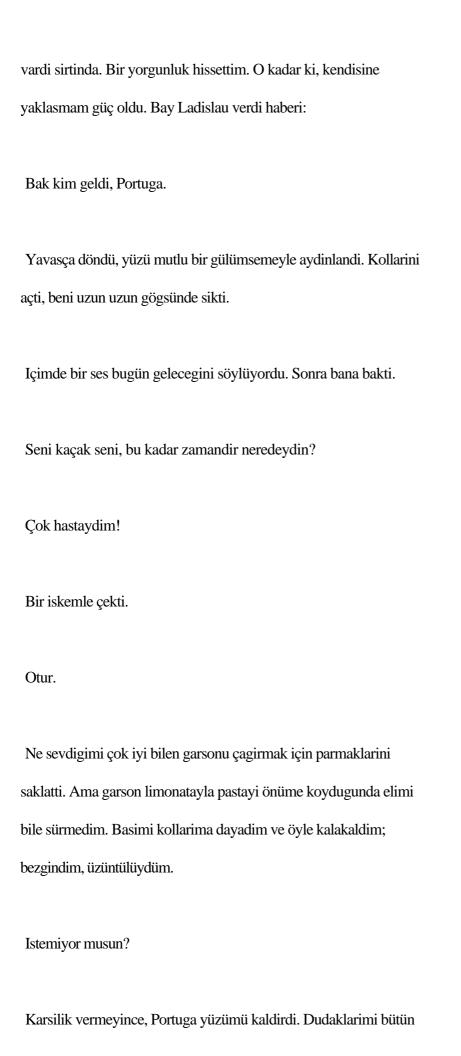
Portuga'nin bir hafta boyunca arabamizla beni beklememesi
gerektigini biliyordum. Elbette, ancak ona haber verebildigim zaman
beni yeniden beklemeye baslayacakti.

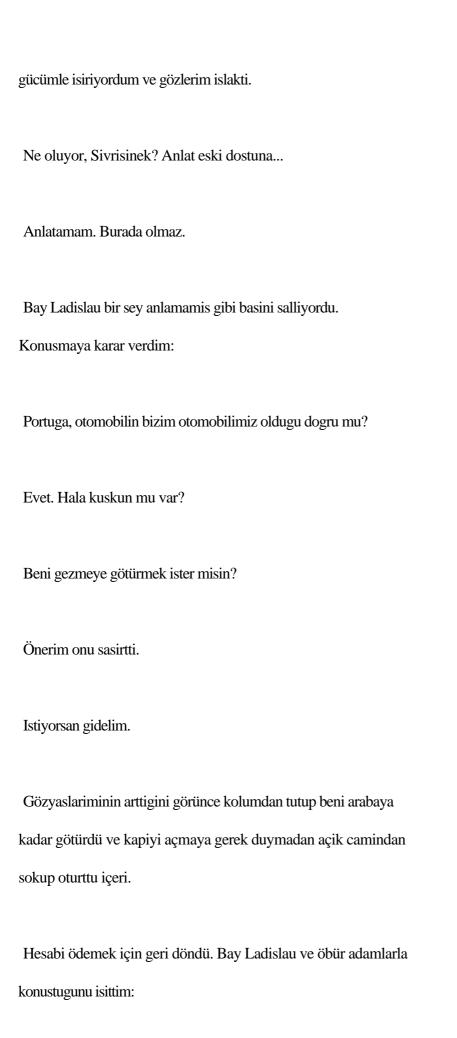
Hasta oldugumu ögrense de, beni görmeye çalismayacakti.

Birbirimize söz vermistik, bir anlasma yapmistik, sirrimizi gizleyecegimiz konusunda ölümüne bir anlasma. Tanri'dan baska kimsenin dostlugumuzu bilmemesi gerekiyordu. Güzel araba, garin karsisinda, pastanenin yaninda durmustu. Bu ilk sevindirici günes isiniydi. Özlemle beslenen yüregim sevinçten hopladi. Dostumu görecektim. Ama ayni anda beni ürperten hos bir düdük sesi garin girisinde çinladi. Mangaratiba'ydi bu. Sert, gururlu, raylarina egemen. Bütün görkemiyle, neredeyse uçarak, vagonlarini birbirine toslatarak geçti. Pencerelerde insanlar vardi ve disari bakiyorlardi. Yolculuk eden bütün kalabalik mutluydu. Küçükken Mangaratiba'nin geçisini seyretmeyi ve ona veda etmeyi severdim; bitip tükenmeyen vagonlar gözden kaybolana dek veda etmeyi. Simdi sira Luis'indi.

Gözlerimi pastanenin masalarında gezdirdim. Evet oradaydi. Içeri giren müsterileri görebilmek için oturdugu son masada. Ama arkasi dönüktü ve ceketsizdi.

Bembeyaz gömleginin kollarini gösteren güzel kareli yelegi

Evinde bu küçügü hiç kimse anlamiyor. Böylesine duyarli bir çocuk görmedim ben.

Dogru söyle, Portuga; bu küçük seytani çok seviyorsun, degil mi?

Sandigindan da çok. Zeki ve harika bir sivrisinek bu.

Arabaya dönüp oturdu.

Nereye gitmek istiyorsun?

Yalnizca buradan uzaklasmak istiyorum. Murundu yoluna kadar gidebiliriz. Yakindir, fazla benzin de gitmez.

Güldü.

Büyüklerin sorunlariyla ugrasmak için daha çok küçük degil misin?

Evdeki yoksulluk o derecedeydi ki, insan erkenden hiçbir seyi çarçur etmemeyi ögreniyordu. Her sey parayla ve pahaliydi. Küçük yolculugumuz boyunca konusmadi. Yatismami bekliyordu. Ama her seyden uzaklastigimizda ve yol yemyesil, nefis bir çayira dönüstügünde arabayi durdurdu, bana bakti ve yeryüzünün geri kalan bölümündeki bütün eksikliklerin yerini dolduran biri iyilikle

gülümsedi.

Portuga, yüzüme bak, burnuma daha dogrusu, yüzüme degil. Evde insan olmadigim, bir hayvan, bir Pinage kizilderilisi sayildigim ve seytanin oglu olduğum söylendiğinde, hayvan gibi burundan ibaret bir suratin var, diyorlar.

Ben yine de yüzüne bakmayi yegliyorum.

Ama iyi bak. Bütün su dayak izlerine bak!

Portekizli'nin gözleri hüzünlü ve kuskulu bir anlama büründü.

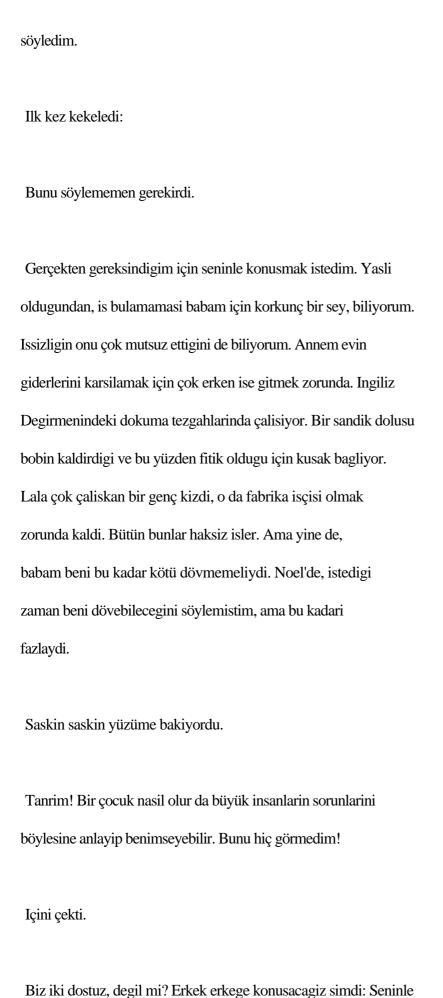
Senin gibi küçük bir çocugu böyle dövmeleri olacak sey degil. Daha alti yasında bile degilsin.

Nedenini biliyorum ben. Bes para etmem. O kadar kötü bir insanim ki, her Noel'de küçük Isa'nin yerine küçük bir seytan doguyor benim için.

Saçma, sen gerçek bir meleksin. Belki biraz hasarisin ama...

Bu saplanti beni yeniden korkutmaya basliyordu.

Öyle kötüyüm ki, dogmamam gerekirdi. Geçen gün anneme de

bazi seyleri görüsmek arasira tüylerimi ürpertse bile yapacagim bunu.
Kabul, haklisin; ama sanirim ablana sövmemen gerekirdi. Hem biliyor
musun, ne olursa olsun sövmemelisin!
Ama ben küçügüm. Öcümü almak için tek yolum bu.
Söylediginin ne anlama geldigini biliyor musun?
Basimla evetledim.
Öyleyse sövmemelisin, sövmemen gerekir.
Bir sessizlik oldu.
Portuga!
Himmm.
Sövmemi sevmiyorsun, degil mi?
Hiç sevmiyorum.
Ölmezsem, bir daha sövmeyecegime söz veriyorum öyleyse.
Çok iyi. Ama nedir bu ölmek hikayesi?

Az sonra anlatacagim. Bir sessizlik oldu. Portekizli düsünceliydi. Bana güvendigine göre bir sey daha ögrenmek istiyordum, dedi. Su ünlü sarkiyi, hani babani kizdiran su tangoyu söylerken sarkinin neler dedigini biliyor muydun? Sana yalan söylemek istemem. Tam bilmiyordum. Her seyi ögrendigim gibi bu sarkiyi da ögrenmistim, müzigi de güzeldi. Ne demek istedigini düsünmeden söyledim. Ama beni öyle kötü dövdü ki, Portuga; öyle kötü dövdü ki. Önemi yok artik. Uzun uzun burnumu çektim. Önemi yok, onu öldürecegim! Ne diyorsun sen, küçük; babami mi öldüreceksin? Evet, yapacagim bunu. Basladim bile. Öldürmek, Buck Jones'un tabancasini alip güm diye patlatmak degil! Hayir. Onu yüregimde öldürecegim, artik sevmeyerek... Ve bir gün

büsbütün ölecek.

Bu küçücük kafada ne büyük bir hayal gücü! Böyle diyordu ve duygulandigini da gizlemiyordu. Ama beni de öldürecegini söylemistin. Baslangiçta söyledim. Sonra, seni baska bir biçimde öldürdüm. Yani, seni yüregimde canlandirarak öldürdüm. Sen sevdigim tek insansin, Portuga. Tek dostumsun. Bana artist resimleri, bilyeler, limonata, pasta aldigin için degil... Yemin ederim gerçegi söylüyorum. Dinle, seni herkes seviyor. Annen, hatta baban, Gloria ablan, kral Luis... Ya sekerportakali fidanin? Onu unuttun mu yoksa? Minguinho adindaki ve... Xururuca. Iyi ya iste!.. Simdi durum eskisi gibi degil, Portuga. Xururuca bir tek çiçek bile veremeyen basit bir portakal agaci... Gerçek bu... Ama sen öyle degilsin. Dostumsun, bunun için yakinda yalnız sana kalacak olan

otomobilimizde dolasmamizi istedim. Sana veda etmeye geldim.

Veda mi?

Öyle. Görüyorsun, bes para etmeyen biriyim; dayak yemekten ve kulaklarimin çekilmesinden biktim. Bir fazla bogazdan kurtaracagim onlari...

Girtlagimda acili bir dügüm hissetmeye basliyordum. Geri kalani söylemek için büyük cesarete ihtiyacim vardi.

Kaçacak misin? dedi.

Hayir. Bütün hafta bunu düsündüm. Bu gece kendimi Mangaratiba'nin altina atacagim.

Bir sey söylemedi. Beni bütün gücüyle kollarında sikti ve baska kimsenin bilmedigi bir biçimde avuttu.

Hayir. Tanri askina bunu söyleme. Önünde güzel bir hayat var. Bu zeka ve hayal gücüyle... Bir daha ne böyle düsünmeni, ne de söylemeni istiyorum bunu! Ya ben?.. Beni sevmiyor musun? Beni gerçekten seviyorsan ve eger yalan söylemiyorsan, bir daha böyle konusmaman gerekir.

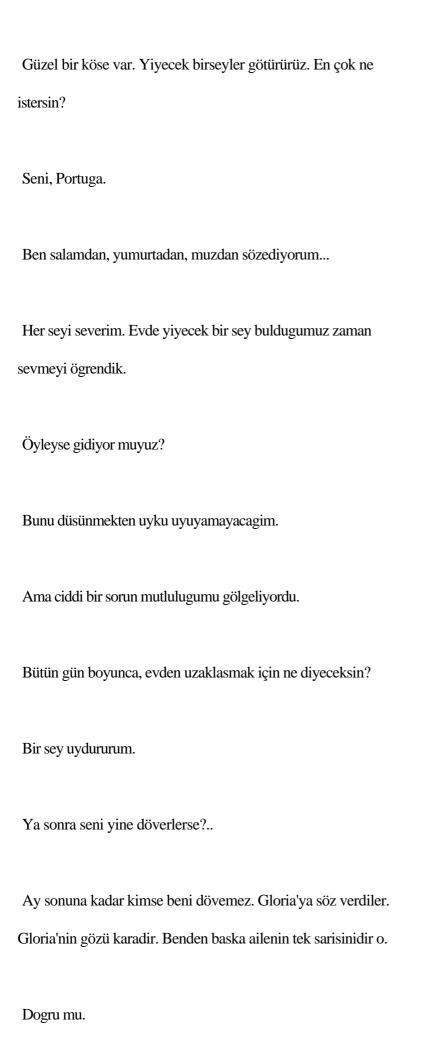
Benden uzaklasti ve gözlerimin içine baktı. Elinin tersiyle yaslarimi sildi.

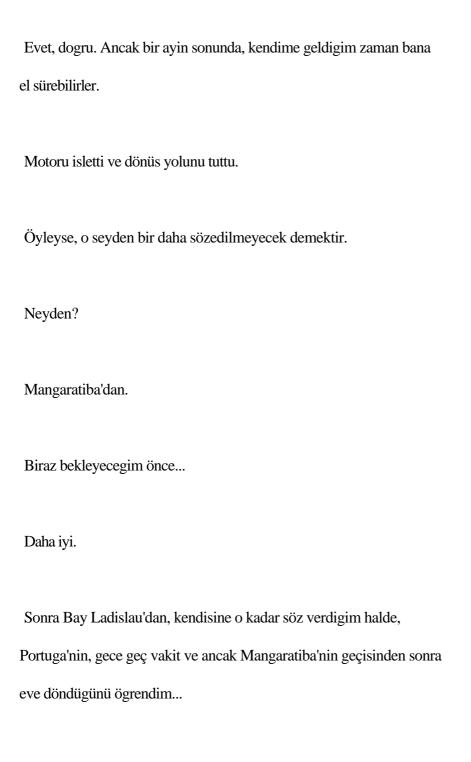
Seni çok seviyorum, Sivrisinek. Sandigindan da çok. Hadi, gülümse. Itiraflarimda biraz rahatlamistim, gülümsedim. Bütün bunlar geçecek. Yakinda uçurtmalarınla sokagin hakimi, bilyelerin krali, Buck Jones kadar güçlü bir kovboy olacaksin... Öte yandan, baska bir sey de düsündüm. Ögrenmek ister misin? Evet. Cumartesi günü Encantado'ya, kizimi görmeye gitmeyecegim. Kocasiyla Paqueta'da birkaç gün geçirecek. Hava güzel olduğundan, Guandu'da balik tutmayi düsündüm. Benimle gelecek bir dostum olmadigindan, sen aklima geldin. Gözlerim parladi.

Karsilik yerine yanagimi onun sakalli yanagina dayadim, kollarimi boynuna doladim ve bütün gücümle siktim. Mutluyduk, bütün trajedi uzaklasmisti.

Elbette, istersen... Gelmek zorunda degilsin ama.

Götürür müsün beni?

Güzel bir yoldan geçtik. Yol ne asfaltlanmisti, ne de parke tasi döseliydi. Ama iki yani agaçlar ve çayirlarla kapliydi, harika bir yerdi. Günes ve masmavi gökyüzü de cabasi. Bir gün Dindinha bana, sevincin yürekte isildayan bir günes olduğunu söylemis, günesin her seyi mutlulukla aydınlattiğini belirtmisti. Bu doğruysa, benim iç

günesim de simdi her seyi güzellestiriyordu...

Yiginla seyden sözederken, otomobil acelesiz kaymakta ve konusmamizi dinlemek ister gibiydi.

Demek, benimle birlikteyken çok uslusun. Ögretmeninle de... Neydi adi?

Bayan Cecilia Paim. Biliyor musun, gözünün üzerinde beyaz bir leke var.

Bayan Cecilia Paim sinifta olmadigin zamanlar bütün bu yaramazliklari yaptigina inanmiyor demek! Gloria ve küçük kardesine karsi da iyisin. Öyleyse neden degisiyorsun böyle ikide bir?

Bilmiyorum. Tek bildigim, yaptigim her hareketin kötü sonuçlar verdigidir. Bütün sokak, oynadigim kötü oyunlardan haberli. Sanki seytan alçak sesle bana birtakim kötülükler fisildiyor. Böyle olmasa, bunca azginligi yapamazmisim. Edmunda Dayim böyle söyledi. Bir keresinde o zavalli ihtiyara da ne yaptim biliyor musun? Sana hiç anlatmadim mi?

En az alti ay önce oldu. Kuzeyden ona bir hamak gelmisti, çok hosnuttu hayatindan. Içine uzanip sallanmama izin vermiyordu, o... çocugu.

Ne dedin?

Tamam, tamam! Namussuz, üzerinde kestirdikten sonra hamagi çözüyor ve koltugunun altında götürüyordu. Sanki hamagini yiyecekmisim gibi! Bunun üzerine, bir gün Dindinha'lara gittim. Dindinha içeri girdigimi görmedi. Gazetelerdeki ilanlari okumak için gözlüklerini takmis olmaliydi. Evin çevresini dolandim ve hintarmutlarina baktim; bir sey bulamadim. Derken hamaginda horlayan Edmundo Dayiyi farkettim. Hamagi, çitle bir portakal agacinin arasina asmisti. Agzi aralikti, bir domuz gibi horluyordu. Gazetesi yere düsmüstü. O ara seytan kulagima bir sey fisildadi ve cebimde bir kibrit kutusu bulundugunu hatirladim. Bir parça gazete yirttim ve öbür yapraklardan da küçük bir küme yaptim, tutusturdum. Alevler, seyinin altında belirince...

Duraladim ve ciddi ciddi sordum: Portuga, kiç diyebilir miyim?

Himmm, pek hos degil, bunu sik sik söylememek gerekir?

O zaman, insan kiç demek istediginde ne söyleyebilir?

Kaide.

Nasil? Bu zor sözcügü mü ögrenmem gerekiyor?

Kaide. Ka-i-de.

Peki, kiçinin kaidesinin altında kagitlar yanmaya baslayınca kosarak kaçtım, bahçe kapisindan disari firladim ve çitteki küçük bir delikten olup bitenlere baktım. Derken büyük bir haykiris isittim. Ihtiyar havaya firladi ve hamagi kaldırdı. Dindinha yetisti, üstelik onu azarladı da: Hamaginda sigara içmemeni söylemekten dilimde tüy bitti. Yanik gazeteyi görünce de, bunu daha okumamis oldugundan yakindi.

Portekizli kahkahalarla gülüyordu; onu neseli gördügüm için sevinçliydim.

Seni dövdüler mi?

Bir sey anlamadilar. Olayi yalniz Xururuca'ya anlattim. Beni yakalasalar keserlerdi seyimi...

Neyini keserlerdi?

Canim, hadim ederlerdi iste.

Yeniden gülmeye koyuldu ve yola bakarak ilerlemeye devam ettik.

Otomobil sari bir toz kaldiriyordu. Birseyler düsünmekteydim.

Portuga, bana yalan söylemedin, degil mi?

Hangi konuda, Sivrisinek?

Hiç kimseden, kaidesine bir tekme yedi, sözlerini duymadim da...

Yalniz senden isittim bunu.

Yine güldü.

Felaketsin. Ben de pek söylemem bunu. Unut kaideyi, yerine popo'yu kullan. Ama konuyu degistirelim artik, yoksa sonunda sana verecek karsilik bulamayacagim.

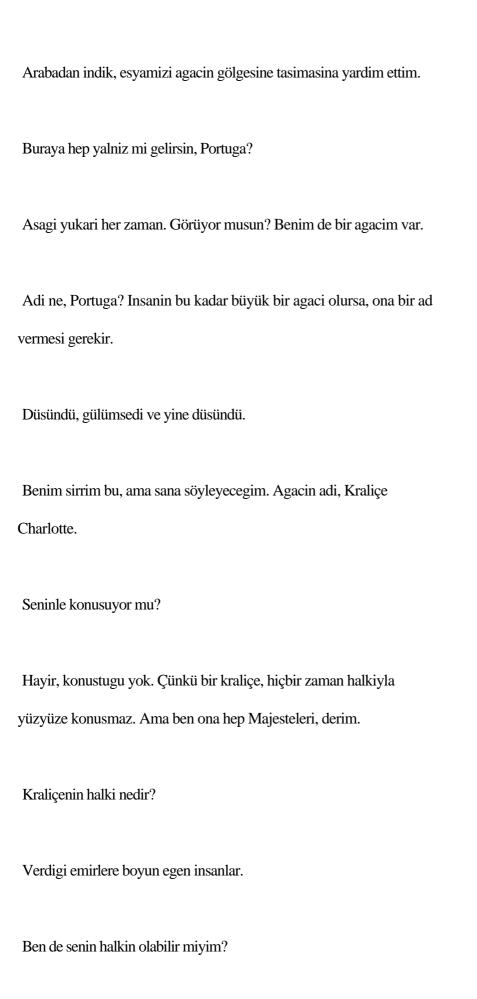
Çevrene bak, bütün su koca agaçlara. Irmaga yaklasiyoruz.

Saga sapti ve bir patikaya girdi. Otomobil ilerliyor, ilerliyordu. Bir açikligin orta yerinde durdu. Koca koca kökleri disari firlamis, çok yüksek bir agaç vardi burada. Sevinçten ellerimi çirptim.

Ne güzel! Ne hos bir yer! Buck Jones'u gördügümde, ovalarıyla çayırlarının, bizim bu yerimizin yarisi kadar bile güzel olmadigini söyleyecegim.

Ellerini saçlarımda gezdirdi.

Iste seni böyle görmek istiyorum. Kafanda örümcek aglariyla degil de tatli hayallerle yasarken...

Otlari bile kimildatan neseli bir kahkaha atti.

Hayir, çünkü ben kral degilim, emir vermiyorum. Senden birtakim seyler istiyorum yalnızca.

Ama kral olabilirsin. Kral olmak için gerekli her seyin var. Krallar da senin kadar iridir. Kupanin, maçanin, sinegin, karonun krali, iskambil kagitlarındaki bütün krallar senin kadar güzeldir, Portuga.

Hadi, hadi, isbasina. Yoksa, bu gevezeligin sonunda bir tek balik bile avlayamayacagiz.

Bir oltayla, solucan dolu bir konserve kutusu aldı, pabuçlarini çikardi ve yelegini çikarip kenara koydu. Yeleksiz daha da sismandı. Irmagi gösterdi.

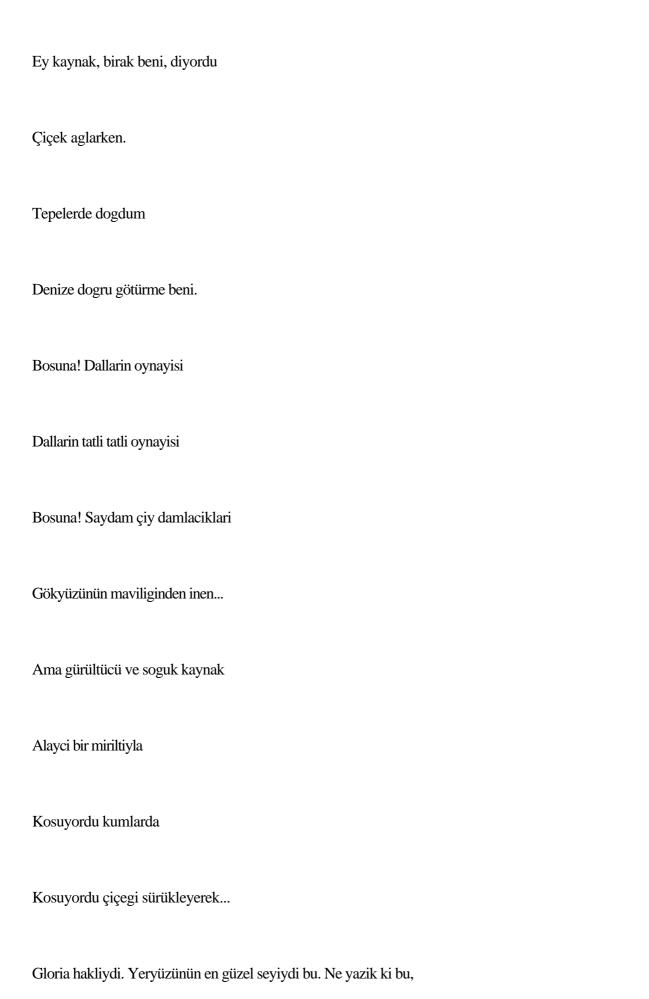
Surada oynayabilirsin, sigdir. Ama öbür yana gitme, su çok derinlesir orada. Simdi balik avlayacagim. Benimle kalmak istersen konusmamalisin, sonra baliklar kaçabilir.

Onu balik aviyla basbasa biraktim ve dolasmaya çiktim; yeni kesiflerde bulunmaya. Ne kadar güzeldi irmagin bu kösesi.

Ayaklarimi suya soktum ve her yanda yiginla küçük kurbaga gördüm.

Kuma, çakil taslarina, akintinin sürükledigi yapraklara baktim.

Gloria'yi düsündüm. O söylerdi:

siirin yasadigini gördügümü ona anlatamazdim. Bir çiçek degil, küçük yapraklardi agaçlardan dökülen ve denize dogru giden. Irmak, bu irmak da denize dogru gidiyor muydu acaba? Portuga'ya sorabilirdim bunu. Hayir, balik avina engel olurdum sonra. Ama balik avinin sonucu iki küçük çirçirdi, bunlari yakaladigina yaniyordu insan. Günes iyice yükselmisti. Hayatla oynayip gevezelik etmekten yüzüm kipkirmiziydi. O sira Portuga yaklasti ve bana seslendi. Keçi yavrusu gibi hoplaya ziplaya kosarak yanina gittim.

Les gibisin, Sivrisinek, dedi.

Oynadim durdum. Yere yattim. Suda eglendim.

Yemek yiyecegiz. Ama böyle, domuz yavrusu gibi pislik içindeyken yiyemezsin. Hadi, soyun ve suyun alçak oldugu yerde dal.

Dedigini yapmak istemiyordum, kararsiz duruyordum.

Yüzme bilmiyorum.

Önemi yok bunun. Hadi, ben yakinindayim.

Yerimden kimildayamiyordum. Onun görmesini istemiyordum.

Önümde soyunmaktan utandigini söyleyecek degilsin herhalde.

Hayir. Bu degil de...

Eee?

Baska çarem yoktu, arkami döndüm ve giysilerimi çikarmaya basladim; önce gömlegimi, sonra bez askilarla tutturulmus pantolonumu. Her seyi yere attim ve yalvarircasina döndüm ona. Hiçbir sey söylemedi, ama gözleri dehset ve isyanla doluydu. Yedigim dayaklardan kalan izleri, yaralari ve kabuklari görmesini hiç istemezdim, ama gördü.

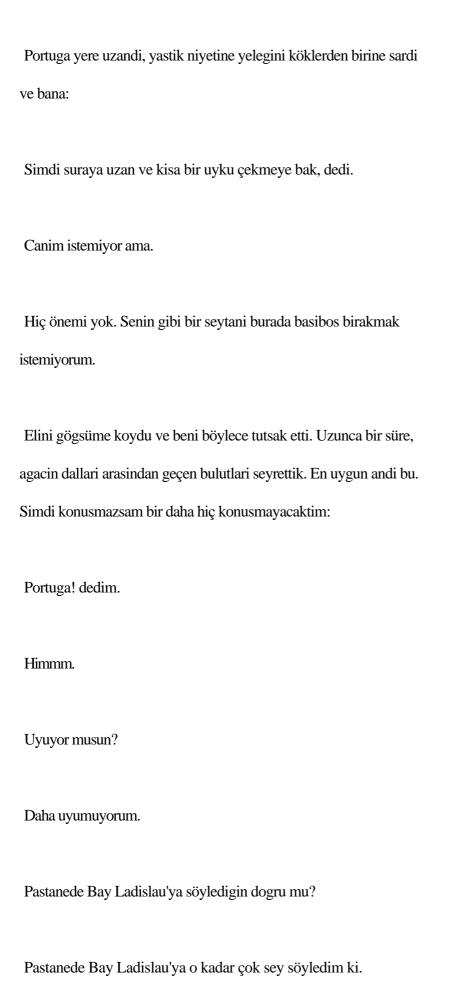
Canin aciyacaksa suya girme, diye mirildandi.

Artik acimiyor.

Yumurta, salam, ekmek ve çok sevdigim muzlu pasta yedik. Irmak suyu içtik ve Kraliçe Charlotte'un altına döndük. Portekizli oturmak üzereyken ona beklemesini isaret ettim. Elim gögsümde, agaci selamladim.

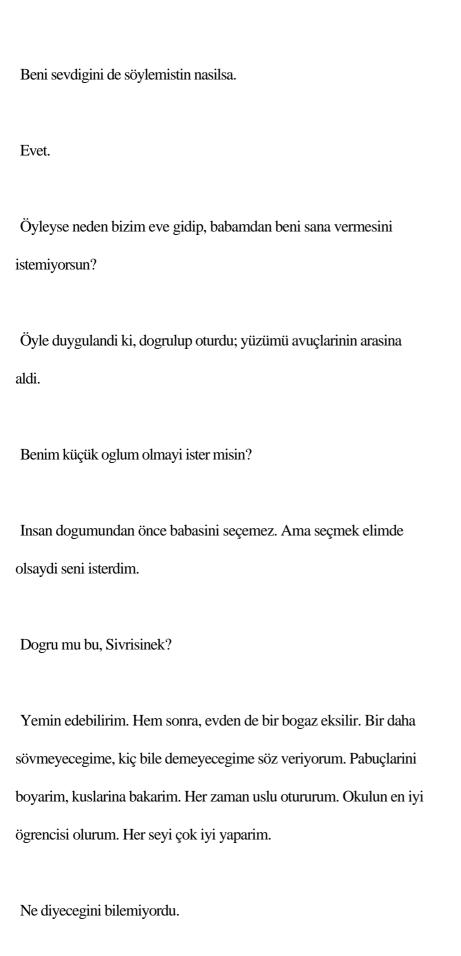
Majesteleri, halkinizdan Manuel Valadares ve Pinage ulusunun en büyük savasçisi... Efendimizin gölgeleri altına oturacagiz.

Ve sonra gülerek oturduk.

Benimle ilgili. Isittim de, otomobilden
Ne isittin?
Beni çok sevdigini.
Elbette ki seni seviyorum. Ne olmus?
Bunun üzerine kollarindan kurtulmadan ona döndüm. Aralik
gözlerine diktim bakislarimi. Böyleyken yüzü daha da büyüktü, bir
krala daha çok benziyordu.
Beni gerçekten sevip sevmedigini ögrenmek istiyordum da.
Elbette seviyorum, koca sersem.
Sözlerini kanitlamak için beni daha da güçlü sikti.
Iyi düsündüm. Bir tek Encantado'daki kizin var, degil mi?
Evet.
Torunun olmadigini da söylemistin bana, degil mi?

Evet.

Beni alabilsen, evde herkes sevinçten çilgina dönerdi. Onlar için büyük bir rahatlik olurdu bu. Antonio ve Gloria'nin arasında bir kizkardesim var, Kuzey'de bir yere verdiler. Okumak ve önemli biri olmak için çok zengin bir kuzenimizin yanına gitti...

Sessizlik sürüp gidiyordu. Gözleri yaslarla dolmustu.

Beni vermek istemezlerse satin alabilirsin. Babamin hiç parasi yok.

Beni satacagindan eminim. Çok para isterse, Bay Jacob'un dükkaninda müsterilerine yaptigi gibi birkaç taksitte ödersin...

Karsilik vermedigini görünce yeniden yanına uzandım, o da uzandı, gözleri yas içindeydi.

Biliyor musun, seni aglatmak istemiyordum...

Hafif hafif saçlarimi oksadi.

Bu degil, çocugum, sorun bu degil. Basit bir oyunla hayat degistirilemez. Ama simdi baska bir sey önerecegim sana. Seni ailenden, ananla babandan büsbütün çekip alamam. Bunu yapmayi çok istedigim halde. Hakkim yok çünkü. Ama simdiye kadar seni bir ogul gibi seven ben, bundan böyle, gerçekten oglummussun gibi davranacagim sana.

Sevinçle yerimde dogruldum.

Dogru mu, Portuga? Yemin edebilirim, senin her zaman dedigin gibi. Pek seyrek ve yalnızca aile içindekilere yaptığım bir seyi yaptım; o iyilik dolu koca yüzünü öptüm... Sevgiyi olusturan ufak tefek seyler Ve hiçbiri konusmuyordu, hem de üstlerine bile binemiyordun demek, Portuga? Evet. Oysa çocuktun, degil mi? Evet. Ama bütün çocuklarda sendeki gibi agaçlari anlama talihi yoktur. Hem bütün agaçlar da konusmayi sevmez. Sevgiyle güldü ve devam etti:

Gerçek agaç degildi bunlar, asmaydi. Sen sormadan anlatayim bari:
Asmalar, üzüm agaçlaridir. Sarmasik gibi tirmanan bir çesit büyük
bagdir bunlar. Bagbozumu zamani çok güzel olurlar (nasil oldugunu
bana anlatti) ve üzümü ezerek yapilan sarap (yeniden anlatti)...
Konustukça, bana pek çok seyi en iyi biçimde anlatmayi basariyordu.

Edmundo Dayi kadar iyiydi.
Daha çok anlat, dedim.
Hosuna gidiyor mu?
Çok. Elimden gelse, seninle sekiz yüz elli iki bin kilometre hiç durmadan konusurdum.
Bu kadar yola nasil benzin yetistiririz?
Gider gibi yapariz.
Sonra bana, kisin kuruyup samana dönüsen otlari ve peynirin nasil yapildigini anlatti. Piynir diyordu. Sözcükleri degistiriyordu
konusurken, ama bunu daha da güzel buluyordum. Sustu, derinden bir
iç çekti.
Yakin gelecekte oraya dönmek isterim. Sakin, tatli bir yerde
yasliligimi beklemek isterim. Monreal yakininda, Folhadela'da, o
güzelim Tras-os-Montes'imde.
Genis yüzü daha gergin ve hep piril piril oldugu halde, Portuga' nin
babamdan daha yasli oldugunu o güne kadar farketmemistim. Garip

bir sey oldu duygularimda.

Ciddi mi konusuyorsun?
O zaman sezdi hayal kirikligimi.
Aptal, buna daha çok zaman var. Belki oraya hayatimda bir daha dönmeyecegim.
Ya ben? Istedigim gibi olmam için o kadar ugrastim!
Elimde olmadan, gözlerim yaslarla dolmustu.
Bazan benim de hayal kurabilecegimi kabul etmelisin.
Ama hayalinde bana yer vermedin.
Keyifle güldü.
Ben sana bütün hayallerimde yer veriyorum. Portuga. Tom Mix ve
Fred Thompson'la yemyesil genis çayirlara dogru yola çiktigimda,
fazla yorulmadan yolculuk edebilmen için sana bir posta arabasi
tuttum. Gittigim bütün yerlerde sen de varsin.
Zaman zaman, okulda kapiya bakiyorum ve senin görünüp bana
günaydin diyecegini düsünüyorum

Tanrim! Hiç bu kadar sevgiye susamis bir küçük yürek görmedim...
Ama biliyor musun, bana bu kadar baglanman dogru degil.

Minguinho'ya anlattiklarim bunlardi iste. Minguinho benden de beter bir gevezeydi.

Dogru bu. Xururuca; babam oldugundan beri çocuklarina kanat geren bir ana kus gibi. Bütün yaptiklarimi begeniyor. Ama kendine göre begeniyor. Bu çocuk çok yükselecek, diyen ötekiler gibi degil. Yükselecegim, ama Bangu'dan hiç çiktigim yok.

Minguinho'ya sevgiyle bakiyordum. Sevginin ne oldugunu gerçekten kesfedeli beri, bütün sevdiklerimi sevgiye boguyordum.

Biliyor musun, Minguinho; oniki çocugum ve ardından bir oniki çocugum daha olsun istiyorum, anladın mi? Ilk onikisi hep çocuk kalacak; kimse de onlari dövmeyecek. Ötekiler büyük insanlar olacaklar.

Onlara soracagim: Ne is tutmak istiyorsun, yavrum? Oduncu mu olmak istiyorsun? Peki, iste sana baltayla kareli gömlek. Sen bir sirkte hayvan egiticisi mi olmak istiyorsun? Peki, iste sana kirbaç ve giysi...

Iyi ama, Noel'de bu kadar çocukla ne yapacaksin?

Ah su Minguinho! Böyle bir anda hiç insanin sözü kesilir mi?..

Noel'de çok param olacak. Bir kamyon dolusu kestane ve findik alacagim. Bol bol ceviz, incir ve kuru üzüm. O kadar çok oyuncaklari olacak ki, baskalarina verecekler; yoksul komsu çocuklarina dagitacaklar... Simdiden sonra zengin olacagim; piyangoda kazanmak istedigim büyük ikramiyeden de çok param olacak.

Minguinho'ya meydan okurcasina baktim, böylece sözümü kesmesini basina kakmis oluyordum.

Birak da arkasini anlatayim. Daha çok çocuk var. Peki, sen kovboy olmak mi istiyorsun oglum? Iste sana eyer ve kement. Mangaratiba'nin makinisti mi olmak istiyorsun? Iste sana kasketle düdük...

Düdük niçin, Zeze? Tek basına konusmaktan kafayi üsütüyorsun.

Totoca gelmis yanima oturmustu. Dostça bir gülümsemeyle, seritler ve bira kapaklariyla süslü seker portakalı fidanimi seyrediyordu. Bir istedigi vardi.

Zeze, bana dörtyüz reis borç verir misin?

Hayir.

Ama bu kadar paran var, degil mi?

Var.
Nedenini bile sormadan bana bu parayi borç vermeyecegini söylüyorsun, degil mi?
Tras-os-Montes'e gidebilmek için çok zengin olmak istiyorum.
Bu da nesi simdi?
Söylemem.
Öyleyse kendine sakla.
Kendime sakliyorum ve sana dörtyüz reis borç vermiyorum.
Sen siçan gibi beceriklisin, iyi nisanlarsin. Yarin bilye oynar satabilecegin kadarini kazanirsin. Birkaç dakikada da dörtyüz reis'ini geri alabilirsin.
Yine de sana dört yüz reis borç vermememe engel degil bu. Benimle kavga etmeye de kalkma. Uslu uslu oturmak istiyorum, kimseyle ilgilendigim yok.
Kavga etmek istemiyorum. Ama sen benim en sevdigim

kardesimsin: Ve simdi kalpsiz bir canavar olmussun...

Ben canavar degilim. Kalpsiz bir magara adamiyim.

Ne?..

Bir magara adami.... Edmundo Dayi bana bir dergideki fotografini gösterdi. Elinde kalin bir sopasiyla killi bir adamdi fotograftaki.

Magara adami, dünyanin ilk çaglarinda yasayan, magaralarda oturan, sey magaralarinda, Nem... Nem... Nem bilmemne iste. Adini ezberleyemedim, çünkü yabanci ve çok karisik bir addi.

Edmunda Dayinin, kafana bu kadar saçmalik sokmamasi gerekir.

Hadi, veriyor musun parayi?

Bilmem bu kadar param var mi?

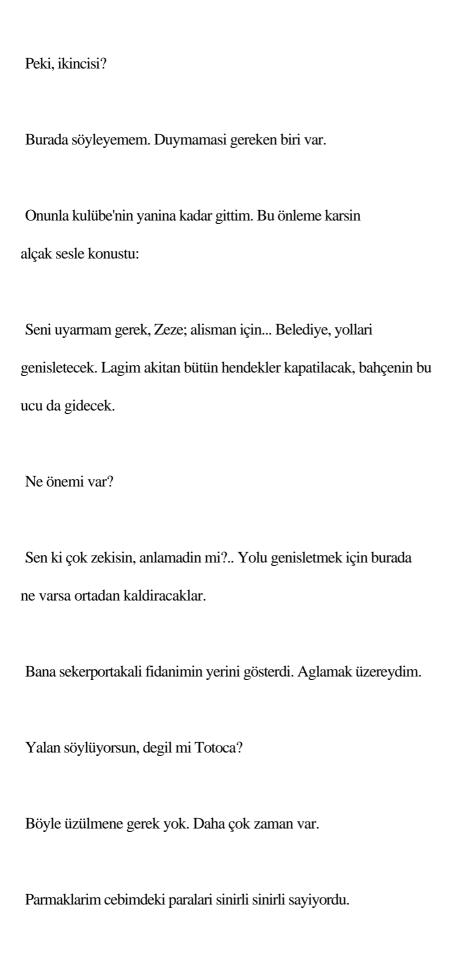
Pissssik!.. Pabuç boyamaya çiktigimizda sen bir sey kazanamadigin zaman, ben kazancimi ikiye bölmüyor muyum, Zeze? Yoruldugun zaman sandigini tasimiyor muyum?

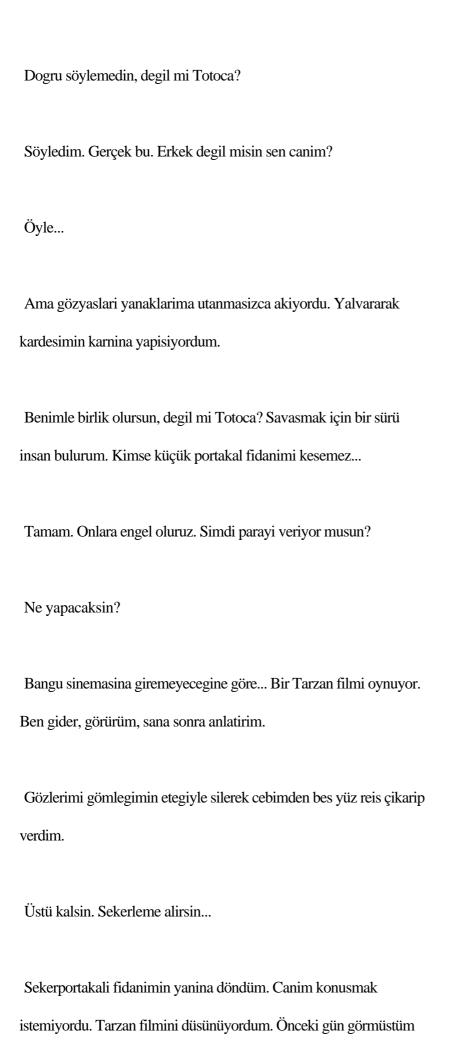
Dogruydu. Totoca bana çok seyrek kötü davranirdi. Sonunda bu parayi ona borç verecegimi biliyordum.

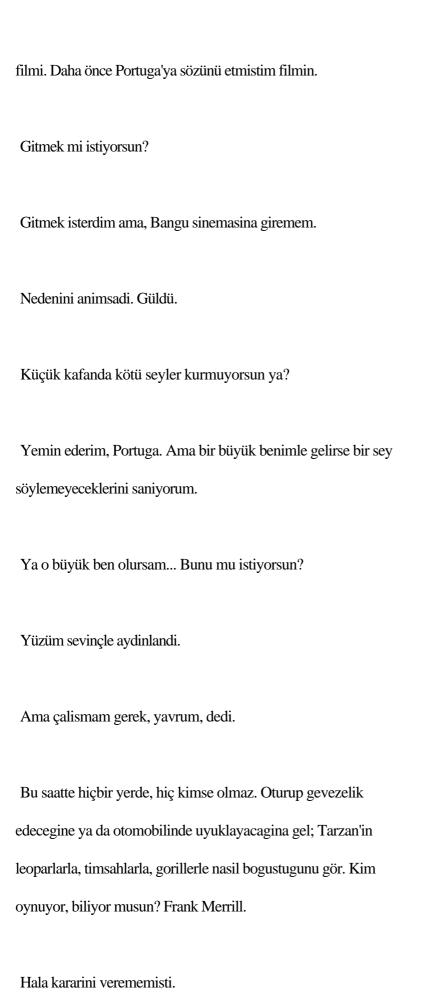
Verirsen, sana iki harika sey anlatirim, dedi.

Ses çikarmadim.
Portakal fidaninin, benim demirhindi agacimdan çok daha güzel oldugunu da söylerim.
Söyler misin bunu?
Söyledim bile.
Elimi cebime attim ve bozukluklari salladim.
Ya öbür iki sey?
Biliyor musun, Zeze, yoksullugumuz artik sona erecek. Babam,
Santo Aleixo fabrikasinda idare amirligi buldu: Yeniden zengin
olacagiz. Sevinmedin mi?
Elbette. Babam adina sevindim. Ama Bangu'dan ayrilmak
istemiyorum. Dindinha'yla kalirim. Buradan ancak Tras-os-Montes'e
gitmek için ayrilirim
Anliyorum. Bizimle gelmektense Dindinha'yla kalmayi ve her ay bir
müshil almayi yegliyorsun, öyle mi?

Evet, ama nedenini hiçbir zaman ögrenemeyeceksin...

Sen küçük bir seytansin. Her seye bir kulp buluyorsun.

Saat daha iki. Nasilsa çok zenginsin, Portuga. Bugün de çalisma.

Peki, gidelim. Ama yürüyerek gidecegiz. Arabayi oldugu yerde birakacagim.

Ve sinemaya gittik. Ama gisedeki genç kiz beni bir yil süreyle sinemaya sokmamak için kesin emir aldığını söyledi.

Sorumlulugunu ben üstleniyorum. Eskidendi o, simdi uslandi, dedi Portuga.

Kiz bana bakti, gülümsedim. Parmaklarimin ucuna bir öpücük kondurdum ve ona dogru üfledim.

Bana bak, Zeze, yaramazlik yaparsan isimden olurum, dedi.

Minguinho'ya anlatmak istemedigim buydu. Ama fazla dayanamadim ve sonunda ona anlattim. Mangaratiba Ögretmenimiz Cecilia Paim, bir cümle, ama kendi buldugu bir cümleyi yazmak için karatahtaya gelmek isteyen olup olmadigini sorunca, hiçbir ögrenci yerinden kimildamadi. Ben bir sey düsündüm ve parmagimi kaldirdim.

Gelmek mi istiyorsun, Zeze?

Siramdan çiktim, onun sözleriyle gururlanarak karatahtaya yürüdüm:

Gördünüz mü! Sinifin en küçügü! dedi.

Karatahtanin yarisina bile yetisemiyordum. Tebesiri aldim, asagilarda bir yere özenle yazdim:

Birkaç gün sonra tatile gidecegiz.

Yanlis olup olmadigini anlamak için ona bakiyordum.

Gülümsüyordu, hosnuttu. Ve masanin üzerinde bos bir bardak vardi.
Bos, ama onun söyledigine göre içinde her zaman hayali bir gül
bulunan bardak. Belki Bayan Cecilia Paim çirkin oldugu için kimse

ona çiçek getirmiyordu. Yine de basarımdan hosnut, sırama döndüm.

Ayrıca, tatile girdigimizde Portuga'yla birçok gezinti yapacagim için de sevinçliydim. Daha sonra baskaları da birtakim cümleler yazmaya karar verdiler. Ama kahraman bendim.

O sirada biri sinifa girmek için izin istedi. Geç kalanlardandi bu.

Jeronimo'ydu. Çok telasli geldi ve tam arkama oturdu. Kitaplarini gürültüyle birakti ve yanındakilere bir sey anlattı. Dikkat etmedim.

Bilgin olmak için iyi çalismaya kararlıydım. Ama alçak sesle yapılan

konusmanin bir sözcügü dikkatimi çekti.
Jeronimo, Mangaratiba'dan sözediyordu.
Otomobile mi çarpmis?
Evet, Bay Manuel Valadares'in büyük otomobiline.
Elim ayagim kesildi, arkaya döndüm.
Ne diyorsun?
Mangaratiba, Kizilderililer Sokagi'ndaki geçitte Portekizli'nin arabasina çarpmis. Bunun için geç kaldim. Tren, otomobili paramparça etmis. Orasi insandan geçilmiyor. Realengo itfaiyecilerini bile çagirmislar.
Soguk terler dökmeye baslamistim; gözlerim bugulanmisti. Jeronimo yanındakinin sorularına karsilik vermeye devam ediyordu:
Ölüp ölmedigini bilmiyorum. Çocukların yaklasmasına izin vermiyorlardi.
Farkina varmadan ayaga kalktim. Bir kusma istegi içimi buruyordu,
bedenim soguk bir terle kapliydi. Siramdan çiktim, kapiya dogru

yürüdüm. Herhalde bembeyaz kesilen suratimdan ürküp yanima

yaklasan Bayan Cecilia Paim'in yüzünü bile farketmedim.

Ne var, Zeze?

Ama karsilik verecek durumda degildim. Gözlerim yaslarla doluyordu. Sonra iyice aklim basimdan gitti, kosmaya basladim ve müdirenin odasina ugramayi bile düsünmeden kosmayi sürdürdüm. Sokaga çiktim, Rio-Sao Paulo yolunu unuttum, her seyi unuttum. Kosmaktan, kosmaktan ve oraya varmaktan baska sey düsünmüyordum. Yüregim, midemden de çok agriyordu. Hiç durmadan, Kizilderililer Sokagi boyunca kostum. Pastanenin önüne vardim. Jeronimo'nun yalan söyleyip söylemedigini anlamak için arabalara bir gözattim. Evet, bizim arabamiz yoktu. Bir inilti koyverdim ve yeniden kosmaya basladim. Bay Ladislau'nun güçlü kollari beni durdurdu.

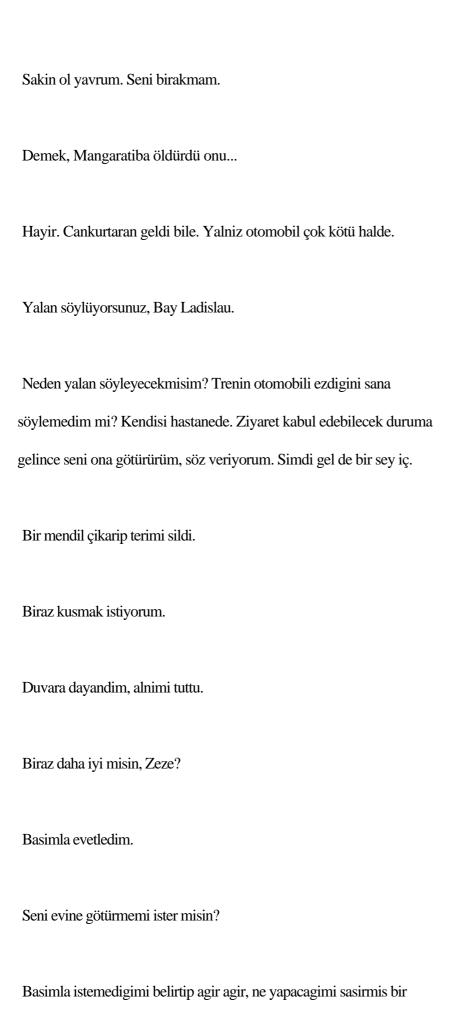
Nereye gidiyorsun, Zeze?

Gözlerimden yagmur gibi yas akiyordu.

Oraya gidiyorum.

Gitmemelisin.

Kollarindan kurtulamadan deli gibi debelendim.

halde uzaklastim. Bütün gerçegi biliyordum. Mangaratiba asla bagislamazdi. Trenlerin en güçlüsüydü. Iki kez daha kustum ve kimsenin artik benimle ilgilenmedigini gördüm. Yeryüzünde kimse kalmamisti. Okula dönmedim, yüregimin beni götürdügü yere gidiyordum. Zaman zaman hiçkiriklara boguluyor; yüzümü önlügüme siliyordum. Bir daha hiç göremeyecektim Portuga'mi, hiç. Gitmisti. Ve yürüyor, yürüyordum. Kendisine Portuga dememe ve yarasalik yapmama izin verdigi yerde duruyordu. Bir agaç gövdesine oturdum ve alnım dizlerimde, tortop oldum. Birden, içimden büyük bir baskaldiri yükseldi. Kötüsün, küçük Isa! Ben ki bu kez benim için Tanri olarak dogacagina inaniyordum, bana bunu yaptin demek! Neden beni de öbür çocuklari sevdigin gibi sevmiyorsun! Uslu durdum. Kavga etmedim, derslerime çalistim, sövmedim, kiç bile demedim. Neden bana bunu yaptin, küçük Isa? Küçük portakal fidanimi kesecekler, kizmadim. Yalnizca biraz agladim.

Ama simdi... simdi...

Yeni bir gözyasi yagmuru.

Portuga'min geri gelmesini istiyorum, küçük Isa. Bana Portuga'mi geri vermelisin...

Derken çok tatli, çok yumusak bir ses yüregimle konustu. Üzerinde oturdugum agacin acima dolu sesi olmaliydi bu:

Aglama, küçük çocuk. O, göklerde.

Hava kararirken gücüm kalmamisti, kusacak ve aglayacak halim bile yoktu. Totoca, beni Bayan Helena Villas-Boas'in evinin önünde bir basamakta otururken buldu. Benimle konustu, ona bir iniltiyle karsilik verdim.

Nen var, Zeze? Konus benimle.

Ama ben alçak sesle inlemeye devam ediyordum. Totoca elini alnıma koydu.

Atesten yaniyorsun. Nen var, Zeze? Benimle gel, eve gidelim.

Yavas yavas yürümene yardim ederim.

Iki inilti arasinda konusabildim:

Birak beni, Totoca. Bir daha o eve gitmeyecegim.

Hadi gel. Orasi bizim evimiz.

Artik benim evim yok. Her sey bitti.

Ayaga kalkmama yardim etmek istedi, ama hiç gücümün kalmadigini gördü.

Kollarini boynuma dolayarak kucakladi beni. Eve gittik. Beni yatagima yatirdi.

Jandira, Gloria! Nerede bunlarin hepsi? diye bagirmaya basladi. Alaide'lerde gevezelik eden Jandira'yi buldu. Jandira, Zeze çok hasta.

Jandira homurdanarak eve geldi.

Yine bir numara olmali. Esasli bir kötek...

Ama, Totoca çok düsünceli girmisti odaya.

Hayir, Jandira. Bu kez çok hasta, ölecek...

Hiçbir sey yutmak istemeden üç gün, üç gece geçirdim. Ates beni yiyip bitiriyordu. Yiyecek ya da içecek bir sey vermek istediklerinde kusmaya basliyordum. Zayifliyor, zayifliyor, zayifliyordum. Kimildamadan, saatler boyu duvara bakiyordum. Çevremde konusuldugunu isitiyordum. Her seyi anliyor, ama karsilik vermek istemiyordum. Konusmak istemiyordum. Göklere uçmaktan baska istegim yoktu.

Gloria odasini degistirmisti, gecelerini yanımda geçiriyordu. Isigi söndürmelerine izin vermiyordu. Herkes çok iyiydi. Dindinha bile

gelip bizimle birkaç gün geçirdi.

Totoca, iyice açilmis gözlerle saatlerce yanımda duruyor, zaman zaman benimle konusuyordu:

Dogru degildi, Zeze. Bana inanman gerek. Seni üzmek için söyledim. Yol genisletilmeyecek, hiçbir sey...

Ev sessizlik içindeydi, ölümün kadifeden ayaklari gezinir gibi.

Gürültü yapilmiyor, herkes alçak sesle konusuyordu. Annem, asagi yukari bütün gece yanimda kaliyordu. Ve ben O nu düsünüyordum.

Kahkahalarini, konusmalarini. Disardaki circirböcekleri bile sakalinin çikardigi hirt hirt sesini taklit ediyorlardi. Onu düsünmekten kendimi alamiyordum: Simdi acinin ne olduğunu gerçekten biliyordum.

Ayagini bir cam parçasiyla kesmek ve eczanede dikis attirmak değildi bu. Aci, insanin birlikte ölmesi gereken seydi. Kollarda, basta en ufak güç birakmayan, yastikta kafayi bir yandan öbür yana çevirme cesaretini bile yok eden seydi.

Durum kötüye gidiyordu. Kemiklerim derimden firlamisti. Doktor çagrildi. Dr. Faulhaber geldi, beni muayene etti. Kararini vermekte gecikmedi:

Bu bir sok. Siddetli bir vurgun. Ancak bu soku atlatirsa yasayacaktir.

Gloria, doktorla birlikte disari çikti ve durumu ona anlatti:

Gerçekten bir sok bu doktor. Sekerportakalı fidanini keseceklerini ögreneli beri böyle.

Öyleyse, bunun dogru olmadigina onu inandirmak gerek.

Simdiye kadar bütün yollari denedik, ama inanmiyor.

Onun için portakal fidani, bir insan. Çok garip, çok duyarli ve erken gelismis bir çocuk.

Her seyi isitiyor ve yasamak istememeye devam ediyordum. Göklere uçmak istiyordum; oysa hiçbir canli oraya gitmiyordu. Ilaçlar satin alindi, kusmalarim kesilmiyordu. O sira çok güzel bir sey oldu. Bütün sokak beni görmek üzere harekete geçti. Seytanin ta kendisi oldugum unutuldu. Bay Yoksulluk ve Açlik, bana bir pasta getirdi. Nega Eugenia yumurta getirdi ve kusmalarimin kesilmesi için karnimin üzerine okudu, üfledi.

Bay Paulo'nun oglu ölüm halinde... diye fisildasiyorlardi.

Bu arada güzel seyler de söylüyorlardi bana:

Çabuk iyilesmelisin, Zeze. Sen ve hasariliklarin olmayinca

sokak öyle içkarartici ki...

Bayan Cecilia Paim beni görmeye geldi, çantamla birlikte çiçek getirdi. Bunun da, yeniden gözlerimi yasartmak gibi bir etkisi oldu. Siniftan çikisimi gördügünü anlatiyordu, bundan baska bildigi yoktu. Ama gerçekten en iç paralayici olay, Bay Ariovaldo'nun gelisiydi. Sesini tanidim ve uyur gibi yaptim.

Burada uyanmasini bekleyin efendim. Oturdu ve Gloria'yla konusmaya basladi:

Bakin küçük hanim, evinizi bulana kadar, bütün mahalleyi kosarak dolastim, sorup durdum.

Uzun uzun burnunu çekti.

Benim küçük dostum ölemez, hayir. Onu birakmamak gerek, küçük hanim. Sarki sözlerimi size getiriyordu, degil mi?

Gloria güçlükle karsilik verebiliyor, adamcagiz konusuyordu:

Bu zavalli küçügün ölümüne engel olmak gerek. Basina bir felaket gelirse, bu ugursuz mahalleye bir daha ugramayacagim...

Odaya girince yatagin yanina oturdu ve elini yanagima yapistirdi.

Dinle, Zeze! Iyilesmen ve yine benimle birlikte sarki söylemen gerek. Sensiz pek bir sey satamadim. Herkes seni soruyor. Hey Ariovaldi! Nerede küçük kanaryan? diyorlar. Iyilesecegine söz veriyorsun degil mi, söz veriyor musun?

Gözlerim bir kez daha yaslarla dolacak gücü buldu. Bunu görünce Gloria, Bay Ariovaldo'yu disari çikardi, heyecanlanmamam gerekiyordu çünkü.

Daha iyiye gidiyordum. Sonunda birseyler yutup midemde tutabildim. Ama ayni seyi yeniden düsündügümde atesim çikiyor, ürpertiler ve soguk terlerle birlikte kusmalar yeniden basliyordu. Zaman zaman, Mangaratiba'nin firlayip onu ezdigini görmekten kendimi alamiyordum. Küçük Isa'dan, hiçbir sey duymamis olmasini diliyordum.

Gloria geliyor ve elini alnımda gezdiriyordu. Aglama, Gum. Bütün bunlar geçecek. Istersen hintkirazimi sana veririm, yalnız senin olur. Bir daha kimse ona dokunamaz.

Ama disleri dökülmüs, meyve bile veremeyen yasli bir hintkirazi ne isine yarardi? Küçük sekerportakali fidanim bile yakinda, çok yakinda tilsimli gücünü yitirecek, bütün benzerleri gibi bir agaç olacakti. Kuskusuz, firsat verirlerse zavalliya...

Bazilari için ölmek kolaydi. Ugursuz bir trenin gelmesi yetiyordu, tamamdi bu is. Ama benim için göklere uçmak ne kadar güçtü. Herkes engel olmak için bacaklarimi tutuyordu.

Gloria'nin iyiligi ve bagliligi beni biraz konusturmayi basarabiliyordu. Babam bile geceleri sokaga çikmaz oldu. Ve Totoca, vicdan azabindan öyle zayifladi ki, Jandira sonunda onu payladi:

Bir hasta yetmiyor mu Antonio?

Neler hissettigimi anlamak için benim yerimde olmalisin. Bunu ona ben anlattim. Uyudugum zaman bile basini karnima yaslamis, agladigini hissediyorum, hem ne aglamak...

Herhalde sen de aglamayacaksin simdi. Koca çocuksun. Üstelik o yasayacak. Git de bana Yoksulluk ve Açlik'tan bir kutu süt al.

Parasini ver öyleyse, babama veresiyeyi kesti.

Güçsüzlük beni sürekli bir uyku halinde tutuyordu. Günle geceyi ayiramaz olmustum. Ates düsüyordu, titremelerimin arasi da uzamaya basliyordu. Gözlerimi açiyor, alacakaranlikta benden uzaklasmayan Gloria'yi buluyordum. Salincakli koltugu odaya getirmisti, sik sik da yorgunluktan uyuyakaliyordu.

Godoia, aksam oldu mu?

Neredeyse, sekerim.

Pencereyi açar misin?

Basini agritmaz mi?

Sanmiyorum.

Içeri isik giriyor ve mavi bir gökyüzü parçasi görünüyordu.

Gökyüzüne baktim, yeniden aglamaya koyuldum.

Bu da nesi, Zeze? Küçük İsa'nin senin için yaptigi böyle güzel bir gökyüzü... Sabah söyledi bunu bana...

Gökyüzünün benim için ne anlama geldigini anlayamazdı. Bana yaklasiyordu; ellerimi tutuyor, avutmaya çalisarak konusuyordu. Yüzü zayif ve yorgundu.

Biliyor musun Zeze, yakinda düzeleceksin. Uçurtma uçuracak, daglar gibi bilye ütecek, agaçlara tirmanacak, Minguinho'nun üzerinde atçilik oynayacaksin. Yeniden o sarki söyleyen, bana sarki sözleri ve bir sürü güzel sey getiren çocuk olmani istiyorum. Bizim sokakta oturanlarin ne kadar üzgün olduğunu gördün. Herkes senin canliligini, neseni ariyor... Ama biraz çaba göstermelisin. Yasamak,

yasamak ve yasamak.

Görüyorsun, Godoia. Hiç yasama istegim yok artik. Iyilesirsem kötü bir çocuk olacagim. Anlayamazsin sen. Artik uslu durmama degecek kimsem kalmadi.

Çok uslu olman da gereksiz. Çocuk ol, o her zamanki küçük çocuk.

Niçin, Godoia? Herkes beni dövsün diye mi? Herkes beni azarlasin diye mi?..

Yüzümü avuçlari arasina aldi ve kararli bir sesle konustu:

Dinle, Gum! Bir seye yemin ederim: Iyilestiginde kimse, hiç kimse, Tanri bile sana elini sürmeyecektir. Bunu yapmak için önce cesedimin üzerinden geçmeleri gerekir. Bana inaniyor musun?

Olumlu bir `him' sesi çikardim.

Ceset nedir?

Ilk kez büyük bir sevinç Gloria'nin yüzünü aydınlattı. Gülmeye koyuldu. Karmasik sözcüklerle ilgilenirsem, bunu yeniden yasamak istemeye basladığımın belirtisi olduğunu biliyordu.

Ceset, ölümle, ölüyle ayni sey. Ama simdi bundan sözetmeyelim,

sirasi degil.

Sözünü etmemenin daha iyi olacagini biliyordum, ama onun günlerdir bir ceset oldugunu düsünmekten de kendimi alamiyordum. Gloria benimle konusmayi sürdürüyor, bir sürü sözediyordu. Ne var ki, ben simdi de o iki kusu düsünüyordum. Muhabbet kusunu ve kanaryayi. Ne yapmislardi onlari? Orlando Cabelo de Fogo'nun ispinozu gibi belki onlar da üzüntüden ölecekti. Belki özgürlüklerine kavusturmak için kafeslerinin kapisini açmislardi. Ama bu da onlari öldürmek gibi bir sey olurdu. Çünkü uçmayi unutmuslardi artik. Çocuklar sapanla vurana kadar portakal agaçlarinin üzerinde hareketsiz, aptal aptal duracaklardi. Rengarenk kuslarini besleyecek parasi kalmayinca Zico kafes kapilarini açmis ve tam bir kiyim olmustu. Bir tek kus bile çocuklarin taslarindan kendini kurtaramamisti...

Evde hayat yeniden olagan akisini sürdürmeye basladi. Yeniden her yanda gürültüler isitildi. Annem isine dönmüstü. Salincakli koltuk, salonda her zamanki yerine konmustu yeniden. Yalniz Gloria görevi basindan ayrilmiyordu. Beni ayaga kalkmis görmedikçe de uzaklasmayacakti.

Iç su çorbayi; Gum. Jandira sana bunu yapmak için siyah tavuk kesti. Bak ne güzel kokuyor.

Ve kasiktaki çorbayi üflüyordu.

Istersen benim gibi yap, ekmegini kahvene batir. Ama içerken gürültü çikarma. Yakisiksiz bir sey bu.

Hadi Gum, ne oluyor? Simdi de siyah tavugu kestikleri için aglayacak degilsin herhalde? Kartlasmisti. Öyle kartlasmisti ki, artik yumurtlamiyordu...

Sonunda oturdugum yeri kesfettin.

Hayvanat bahçesinde kara bir panter oldugunu biliyorum, ama ondan daha vahsi bir baska panter satin alacagiz.

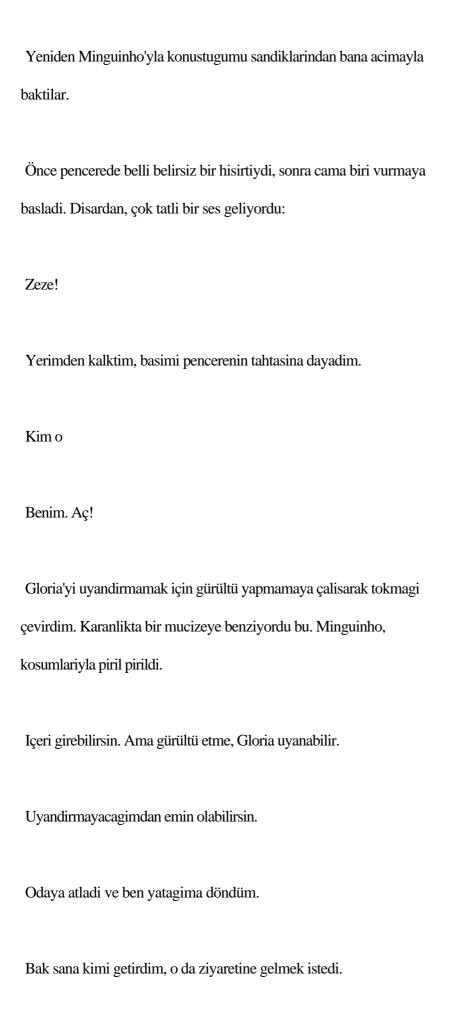
Seni kaçak seni, bu kadar zamandir neredeydin?

Godoia, simdi içirme. İçersem yeniden kusmaya baslayacagim.

Daha sonra verirsem içer misin?

Bunun üzerine, kendimi tutamadim, cümle agzimdan çikiverdi:

Uslu duracagima, bir daha kavga etmeyecegime, hiç sövmeyecegime, kiç bile demeyecegime söz veriyorum... Ama hep senin yanında kalmak istiyorum...

Kolunu uzatti. Gümüssü bir kus gördüm.

Iyi seçemiyorum, Minguinho.

Dikkatle bak. Sasirtici bir seyle karsilasacaksin. Onu gümüs tüylerden kosumlarla donattim. Güzel degil mi?

Luciano! Ne güzelsin. Hep böyle olman gerek. Califa Stork'un hikayesindeki gibi bir sahin sanmistim seni.

Heyecanla basini oksadim, ilk kez çok yumusak olduğunu ve yarasaların bile sevilmekten hoslandiğini hissettim.

Farketmedigin bir sey var. Iyi bak.

Oldugu yerde döndü.

Tom Mix'in mahmuzlarini taktim. Ken Maynard'in sapkasini giydim. Fred Thompson'un iki tabancasi da bende. Richard Talmadge'in kayisi ve çizmeleri de. Üstüne üstlük Bay Ariovaldo çok sevdigin kareli gömlegini ödünç verdi.

Hiç bu kadar güzel bir sey görmedim, Minguinho. Bütün bunlari nasil buldun?

Bana ödünç vermeleri için senin hasta olduğunu öğrenmeleri yetti.

Hep bu kilikta kalamaman ne kötü!

Kendisini bekleyen sonu bilip bilmedigini düsünerek Minguinho'ya bakiyordum. Ama bir sey söylemedim. O sirada yatagin kiyisina oturdu, gözleri tatlilik ve kuskuyla dolup tasiyordu. Yüzünü yüzüme yaklastirdi.

Ne var, Xururuca? dedi.

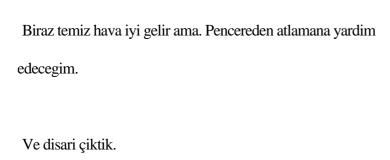
Ama Xururuca sensin, Minguinho.

Öyleyse sen, Xururuquinha'sin. Sevgimi ancak bana söyledigin sevgi sözleriyle anlatabilirim. Baska seylerle degil.

Böyle konusma. Doktor aglamami ve heyecanlanmami yasakladi.

Ben de aglamani istemiyorum zaten. Tam tersine. Seni çok aradigim, seni yeniden neseli, saglikli görmek istedigim için geldim. Hayatta her sey geçer. Seni gezmeye götürmek için geldim. Geliyor musun?

Çok güçsüzüm.

Nereye gidiyoruz.

Kanalizasyonlarin üzerinde dolasacagiz.

Ama Baron de Capanema Sokagindan geçmek istemiyorum. Bir daha geçmek istemiyorum oradan.

Iyi ya! Biz de Kanal Sokagini sonuna kadar izleriz. Minguinho boslugu yaran bir at olmustu. Luciano omuzumda dengeli duruyordu. Kanalizasyonlara vardigimizda, Minguinho koca koca borular üzerinde dengemi yitirmemem için elimi tuttu. Güzeldi bu. Bir delik olan yerde su çesme gibi fiskiriyor, bizi islatiyor, tabanlarimizi gidikliyordu. Biraz basimin döndügünü hissediyordum, ama Minguinho'nun bana ilettigi dirlik iyi oldugum izlenimini uyandiriyordu.

Hiç degilse kalbim normal, korkusuz atiyordu. Ansizin uzaktan bir düdük sesi geldi. Isittin mi, Minguinho?

Bir tren sesi.

Bu arada bir de garip gürültü yaklasiyordu. Yeni düdük sesleri sessizligi deldi geçti. Ve dehset beni felce ugratti.

Gelen o, Minguinho! Mangaratiba! Katil!

Raylarin üzerindeki tekerleklerin gürültüsü ürkütücü bir biçimde büyüyordu.

Çik suraya, Minguinho! Çabuk çik, Minguinho!

Parlak mahmuzlari yüzünden, Minguinho bir türlü borularin üzerinde dengeli durmayi basaramiyordu.

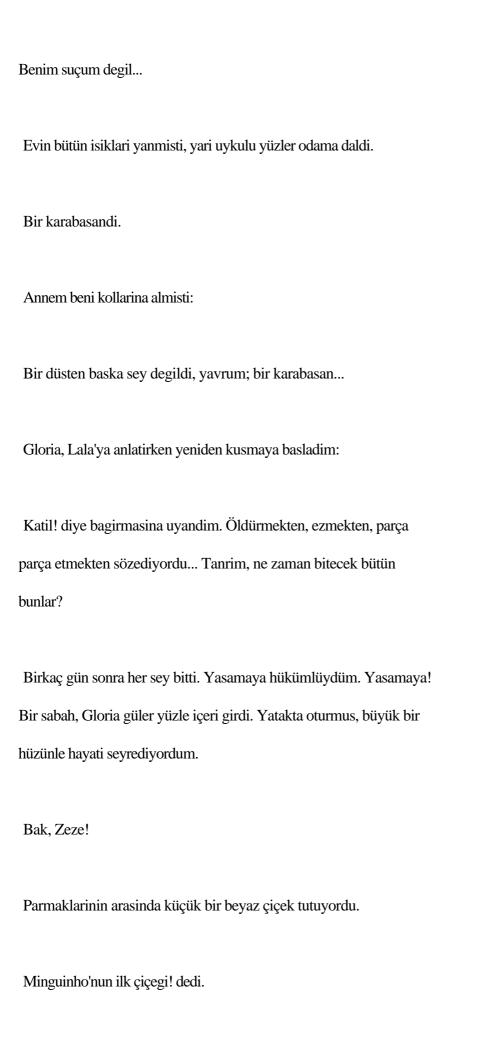
Çik, Minguinho! Elini ver bana. Seni öldürmek istiyor. Seni ezmek istiyor. Seni parça parça etmek istiyor.

Minguinho borunun üzerine çikmisti ki; ugursuz tren düdük çalarak ve kara bir bulut üfleyerek yanımızdan geçti.

Katil!.. Katil!..

Tren raylarin üzerinde son hizla ilerlemeye devam ediyor, kahkahalarla kesilen sesi bize kadar geliyordu.

Benim suçum degil... Benim suçum degil... Benim suçum degil...

Yakinda büyük bir portakal agaci olacak, portakallar vermeye

baslayacak.

Beyaz çiçegi oksadim. Her ne için olursa olsun, aglamayacaktim bir

daha, Minguinho bu çiçekle bana veda etmeye çalissa, gerçeklerin ve

acimin dünyasina geçmek üzere hayallerimin dünyasindan ayrilsa bile

aglamayacaktim.

Simdi biraz püre yiyeceksin, yine dünkü gibi evde küçük bir gezinti

yapacagiz. Hemen geliyorum.

O sira kral Luis yatagima çikti. Simdi yanima gelmesine izin

veriyorlardi. Önceleri etkilenmesini istememislerdi.

Zeze! Ne var, küçük Kralim benim?

Gerçekten tek kral oydu. Ötekiler, yani sinek, karo, kupa, maça

krallari, oyuncularin parmaklariyla kirlenmis görüntülerden baska

seyler degildi. Ve öbürü. Gerçekten bir kral olmayi basaramamisti.

Zeze, seni çok seviyorum.

Ben de seni, sevgili küçügüm.

Bugün benimle oynar misin?

Evet, bugün seninle oynayacagim. Ne yapmak istiyorsun?

Hayvanat bahçesine gitmek istiyorum, sonra da Avrupa'ya. Daha sonra da Amazon ormanlarina gidip Minguinho'yla oynamak istiyorum:

Çok yorgun degilsem bunlarin hepsini yapariz. Kahve içtikten sonra, Gloria'nin mutlu bakislari önünde elele tutusup bahçenin ucuna dogru yürüdük. Kümese varmadan geriye döndüm ve ona bir veda isareti yaptim. Gözlerinden mutluluk tasiyordu. O garip gelismisligimle, yüregimden geçenleri kestiriyordum: Hayallerine döndü, sana sükürler olsun, Tanrim!

Zeze!

Himmm.

Kara panter nerede?

Nesnelere inanmadan her seye yeniden baslamak güçtü. Gerçekten varolan seyleri ona söylemek istiyordum: Küçük budala, kara panter hiçbir zaman olmadi. Çorbasini içtigin kart bir siyah tavuktan baska bir sey degildi o.

Iki aslandan baska bir sey yok, Luis. Kara panter, Amazon

ormanlarina tatile gitti.

Hayallerini olabildigince uzun süre korumak daha iyiydi.

Küçükken ben de ayni seylere inanirdim.. Küçük kral gözlerini iri iri açti.

Surada, su ormanda mi?

Hayir, korkma. Çok uzaklara gitti, dönmek istese de yolunu hiç bulamayacak.

Aci aci gülümsedim. Amazon ormani yarım düzine kadar dikenli ve düsman portakal agacından olusuyordu.

Biliyor musun, Luis, Zeze çok güçsüz, dönmek gerek. Yarin daha iyi oynariz. Teleferik oyunu oynariz, ne istersen oynariz.

Basini salladi ve benimle agir agir geri döndü. Gerçegi anlayamayacak kadar küçüktü daha. Irmagin, Amazon'un yanina gitmek istemiyordum.

Tilsimindan yoksun Minguinho'yu seyretmek istemiyordum.

Luis, o beyaz çiçegin vedalasmamiz olduğunu bilmiyordu.

Çok yasli bir agaç

Haber dogrulandiginda hava iyice kararmamisti. Evimizin ve ailemizin üzerine bir huzur bulutu gelip çöreklenmisti sanki.

Babam elimi tuttu ve herkesin önünde beni dizlerine oturttu. Basimin dönmemesi için koltukta hafif hafif sallaniyordu.

Her sey bitti, yavrum. Bir gün sen de baba olacaksin; bir erkegin hayatindaki bazi anlarin ne kadar aci oldugunu sen de kesfedeceksin. Sanki her tuttugu elinde kaliyor insanin, bu da büyük bir umutsuzluga yol açiyor. Ama bitti artik. Baban, Santo Aleixo Fabrikasi idare amirligine atandi. Noel gecesi pabuçlarin artik hiç bos kalmayacak.

Sustu. O da bunu hayatinin sonuna kadar hiç unutmayacaktir.

Çok yolculuk edecegiz. Annenin çalismasi gerekmeyecek, ablalarinin da. Üzerinde kizilderili resmi olan madalyon hala sende mi?

Ceplerimi karistirdim, madalyonu buldum.

Çok iyi. Baska bir saat alip madalyonu ona takacagim. Bir gün saat senin olacak...

Portuga, carborundum nedir, biliyor musun?

Ve babam konusuyor, konusuyordu; hiç durmadan. Yanagima degen sakalli yanagi canimi acitiyordu. Yipranmis gömleginden gelen koku midemi bulandiriyordu. Dizlerinden asagi kaydim, mutfak kapisina kadar gittim. Basamaga oturdum, bahçedeki isiklarin sönmesini seyrettim. Yüregim öfkesiz baskaldirmisti. Beni dizlerine oturtan bu adam ne istiyor? Benim babam degil o. Benim babam öldü. Mangaratiba onu öldürdü. Babam arkamdan gelmisti, yeniden gözlerimin yaslarla dolu olduğunu gördü. Benimle konusmak için neredeyse diz çöktü.

Aglama yavrum. Çok büyük bir evimiz olacak. Tam arkasından gerçek bir irmak geçiyor. Bir sürü agaç var, kocaman kocaman, hepsi senin olacak. Salincaklar yapabileceksin.

Anlamiyordu. Anlamiyordu. Hiçbir agaç, Kraliçe Charlotte kadar güzel olamayacakti.

Agaçlari herkesten önce sen seçeceksin.

Ayaklarina bakiyordum, parmaklari terliklerinden disari çikiyordu. Bir agaçti o. Ama neredeyse hiç tanımadigim bir agaç.

Bir sey daha var: Küçük sekerportakalı fidanini hemen kesmeyecekler; kesildiginde de sen çok uzaklarda olacaksin, farketmeyeceksin bile. Hiçkirarak bacaklarına sarildim.

Bu artik bir seye yaramaz, baba; hiçbir seye yaramaz...

Benimkiler gibi yaslarla dolan gözlerine bakarak bir ölü gibi mirildandim:

Onu kestiler bile, baba; benim küçük sekerportakalı fidanim kesileli bir haftadan çok oluyor.

SON ITIRAF

Yillar geçti, sevgili Manuel Valadares. Simdi kirksekiz yasindayim ve zaman zaman, özlemimde, hep bir çocuk oldugum izlenimine kapiliyorum. Birden ortaya çikiverecekmissin, bana artist resimleri ve bilyeler getirecekmissin gibi geliyor. Hayatin sevilecek yanlarini bana sen ögrettin, sevgili Portuga'm. Simdi bilye ve artist resmi dagitma sirasi bende, çünkü sevgisiz hayatin hiçbir anlami yok. Arasira sevgimle mutluyum, arasira da yaniliyorum; bu daha sik oluyor.

O çaglarda, bizim çagimizda yani, yillar önce bir Budala Prens'in, mihrabin önünde diz çökmüs Budala'nin, gözleri yaslarla dolarak ikonlara sunu sordugunu bilmiyordum:

OLUP BITENLERI ÇOCUKLARA NIÇIN ANLATMALI?

Gerçek, sevgili Portuga'm; bunlari bana çok erken anlatmis olmalaridir.

Hosçakal! (Ubatuba, 1967)

SON